

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1996.
ÁPRILIS

CXXXI. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXXI. évfolyam 4. szám
(április)

HU ISSN 1215-0398

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor, Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrői László, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Vaski László.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR
TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT
Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső
Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon: 201-7737
Nyomdai munkák: Csathó és Társa Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil
A kézirat lezárva: 1996. március 28.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.). Megjelenik havonta.

A címlapon: Teljes talajfertőtlenítés
(ROD WILLIS. KANADA)
Fotó: Pápai Gábor

СОДЕРЖАНИЕ

M. БУШЕ: Опыт весенняя частичного лесного хозяйства в области Веспрем	110
T. ПАПП: Международная конференция PRO SILVA в Венгрии	112
И. БАН, М. ПЕТИ: Регулирование размера главного пользования в наши дни	114

TARTALOM

130 ÉVES AZ OEE

130 éves az Országos Erdészeti Egyesület (IV.) 105

ERDÉSZETI POLITIKA

Pápai Gábor: A Magyar Köztársaság elnöke a KEFAG Rt.-nél tett látogatást	107
Az ERFA-TOURS megtartotta első klubfoglalkozását	108
Schalkház Lipót: Okuljunk elődeink makacosságából!	109
Bús Mária: A magánerdő-gazdálkodás megindulásának tapasztalatai Veszprém megyében	110
Dr. Papp Tivadar: PRO SILVA nemzetközi konferencia először Magyarországon (1995)	112
Dr. Bán István-Dr. Péti Miklós: A hozamszabályozás napjainkban	114
Jérôme René: NATUR EXPO '96	115

AZ ÉV FÁJA A MADÁRCSERESZNYE

Dr. Szodfridt István: A madárcseresznye termőhelyi igénye	117
Schalkház Lipót: Még valamit a madárcseresznyéről	117

VADGAZDÁLKODÁS, VADÁSZAT

Dr. Muzsai András: Babesiosis – Egy kullancs által terjesztett veszélyes kutyabetegség	119
Szakmai rendezvény a SEFAG Rt. területén	120
Dr. Czerny Károly: A dáмок árvíz után	121

ERDŐKERÜLŐBEN

Erdőgazdálkodásunk első nagy sorsfordulója (I. rész)	122
Kaán Károly: A nemzeti erdővagyon közgazdasági jelentősége	124
A Magyarok Világszövetsége – a MTE SZ közös milicentenáriumi megemlékezése (június 13-18.)	125
Sylvester Lajos: Történelmi szélverésben	126
Köszöntjük az 50 éves „Élet és Tudomány”-t	128
Dr. Czerny Károly: Régió tanácskozás	129
Ismét erdei iskolát avattunk	130
Dr. Csapóné Tábory Hajnalka: Erdei Művelődési Ház Dobrecenben	131
Pápai Gábor–Ormos Balázs: Tanulmányút Kanadában (5.)	132
Fröhlich András: Cui prodest?	134
KÖNYVISMERTETŐ	135
EGYESÜLETI HIREK	136

CONTENTS

Bus, M.: Erfahrungen beim Anfang der Privatforstwirtschaft im Komitat Veszprém	110
Dr. Papp, T.: Internationale Konferenz in Ungarn	112
Dr. Bán, I. – Dr. Péteri, M.: Die Ertragsregelung heutzutage	114

INHALT

Bus, M.: Erfahrungen Beim Kafang der Privatforstwirtschaft im Komitat Veszprém	110
Dr. Papp, T.: Internationale Konferenz in Ungarn	112
Dr. Bán, I. – Dr. Péteri, M.: Die Ertragsregelung hautzutage	114

Százharminc éves az OEE!

IV.

Az „aranykor”: a megalakulástól a századfordulóig .... igen sok és nagyfontosságú teendő várt az egyesületre, mert az erdőgazdaság helyzete abban az időben valósággal válságossá lett.”

(Emlékirat, 1906)

Bámulatos korszaka a magyar történelemnek az 1867-es kiegyezéstől a századfordulóig tartó három évtized. Mintha néhány év alatt akarta volna behozni a nemzet a fejlett európai országokhoz viszonyított évszázados lemaradását, oly lázas sietséggel vetette magát a gazdaság és a kultúra fejlesztésére. A Széchenyi István gróf által keserű iróniával emlegetett porból és sárból döbbenetes gyorsasággal jött létre az ország modern fővárosa, a szép Budapest, de ugyanez a tempó volt a jellemző a vidéki nagyvárosok fejlődésére is. Ezerkilométer-számra hálózták be az ország területét az utak, vasutak. Gombamódra nőttek ki a földből a gyárak, üzemek, bankok. Virágzásnak indultak a művészetek, az irodalom, a tudomány, a kereskedelem. A klasszikus liberálkapitalizmus korszaka volt ez Magyarországon. annak minden ragyogásával és sötét árnyékával együtt.

Az 1879. évi erdőtvény megalkotása

Ez a lázas ütemű fejlődés az erdőgazdaságot sem kerülte el. Az urbanizálódás, a gazdaság, az infrastruktúra és még a kultúra is egyre több és több fát – faterméket – igényelt. Az erdő- és faüzlet igen jó üzletté vált. A biztos piac, a jó árak kevés befektetés mellett is magas hasznot, gyors meggazdagodást hoztak a vállalkozóknak. Kitermelő cégeknek és fakereskedőknek egyaránt (csak a favágóknak nem).

Egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy mielőbb ismét napirendre kell tűzni a kor igényeit kielégítő erdőtvény megalkotásának az ügyét, mert az 1791-es feudális erdőtvény aligha tud gátat vetni a kibontakozó tőkés piacgazdaság erdőfálo mohóságának, amelynek a nyomában csak a letarolt hegyoldalak, gázos vágásterületek, szerkezetükben tönkretett, elcsarjasodott erdők maradtak. A jobbágyfelszabadítást követő úrbéri erdőelkülönböztések vonatottsága sem kedvezett az erdőknek.

Az új egyesület – mintha csak erre a célra irányulóan alapították volna meg – lendületesen vetette magát az erdőtvény megalkotásának ügyére. S, hogy valóban képes a szakmai érdekvédelmi feladatok megoldására, azt bizonyította ennek az ügynek sikeres tető alá hozása. *Az 1879. évi XXXI. tc. megalkotása tulajdonképpen Wagner Károly alelnök érdeme.* Sajnos, ő maga nem érthette meg műve beteljesedését, mert egy hírtelen támadt gégeödéma váratlan gyorsasággal elragadta őt az élok sorából. Helyébe lépett azonban fiatal harcosátársa, *Bedő Albert*, aki azután országos főerdő-mesterként valóra váltotta a törvényalkotók elgondolásait. Feltétlenül meg kell azonban említenünk gróf Tisza Lajos nevét is, aki Keglevich Béla gróftól követően másodikként töltötte be az egyesületi elnöki tisztséget 1875-1898 között.

Ő volt „a nagy építő”, többféle vonatkozásban is. A híres miniszterelnökhöz, Tisza Kálmánhoz fűződő testvéri kapcsolata is bizonyára segítséget jelentett abban, hogy az évtizedek óta vajdú első modern erdőtervezőnk megszülethetett. A törvény végrehajtása azután mély hatást gyakorolt a magyar erdőgazdaságra, s a későbbiekben kiderült fogyatékosságai ellenére is új irányt szabott erdészetünk fejlődésének.

Az erdészsképzés beindítása

A törvény rendelkezései megkívánták az erdőbirtokosoktól megfelelő erdészeti személyzet alkalmazását erdek szakzerű kezelése céljából. Amde Magyarországon ekkor még csak erdőmérnökképzés folyt a selmeci akadémián. Tanintézetekben kiképzett, államilag képezett alsófokú szak személyzet nem létezett. Ezért az *Egyesület nagy erőfeszítéseket tett az erdőfői képzés beindítására. Ennek meg is lett az eredménye: 1883-ban megnyitotta kapuját a fiatalok előtt az első erdész szakiskola Ásotthalmán* (amit azután I. Ferencz József látogatásának emlékére Királyhalmának neveztek 1945-ig).

A hely és az időpont nem a véletlen műve volt. Ebben benne volt „a nagy építő” egyesületi elnök, Tisza Lajos keze. Ő ugyanis tényleg nagyot épített, mert az emlékezetes, pusztító 1879. évi tiszai árvíz után a rombadőlt Szeged újjáépítési kormánybiztosaként döntő szerepe volt a mai modern város alapjainak megvetésében. (Nomen est omen – a Tisza pusztítását Tisza hozta helyre.) A városnak kialakult szoros személyi kapcsolatainak köszönhetően a város törvényhatósági bizottsága díjmentesen bocsátotta az iskolaépítés céljára a szükséges területet a város erdejéből-mezejéből, és még több más módon is segítette annak létrehozását. Ásotthalmát gyors ütemben követte további három erdésziskola létesítése Temesvár-Vadászerdőn (1885), Liptóújvárott (1886) és Görögnyeszentimrén (1893). Az iskolákból kijkerülő erdészek egy része azután tagja lett az Egyesületnek.

Az „Erdészeti Lapok” kézbevétele

Oktatáshoz, továbbképzéshez nemcsak iskola, hanem könyv, folyóirat is szükséges. Magyar nyelvű erdészeti szakirodalom azonban akkoriban alig létezett. Jól tudta ezt az Egyesület is; nem hiába vette be az alapszabályokba első számú céljaként az „erdészeti magyar irodalom” ügyének előmozdítását.

Először is 1873-ban megvásárolta a két lapalapítótól, Di-vald Adolftól és Wagner Károlytól az „Erdészeti Lapok” tulajdoni és kiadási jogát. Majd gondoskodott annak további megjelentetéséről – napjainkig. Addig ugyanis csak évkönyveket adott ki az egyesület a működéséről. Az „Erdészeti Lapok”-

kal kapcsolatban e korszak végén elgédgetten állapíthatta meg *Horváth Sándor* akkori titkár: „E folyóiratnak eddig megjelent évfolyamai ma már egész kis könyvtárt képeznek s úgy a gyakorlatban működő erdészek, valamint a szakudományok művelői számára bő kútforrással szolgálhatnak.”

Egy folyóirat kiadása akkoriban önmagában nem jelentett nagy eseményt. Azt azonban ma jogos büszkeséggel hangsúlyozhatjuk, hogy az alapításuk óta a mai napig fennmaradt, élő magyar folyóiratok közül a *műszaki-gazdasági kategóriában* (eddig legjobb műomásunk szerint) az „*Erdészeti Lapok*” tekint vissza a legnagyobb múltra. A többi folyóirat közül is csupán három előzi meg korban (zárójelben az alapításuk éve): a „Magyar Tudomány” (1841), a „Nyelvtudományi Közlemények” (1856) és az „Orvosi hetilap” (1857).

Emellett az Egyesület megindította az „*Erdészeti Rendeletek Tára*” című kiadványosorozatát, valamint *Horváth Sándor* titkár szerkesztésében az „*Erdészeti Zsebnaptár*” sorozatot. Nagy kár, hogy idővel mindkettő megszűnt.

Az erdészeti szakirodalom fejlesztése

Az egyesületi szakirodalom-fejlesztő tevékenység gerincét azoknak a tan- és kézikönyveknek a megjelenítése képezte, amelyeket az erre a célra létrehozott és a Deák Ferencről elnevezett alapítvány anyagi bázisára támaszkodva az OEE saját költségén kiadott és terjesztet (vagy amelyek létrehozását pályadíjával elősegítette). Íme néhány kiragadott cím a sok közül. *Fekete L.-Mágócsy-Dietz S.*: Erdészeti növénytan. *Illés N.*: Erdőtenyésztéstan. *Szécsi Zs.*: Az erdőhasználatnak kézikönyve. *Vadas J.*: Erdőműveléstan. *Belházy É.*: Az erdőrendezésnek kézikönyve. *Sobó J.*: Erdészeti építéstan. *Cséti O.*: Erdészeti földmérés tan stb.

Az Egyesület érdekes, korszerű kezdeményezése volt az erdészeti ismeretterjesztés megindítása népszerű formában a laikusok körében, de főként az erdőgazdálkodás ügyében érdekelt kis erdőbirtokosok körében. Ez volt az ún. erdészeti ponyvairódmű kiadványok füzetsorozata. Egy-egy füzet tekintélyes példányszámban (30 ezer db) jelent meg.

Az OEE folyóirat-, ismeretterjesztő- és szakkönyvkiadása a századfordulón a semmiből teremtetie meg a magyar nyelvű erdészeti szakirodalom erős alapjait, amelyekre azután már bátran lehetett építeni a szakma további szellemi-kulturális fejlődéséért.

Anyagi gyarapodás, székházépítés

A szellemi fejlődés alapját a gyors anyagi gyarapodás jelentette, ami viszont összefüggésben állt a taglétszám ugyancsak rohamos emelkedésével. Az alakuló közgyűlésen – amint azt a cikksorozat III. részében említettük – 43 fő volt jelen. A századfordulón pedig a létszám már meghaladta a 2000 főt. Az ingó és ingatlan vagyon értéke az induláskor 34 000 korona volt, a korszak végén pedig 770 000 korona. Ezen belül öt gazdag alapítvány szolgálta az Egyesület sokirányú kulturális és szociális tevékenységét, összesen mintegy 170 000 korona tőkealappal.

A gyors létszámbeli és biztató anyagi fejlődés arra az elhatározásra készítette az Egyesület vezetőt az 1880-as évek elején, hogy saját székházat építtessenek. Az elhatározást gyors cselekvés követte. A főváros előkelő pontján, az ugyan-csak készülő új Országház közelében, az Alkotmány utca és

a Honvéd utca sarkán épült fel a stílusos, szép háromemeletes, 151 helyiséget magában foglaló kis palota *Cziegler Győző* műegyetemi professzor tervei szerint. Az Egyesület fennállásának 20. évfordulóját már itt, a saját, szépen berendezett hajlékban ünnepelheték meg 1886-ban.

Az épület ma is az építészeti látványosságokban bővelkedő Alkotmány utca egyik díszce. Voltak benne irodahelyiségek, különböző nagyságú tanácskozó- és gyűléstermek, szolgálattelakások, és itt működött az „Erdészeti Lapok” szerkesztősége is. Helyet kapott benne továbbá a pompás, gazdag könyvtár és egy szakmai múzeum. Ez utóbbi volt az első erdészeti közgyűjtemény Magyarországon. Anyagának nagy részét azonban a későbbiekben az OEE szétosztotta az erdészeti szakiskoláknak demonstrációs célokra, hogy a szakoktatás fejlesztését ezzel is segítse.

Mindczek közben rendszeresen folyt az egyesületi élet fontosabbnál fontosabb, időszertű szakkérdések megvitatásával. Az éves közgyűlések felét az Egyesület székhelyén, Budapesten kívüli, az ország (a Kárpát-medence) valamely más városában bonyolították le vándorgyűlésként.

A Millenium le megünneplése

A rendezvények hosszú sorából – mintegy e korszak záróakkordjaként – azt az országos erdészgyűlést emlíjtük meg, amelyet a honfoglalás 1000. évfordulója, a Millenium tiszteletére rendezett az OEE Budapesten. Felelevenítésének időszertűségét ad az idei millenecenárius évforduló.

Az erdészet egyébként is pompás módon emlékezett meg nemzeti történelmünk legnagyobb eseményének eme páratlan évfordulójáról. A milleniumi kiállítás mellett a rendezvény-sorozat talán másik legkiemelkedőbb eseménye volt ez a millenárius kongresszus. Napirendjén szerepelt a kopárok beredősítésének ügye (egy abszolút profitorientált világ közepette!). Azután az erdészeti felsőfokú szakoktatás újjászervezése, valamint az erdészeti kísérletigység megszervezésének szükségessége.

Bizonyára a kongresszusi feliratnak volt a következménye, hogy a kormányzat a selmeci akadémiát 1904-ben főiskolai rangra emelte, 1898-ban pedig megkezdheté működését az erdészeti kísérleti állomás selmeci állomásai központtal és az erdőfői szakiskolákhoz telepített négy vidéki állomással.

A Millenium maradó terméke volt *Tagányi Károly*, országos főlevéltáros „Magyar erdészeti oklevéltár” című háromkötetes, impozáns művének kiadása, amelynek összeállítását az OEE rendelte meg és fedezte megjelenítését.

Ennek a rendkívül progresszív és termékeny, alkotó korszaknak, az Egyesület és egyben az egész magyar erdészet „aranykorának” vezéregyénisége dr. *Kálnoki Bedő Albert erdőmérnök volt*. Az a kemény székely fiatalember, aki 1866-ban ott állt az Egyesület bölcsője mellett. A korszak végén pedig az öregkor küszöbén álló, dicsfényvel övezett, sokoldalú közéleti emberként, valójában azonban magányos óriásként magaslott alakja, és nézte, hogy miként rohannak az utána nyomuló emberké immár lefelé a csúcsról, a sötét felhőbe vesző horizont alatt húzóódó szakadék – a háború, Trianon – felé.

(Folytatjuk)

Dr. Király Pál

A Magyar Köztársaság elnöke a KEFAG Rt.-nél tett látogatást

Ha nem is meglepetészerű, de váratlan látogatást tett Göncz Árpád köztársasági elnök a Kiskunsági Erdő és Fazgazdasági Részvénytársaságnál. Az történt ugyanis, hogy az Elnök úrnak délután Kiskunfélegyháza volt programja, ám igényt tartott arra, hogy a délelőttöt a megye egyik sikeres vállalatánál töltsse. Mint emlékeztet, az Elnök úrnak nem ismeretlen az erdésztszadsadalom, hiszen öt évvel ezelőtt Sopronban köszönhetjük, ahol a Vándorgyűlés egésznapos vendége volt. (EL. 1991. 9. szám.)

Sódar Pál vezérigazgató puritán egyszerűséggel, ám kellő erdészeleganciával szervezte meg a protokollt. Az érkező elnököt a részvénytársaság egyenruhás központi dolgozói fogadták, majd az emeleti tárgyalóban kapott tájékoztatást a térség és a vállalat feladatairól, eredményeiről.

Dr. Bondor Antal, az igazgatótanács elnöke példamutatóan tömören ismertette a részvénytársaság feladatát, a térségben betöltött szerepét.

Dr. Göbölös Antal, az Erdőfelügyelőség igazgatója követte. A megye talajtani adottságaira utalva az Elnök úr megjegyezte, hogy otthonos a témában, hiszen mint talajjavító szakember tevékenykedett annak idején. Majd hozzátette: „Úgy tudom az erdő három legnagyobb ellensége a kecske, a katona és a privatizáció”. A Kiskunsági Nemzeti Parkkal és általában a védett területekkel kapcsolatos gondokról dr. Iványosi Szabó András igazgató, az Alföldi Erdőőr Pjt. tevékenységéről Szebeni László, a NEFAG Rt. vezérigazgatója, míg a helyi ÜT elnöke, dr.

Almási János adtak tájékoztatást. Kanász Tibor egyéni vállalkozó a munkavállalók keserveiről szólt.

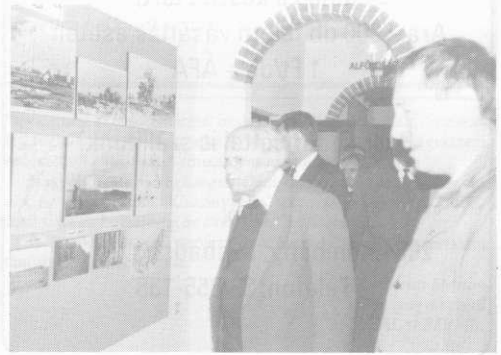
Ezután következett a részvénytársaság székházában működő orvosi rendelő megtekintése, ahol a város és a környék vállalatainál dolgozók munkaalkalmassági vizsgálatait végzik. A bugaci alföldfásítási múzeum előtt a terepi emberek, vezető szakemberek fegyelmezett csoportja fogadta az Elnököt.

Dr. Horváth László Bedő-díjas erdőmérnök, a térség meghatározó erdészeti szakembere tanárián mutatta be az épület-együttest, beszélt a nagymúltú erdészthagyományokról, és megemlítette Kiss Ferenc alföldfásítói történelmi tetteit is. A múzeum régi-ségei között ifjabb Horváth László kalauzolta az Elnök urat, aki szemmel láthatóan élvezte a látottakat. Be is jegyezte az emlékkönyvbe. „Végre egy szívem szerinti múzeum, csak az időm volt rá kevés. Gratulálok, köszönöm az élményt. Göncz Árpád”

Amikor kevéssel a déli harangszó előtt a protokollfőnök többszöri sürgetésére búcsúzni kezdett és a noszogatásért kissé megrovón nézett a kötelességét teljesítőre, azért látszott a tekintetén, hogy *ilyesféle látogatásra gondolt*.

A kiskunságiak pedig apró ajándékaikkal nemcsak a maguk, hanem az egész erdésztszadsadalom köszönetét is kifejezték a látogatásért, mely noha *legégetőbb problémáinkból nem oldott meg semmit* – mégiscsak jelzésértékűnek bizonyult.

Pápai Gábor

Az ERFA-TOURS Erdészeti és Faipari Utazás- és Oktatásszervező Kft. megtartotta első klubfoglalkozását, a FATO-KLUB-ot.

Témája: Az erdővagyon tulajdonlása és kezelése.

A meghívott előadók és előadások

Dauner Márton, az EH elnöke:

„Az EH hatósági feladatai az érvényben lévő Erdőtörvény szerinti erdőállománygazdálkodás terén”.

Geregy Ferenc, ÁPV Rt.:

„Tulajdonosi kötelezettségek és elvárások az állami erdővagyon kezelésével (kezelőkkel) szemben”.

Mihályfi Imre, Kincstári Vagyonkezelő Ig. oszt. v.:

„A KVI erdőállománygazdálkodási koncepciója és annak érvényesítési lehetőségei, különös tekintettel az erdőgazdálkodó Rt. szervezetekre”.

Az előadások után kialakult vitában több kérdés hangzott el. *Kondor Endre* kérdéscsomagját a hivatalvezetőnek tette fel. Íme a kérdések, és *Dauner Márton* elnök válasza:

A természetvédelmi területeken a véghasználati korú faállományokra mikorra várható a fakitermelési tilalom (moratórium) feloldása?

Sok a túltartott állomány, az állományok természetes úton történő felújítása, illetve a felújítás lehetősége végveszélybe került. A jelenlegi állapot további fenntartása bűn. A természetvédelem a felelősséget el akarja háritani magáról, s ezt nyilvánosan is kinyilatkoztatta. Ki hoz döntést ezen áldatlan állapot megszüntetésére?

– *Az új erdő- és természetvédelmi törvény erre a kétségtelen ellentmondásos szakmai helyzetre áttekintő szabályozást fog adni.*

Vadkárvédelmi zacskó

vásárolható a Romhányi Erdészetnél
(amíg a készlet tart)

Ára: 5000 db feletti vásárlás esetén
1 Ft/db + ÁFA

Postai utánvétellel is szállítunk!

Cím:

2654 Romhány, Szabadság tér 21.

Telefon: 35/355-135

Az 1995 novemberében kiadott FM rendeletben az erdei vadkár megfogalmazása minden szakszerűséget nélkülöz. Hogyan kerülhet ki az FM-ből az Erdészeti Hivatal tudtával ilyen nagyfokú hozzá nem értést bizonyító rendelet?

– *A rendelet tervezett módosítását az Erdészeti Hivatal is véleményezte, ettől azonban eltérően jelent meg a rendelet. Meg kell azonban jegyezni, hogy az 1994 előtti állapothoz képest, amikor is semmiféle erdei vadkár nem ismert el a vonatkozó rendelet – előrelépés történt. Kétségtelen jobb lenne egy mindenre kitérő rendelkezés. Mi ezt akarjuk.*

A vadászatról szóló törvénytervezetben a minimális vadászterület 3000 ha. A magántulajdonosokat emiatt olyan hátrány éri, mint amilyen érte őket a többszörösen hibás kárpótlási törvény kapcsán is. Az Erdészeti Hivatal miért nem tudott ez ellen fellépni?

– *A jogszabály előkészítése a Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztályhoz tartozik, míg a kodifikáció (törvényyszerkesztés) a Jogügyi Főosztály feladata. Az Erdészeti Hivatal csak véleményezőként jelenhetett meg. Mindig a szakmai és a jogi részleg felelőssége az, hogy az érintettek észrevételeiből mennyit épít be a kodifikáció során. Az ezután sorra kerülő előterjesztésen, ami a Kormány elé kerül, a Hivatalnak szakigazgatási szinten nincsen módosítási lehetősége. Úgy tűnik, hogy a vadászterület nagysága politikai ügy lett. Én úgy látom, hogy ha a vadgazdálkodási körzet és a vadászterület, mint két külön téma, önállóan lett volna kezelve a törvényalkotás során, akkor ez a kérdéskör ma nem nagyon merülne fel. Ugyanis a vadgazdálkodási körzet biológiai alapként kezelné a vadállományval és védelmével kapcsolatos feladatokat, a vadászat a vadászati területeket főleg gazdasági és kereskedelmi szempontból venné figyelembe.*

Az FM Erdészeti Hivatala által összeállított, erdőgazdálkodásról szóló éves jelentéshez hol és mikor lehet hozzáférni (a szakmai lapokban közölt rövid ismertetésen kívül)?

– *A betérjesztést követő jóváhagyás után beszerezhető az Országos Erdészeti Egyesületnél és a FAGOSZ-nál. Természetesen kérés esetén a Hivatal is igyekszik az igényeket kielégíteni.*

Az erdőgazdálkodás, mint szakmán belül köztudott, minden más nemzetgazdasági gazdálkodási formától merőben eltér. Elnök úr lát-e lehetőséget arra, hogy szakmánk ezt elfogadottá tegye az FM, a PM, a KTM illetékes vezetői előtt? A fahasználatok lökészerű nyeresége a számviteli törvény előírásai miatt nem tartalékolható a következő évekre, amikor az erdőfelújítás lökészerű nagy költségigényei jelentkeznek. Ez az erdőgazdálkodókat – különö-

sen a magánerdő-tulajdonosokat – megoldhatatlan finanszírozási kérdések elé állítja. E téren sürgősen lépni kell. Lát-e lehetőségét elnök úr a kérdés megoldására?

– Felvetődik, hogy milyen törvényi szintű keretekben kell megőrizni az erdőfenntartás korszerűsítését, a garanciarendszer. Ezt célozza az erdőkről szóló új törvényjavaslat. Kérdés, hogy a következőkben az erdőfenntartási járulékok befizetésében látnak-e lehetőséget az emelésre annak érdekében, hogy legyen elegendő forrás a finanszírozásra. Mindezt alaposan meg kell vizsgálnunk, és megfontolt döntést kell hoznunk. A gazdálkodók abban érdekeltek, hogy jövedelmeiket nagyobb hasznot hozó befektetésekre fordítsák. Majd a fogyasztási céljaikat elégitik ki, és csak harmadsorban jön elő az erdőbe való befektetési szándék. Nyilván az alacsony hozam miatt. Ebben a kérdésben elengedhetetlen a PM és a KTM támogató hozzájárulása. A központi költségvetéstől igényelt támogatásunkat igen alapos indokok alapján terjeszthetjük csak be.

Elnök úr rövid előadásában említést tett az erdőgazdálkodás „jövőképének” kialakításáról. Azt említette, hogy a jövőképből nincs új elem. Kérdésem: Miért nincs? Új elemekre sürgősen szükség lenne, ugyanis az állami erdők-

nek jelenleg négy urat kell szolgálniuk: az FM-et, a PM-et, az ÁPV Rt.-t és a KTM-et.

– Jövőképünk két tényezőtől tevődik össze. Egyrészt az erdőterület bővítése kapcsán a favagon növeléséből, valamint a sokrétegű hasznosítás feladataiból adódó tennivalók végrehajtásából. A fő feladat jelenleg az érvénybe lépő államháztartási törvény rendelkezéseinek végrehajtása. Új feladatokat most nem kívánunk a tárcák, illetve a kormány felé terjeszteni.

A FATO-KLUB további témái:

„Az erdőszeti politikai koncepció” 1996. május 16. Budapest, ERDÉRT Székház.

„Az erdőgazdálkodás és természetvédelem” 1996. június 6. Budapest, ERDÉRT Székház.

„Út a sikeres vezetéshez” 1996. szeptember 12. Budapest, ERDÉRT Székház.

„A szakterület 1996. évi várható aktuális közgazdasági-jogi kérdései” 1996. november 14. Budapest, ERDÉRT Székház.

Okuljunk elődeink makacsságából!

A hosszú téli napok unalmát elűzendő vettem kezembe régi újságokat. Így került elém az Abauj-Kassai Közlöny 1902. évi április 27-i száma. A közlöny hét pontba szedve beszámol a városi közgyűlés eseményeiről. A hetedik pontot utódaink okulására szó szerint adom közre, mert az abban említett hibáit mi, közvetlen utódok is elkövettük.

„7. A fa

A város nem volna Kassa város, ha nem a legrosszabbul gazdálkodnék. Ha épít, rosszul épít, de drágán, ha üzletet csinál, a leguulsó grajzler túljár az eszén.

A múlt télen az egész város közönsége a kereskedőktől vett fát, s nem a várostól, pedig egyenlő, sőt még kevéssel drágább áron is inkább a várostól vesz mindenki. Mégis a kereskedők eladták a fájokat, a város meg nem. Mert persze ép hat koronával drágább volt, mint a kereskedőké.

Igy igen sok fa maradt, amit városi műnyelven úgy neveznek, „nagy volt a konkurencia.” – Bezzeg, ha a város konkurált volna és leszáll az árakkal, egy forgács se marad. Így azonban lesz szeptemberre vagy 100 ezer köbméter.

Már most az erdőhivatal azt kéri a közgyűléstől, hogy engedjék meg, hogy nagyban is adhassanak el tűzifát. Már szóval, hogy engedjék meg, hogy azt a fát, amit a polgár csak 28 koronáért kapott, nagyban 22 koronáért adhassák el, holott hacsak 24 koronán adogatták télbe, már ma egyetlen hasáb sincs.

Éder. Fényes ily értelmű felszólalása után a közgyűlés a megítélő, osztályú fának a nagyban való eladására az engedélyt meg nem adta, de megengedte, hogy a selejt, s tuskófavál egy fából nagyban is eladhatson.”

Ugye, ilyen mentalitásbeli nehézségek manapság nincsenek?

Megjegyzem, hogy Kassa város erdőállományai zömében elegendően bükkösök voltak.

Schalkház Lipót

A Zalai Erdészeti és Faipari Részvénytársaság ebben az évben is meghirdette az ERDŐGAZDA tanfolyamot a magán-erdő-tulajdonosok részére.

A február végén Nagykanizsán és március elején Zalaegerszezen megtartott 3-3 napos rendezvényen 23 fő résztvevő mintegy 200 erdőtulajdonost képviselt.

A kiadott tematika szerint az erdőművelésről, a fahasználatról, a fakereskedelemről és értékesítéséről, a természetvédelemről, a jogi tudnivalókról, a vadkárelhárításról és adózással kapcsolatos kérdésekről szereztek hasznos ismereteket a hallgatók. Az előadásokat a részvénytársaság, az erdőfelügyelőség, az FM Zala megyei hivata-

la, valamint az erdőrendezési iroda szakemberei tartották. Az elméleti foglalkozások után a bajcsai, a nagykanizsai és a zalaegerszegi erdőszetnél gyakorlati bemutatót szerveztünk.

Nagyon hasznos segítséget jelent a magán-erdő-tulajdonosoknak az „Erdőgazdák Kiskönyvtára” sorozat valamennyi kötete, amit sikerült beszerezni és a résztvevőknek átadni.

A továbbiakban is tervezzük a hasonló témájú és tartalmú tanfolyamok megtartását.

Hederics Márton
személyügyi vezető
ZALAERDŐ Rt.

BÚS MÁRIA

A magánerdő-gazdálkodás megindulásának tapasztalatai Veszprém megyében

A privatizáció lezárultával Veszprém megye 150 000 hektár erdejéből közel 50 000 hektár kerül magántulajdonba. Mivel a terület erdősisége jelentős (30% feletti), s az erdők adottságaiból, elhelyezkedéséből következően fatermesztési, védelmi és közjóléti értékük és jelentőségük az országos átlagot meghaladó, a nehéz átmeneti időszak nagy felelősséget igényel.

Miért volt nehéz az átmeneti időszak?

a/ A társadalom és a gazdaság nem tudott felkészülni a politikai döntések (kárpótlás, részaránytulajdon nevesítése) előállította helyzetére;

b/ a jogszabályok sem nyújtottak időben egyértelmű szakmai fogódzót;

c/ a társadalom erdőről és erdőgazdálkodásról szóló ismeretei gyengék, hibásak;

d/ a szakemberek jó ideig hajlamosak voltak saját ismereteik tökéletességének tudatában elutasítani a dialógus lehetőségét a társadalommal, az új erdőtulajdonosokkal és azok közösségeivel.

Az 1992 óta megindult folyamat során a következő kérdésekkel szembesült az erdőszeti igazgatás:

- vannak kérdések, melyeken nem tud változtatni;
- vannak kérdések, melyeken tud változtatni;
- tisztázni, melyek a legfontosabb megőrzendő értékek, s azokat védeni;
- elemezni a várható folyamatokat.

E kérdéseken keresztül kísérlem meg a tendenciákat elemezni, a válaszokat összegyűjteni.

1. Melyek azok a kérdések, melyeken nem tudott változtatni az erdőfelügyelőség?

Természetesen a jogszabályokon, melyeket működésünk kereteinek, korlátainak kell tekintenünk. A földalapok kijelölésén, melyet a szakemberek bevonása nélkül hajtottak végre a szövetkezetekben, ezzel a leg súlyosabb szakmai hibákat előállítva.

A jogszabályalkotás lehetőséget adott az erdőfelügyelőségek kezébe: meghatározhatják a közösen kezelendő, természetben összefüggő erdőterületet. Ez a törvényhely a leg racionálisabb szakmai döntések és a legreménytelenebb pereskedések forrása is lehet. Akkor tudjuk ezt a legkevesebb konfliktussal végrehajtani, ha az erdőtest jellege, elhelyezkedése mellett figyelembe vesszük az adott táj, község erdőgazdálkodási hagyományait (döntően közösségben vagy egyénileg művelték-e korábban az erdőt) és a jelenlegi társadalmi elvárásokat is.

A fentiek figyelembevételével a Veszprémi Erdőfelügyelőség területén a következő birtokszerkezet alakult ki a privatizálandó terület több mint felének nevesítése után.

Erdőgazdálkodó megnevezése	Terület % -ban	Birtoknagyság (hektár)
Erdőbirtokosságok	45	132
Erdőgazdálkodás közös képviselével	9	15
Szövetkezet	38	570
Egyéni	8	2

Ez az erdőgazdálkodói egység nagyság viszonyaink között elfogadható. Természetesen az erdőgazdálkodási formák és birtoknagyságok között jelentős elmozdulás lehet a privatizáció hefczéséig.

2. Melyek azok a kérdések, amelyeken tudott változtatni az erdőfelügyelőség?

2.1. Az állami és egyéb szervek jobb együttműködését kezdeményezte abból a célból, hogy mielőbb meglegyenek a valós tulajdonosok.

A kárpótlási és a részaránytulajdoni erdőkhöz jutás egyaránt soktényezős szakmai-társadalmi folyamat. Szereplői a földkiadó és földrendező bizottságok, a kárrendezési hivatalok, földhivatalok, erdőfelügyelőségek, erdőtervezési irodák, volt és leendő tulajdonosok, sokszor az önkormányzatok, esetenként a természetvédelmi hatóság, s végül a cégbírórságok.

Ha ezen szereplők, szervek nagy része felismeri, hogy az évekig gazdátlan erdőt nagy veszteség éri, akkor bürokratikus érdekein felülemelkedve segítséget nyújt a valódi tulajdonos mielőbbi megtalálásában. Szó szerinti jogszabályon rágódásokat, az intézmények túlbiztosítását félretéve – megoldásra koncentráló intézményi magatartást kialakítva – sikerülhet a veszteségeket minimalizálni.

2.2. Az erdőtulajdonosok informálásán és az erdőgazdálkodási ismeretek terjesztésén sikerült javítani.

Minél előbb sikerül tudatni a tulajdonossal, hogy hol van a tulajdona, melyek annak jellemzői, kívül kell kapcsolatot tartania, melyek az erdőgazdálkodás lehetőségei és köztétességei, annál nagyobb az esély a zökkenőmentes átmenetre. A következő lehetőségek kínálkoztak:

- az erdőfelügyelők jelenléte az árveréseken, falvak és városok kárpótlási fórumain, kapcsolatteremtés a földkiadó bizottságokkal,
- az erdőfelügyelőségi határozatok,
- az erdőtervi kivonatok,
- az erdőfelügyelő és a tulajdonosok (erdőgazdálkodók) aktív együttműködése, erdőfelügyelőségi, erdőtervezői ügyfélszolgálat.

Az ismeretterjesztés lehetőségét kínálja minden egyes beszélgetés új tulajdonos és szakember között. Jelentős szerepe lehetne a sajtónak, rádiónak, TV-nek, egyesületi életnek, e

célra létrehozott kiadványoknak (például Erdőgazdák könyvtára 1-5. kötet).

Sajnos az erdőgazdálkodási ágazat általában rossz helyzetben van a tömegkommunikációban: a vadászat és a természetvédelem közé szinte he se fér az újságírók és a közemberek tudatában.

Ha jól csinálnák az ismeretterjesztést, akkor az új erdőtulajdonosokat a következő sorrendben próbálnák új tulajdonukhoz kötni:

- érzelmileg és ökológiailag (pl.: jó dolog, ha az embernek erdeje van, mert birtokolhatja a természet egy darabját; mely megnyugtat és gyönyörködtet; megőrizhető, gyarapítható, védhető érték);

- racionálisan és ökonómiaiilag (pl.: az erdő tőketartalékolásra alkalmas, de évente csak kis jövedelmet biztosít. Az erdőgazdálkodás gazdaságossági kérdései: a kis erdőtulajdon csak egyéni szükségletet elégíti ki (pl. tűzifa), a közepes tőkét is tartalékol már, s csak a nagy az igazi jövedelemszerzési lehetőség);

- praktikusán (pl.: az erdőgazdálkodás lényege, fázisai, fő tennivalói; állami támogatások; lehetőségek és kötelezettségek az adott erdőtulajdon esetében).

3. Melyek a legfontosabb megőrzendő értékek, s azok hogyan védhetők?

Ezt a kategóriát folyamatosan értékelni és elemezni kell, a felbukkanó veszélyek szerint változtatva a súlypontokon.

Az erdészeti igazgatás legfontosabb feladatai:

a/ Az erdőterület védelme

- falopástól, engedély nélküli termeléstől,
- gondozatlanságtól, elhanyagolástól,
- művelési ág megszüntetésétől bizonytalan kimenetelű gazdasági kaland reményében.

b/ Az erdőgazdálkodás védelme

- valódi tulajdonosok mielőbbi tulajdonba helyezése,
- erdőgazdálkodó közösségek működésének segítése,
- az erdőtulajdonosok, erdőgazdálkodók érdekvédő szervezetek létrejötte.

c/ A szakértelem védelme

A szakmai tevékenység során a szakember alkalmazásának megkövetelésével segítjük a munkák szakszerűségét és az

állás nélkül maradt szakemberek alkalmazását. Sajnálatos módon nem sikerült mind ez ideig megértetni az illetékekkel, hogy a faluerdész alkalmazásait támogatni kell. Hagyományos erdőgazdálkodás mellett ez jelentené a kérdés összes szereplője számára a legjobb megoldást: őrző, védő szolgálatot, művezetői irányítást, segítséget az erdőfelügyelettel való kapcsolattartásban. Erre a tulajdonosok is szívesen áldoznának, s az önkormányzatok meg az állam segítené őket.

4. Melyek a várható folyamatok?

a/ Az erdőgazdálkodás szempontjából negatív jelenség lesz egyes területek erdőgazdálkodásának elhagyása. Előállhat ez például a földkiadás nehézsége miatt ott is, ahol sokáig nem lesz majd új tulajdonos. Akkor is bekövetkezik, ha megszünik a ma oly fontosnak tartott egyéni igény (tűzifa), mivel valaki városba költözik vagy megöregszik. Azok, akik nagy haszonra vágytak az erdőterület szerzésékor, s családtag, szintén gazdátlanul hagyták az erdeiket. Gondot okoz majd, ha közösségek nem találnak közös képviselőt, illetve ha a birtok örökéssel elaprózik, az örökösök elvesztik érdeklődésüket iránta. Természetesen vannak kétes sikerrel alkalmazható szankcionálási eszközök, melyekkel az erdőtulajdonosok gazdálkodásra kötelezhetők. Ezek helyett, tekintettel az erdő ökológiai jelentőségére, korlátozott tulajdon voltára, elsősorban ösztönző, gazdálkodást segítő eszközrendszert kellene bevezetni. Elképzelhető, hogy ezen elhagyott erdőtulajdonokat a falusi közösségek szívesen működtetnék.

b/ A fentiekkel egyidejűen jelentkező pozitív jelenségcsoporthoz a tulajdonkoncentráció. Különböző szerzési jogcímelek, adásvételek nyomán már kialakult néhány száz hektárt meghaladó erdőtulajdon általában vadászati, vadászatiási szándékkal is egybekötve. A cseréket, adásvételeket az információ élenkítésével érdemes segíteni.

c/ Az is előrelátható, hogy a falusi gazdaságoknak szükségük lesz kiegészítő gazdaságként az erdőre, tehát megmarad egy stabil kistulajdonosi réteg.

A jogi személyiségű erdőgazdálkodók és a jogi személyiség nélküli közös képviselős erdőgazdálkodók reményeink szerint stabilizálódnak, de nem nélkülözhetik hosszú ideig a szakmai segítséget. Megmaradási esélyük azonban növekszik, hogyan sikerült feloldani az éves szemléletű adórendszer és hosszú távú érdekelttségű fatermesztési folyamat feszítő elmentmondását.

d/ Az egyéni kis tulajdonok esetén várhatóan megjelenik majd az ütlési igény is.

Veszprém megyében az erdőprivatizációs folyamat lezárultával legalább 20 000 erdőtulajdonos lesz. Eddig csak pár ezer embernek volt köze az erdőhöz, s volt ismerete az erdőről. Az erdő számára és az erdővel dolgozók érdekében ezt a tényt akár jó irányba ki is használhatjuk, ha nem az új tulajdonosok ellen, hanem velük együtt tesszük meg az első lépéseket, részben ötven év előtti erdőkezelési hagyományainkhoz visszatérve, részben új hagyományokat teremtve.

Mindez természetesen csak stabil jogi, társadalmi, gazdasági és intézményi keretek közt képzelhető el.

Helyreigazító

A Lap márciusi számában sajnálatos tördelési hiba és elírás csúszott: „A Magyar Bérkilövő és Független Vadásztársaságok Szövetségének véleménye” cím a 74. oldalon „belesimul” a FAGOSZ véleményébe.

Szarvashiba!

Dr. Mátyas Csaba írásában (84-85. oldal) több hiba is értelemszerű. A második hasáb második sorában természetesen ... amikor az árért meghatározó... A táblázatban a tölgyek migrációs sebessége nem 250, hanem 350 km/évezred, valamint a *Hemlock-jenyő* (*Tsuga canadensis*) és *hikoridió* a helyes. (Kiegészítésként meg tudtuk, hogy 4-5 díofajról van szó.) Az utolsó bekezdésben 0,2-0,4 km/év. míg a 85. oldalon a második bekezdésben 1,2 °C a helyes adat.

A 95. oldalon természetesen a Filiszterek-nek szól a megszólítás.

DR. PAPP TIVADAR

PRO SILVA nemzetközi konferencia először Magyarországon* (1995)

A magyar erdőgazdálkodás nemzetközi tekintélyének méltó elismerése volt a PRO SILVA, azaz a Természetszerűen Gazdálkodó Erdészek Európai Egyesülete 1995. évi hazai programja.

Európa legrangosabb szakmai testülete a hazai erdőgazdálkodás hasonlóan nagy tekintélyű szakembereivel együtt három napon át járta ismeretszerzés és tapasztalatszerzés céljából a Zalaerdő Rt., a Gemenci Erdő- és Vadgazdasági Rt., valamint a Mecseki Erdészeti Rt. természetes erdeit.

A bevezető kapcsán talán nem érdektelen néhány mondatlalt kitérni erre az 1989-ben tíz európai ország – köztük hazánk – neves szakemberei által létrehozott Egyesületre, illetve az általa elindított mozgalomra.

A mozgalom célja: Európában egészséges, ökológiailag stabil erdőket létrehozó gazdálkodási szemlélet és gyakorlat elterjesztése. Célja továbbá: türelemre, a természetben lejátszódó folyamatok megismerésére alapuló olyan erdőkezelés alkalmazása, amely fenntartja az erdei életközösség folyamatosságát. Lényeges eleme a természetes felújításon alapuló természetstabil erdőgazdálkodásnak ökológiai és ökonomiai tökéletes egyensúlya.

Az előkészítés résztvevői voltak: Jaap Kooper, a PRO SILVA Európai Egyesületének elnöke – a holland királyi birtok főtervezője –, Varga Béla, a PRO SILVA egyik alapítója és nemzetközi összekötője, illetve e sorok írója, a PRO SILVA magyarországi csoport elnöke. A tervezett helyszínek bejárása során – Zalaerdő Rt., Mecseki Erdészeti Rt., Gemenci Erdő- és Vadgazdasági Rt. – az erdőgazdasági tájak adottságaiból következően egymástól merőben eltérő faállománytípusai, azok kezelése a felújítási módok, finoman fogalmazva is, zavarba ejtették az elnököket.

A több évszázados hagyományú szálaló üzemmódban kezelt bükk-, lili- és egy-egy erdőkhöz szokott látogatói méltán érték váratlanul a több száz, sőt ezer hektárt kitevő vágások üzemmódban kezelt egykorú, legtöbbször egyszintes állományok. A háromnapos előkészítő bejárás folyamán talán csak a vadkárosítás volt helyenként azonos mércével mérhető. A különbség azonban itt is fellelhető volt, miután nálunk a szarvas, őz, vaddisznó a potenciális károsítási sorrend, addig mint tudjuk, tülkűn nyugatra az őz a fő károsító.

A terepi bejárásokat követően már érzékelhetővé vált a nemzetközi delegáció várható érdeklődési köre. Röviden fogalmazva: egy számukra teljesen új világba kerülve miként fogadható el a hazai viszonyokra kialakított gyakorlat, amely ahol megvolt az adottsága, addig is élt a természetes felújítás lehetőségeivel.

A nemzetközi konferencia. Konferenciát említék, mert ilyen lehet tartani terepen is tartalmas hozzászólásokkal,

* A kézirat februárban került a szerkesztőségbe.

kiegészítő előadásokkal. (Az erdőben mindenki tudja, miről beszél az előadó).

A zonális bükkös társulásairól is ismert Zalaerdő Rt. méltóképpen, a klímának megfelelően zuhogó esővel indította útjára 14 ország szakmai delegációját, hogy aztán a terepi program csodálatos időben folytatódhassék. Oltárc, majd Tormafölde közsgáthatók 100-140 éves zonális egykorú bükkösei hasonló hatásúak voltak most már a népes európai delegációra, mint egy évvel korábban. A résztvevők gyorsnak minősítették a felújítógvágsi ciklust, különös tekintettel az azonos korú, de véleményük szerint tovább tartható tölgygyedekre. Itt kell megjegyezni, hogy a külföldi szakemberek valóban ismeretszerzési szándékkal és nem szakmai utasításokkal érkeztek. Ennek tudható be, hogy hazánk erdőgazdálkodásáról lényegesen kevesebb ismeretanyag volt, mint jó néhány magyar erdőszkollogának a külföldi országokból (pl.: Németország, Ausztria, Franciaország).

Az évtizedek folyamán kialakított felújítási technológia üzemi méretű sikeres alkalmazása nem módosítható egyik napról a másikra. A 110-120 éves bükkösök uralkodó hányada már beteg, 30-40 éves felújítási ciklust már nem bír el műszaki károsodás nélkül. A kisebb felújítási sctjétekből induló fahasználati beavatkozások optimális kezdési időpontja 70-80 év, az első maktkermések éve. Ekkor már érdemes referenciatületeken elkezdeni egy kisebb erélyű, elnyújtott időtartamú, gyakoribb visszatérési kiscsoportos szálalóvágást azokban az állománytípusokban, amelyek így kezelhetők. Ezek a bükkösök, tölgykegyes bükkösök, gyertyános-kocsányos tölgyesek, tölgy-kóris. szil ártéri erdő, cseres-tölgyesek, illetve a természetes faállományú üdülőerdők.

A hazánk leghíresebb hullámtíri keményfás társulásait (Gemenci Erdő- és Vadgazdasági Rt.) felkereső testületet az időjárás nem fogadta kegyeibe. Az eső kíméletlenül zuhogott, igazolva a Duna vízszint-emelkedését, amely a látogatást

Erdőtulajdonosok segítése

A NYÍRERDŐ Rt. nagy gondot fordított arra, hogy azoknak az erdőtulajdonosoknak, akik a kárpótlás során jutottak erdővagyonghoz, szakmai segítséget nyújtsanak. Ez megnyilvánul abban, hogy szakmai tanácsokat adnak, megfelelő díjazás ellenében terveket készítenek a gazdálkodás minden fázisára. De szolgáltatásuk része az is, hogy a műszaki erdőszet kereskedelmi hálózatán keresztül megfelelő gépeket, eszközöket kínáljanak. Így például most a motoros láncfűrészeket, a tisztítófűrészeket ajánlják, melyek a korszerű erdőkezelés eszközei. Ezek a gépek mindegyike a kúsgazdaságokban is alkalmazható, mert több funkciót is ellátnak. Biztos, hogy a kezdő erdőgazdák számára mindez nagy segítség, hiszen a korszerű gazdálkodás csak modern felszerelésekkel lehetséges.

követően tetőzött 800 cm-rel a bajai vízmérce felett. Igazi hullámterí kép tárult a nemzetközi delegáció elé, amely néhány kilométer kisvasúti utazás után joggal hiányolta a termőhelynek megfelelő többszintes erdőátársulást. A vadászat, a vadgazdálkodás ily mérvű primátusa még hónapok múltán is visszatérő téma azok számára, akik nem éltek át az elmúlt évtizedeket. Igazi tanulmányút volt az erdei életközösség egyensúlyát, stabilitását és folyamatosságát hirdető résztvevők számára.

Az előző napi esőzés után a csodálatos verőfényben pompázó ezüsthársas bükkösökben (Mecseki Erdészeti Rt.) kezdődött a harmadik, egyben záró nap.

A szigetvári erdészet *Almamellék* közsgéhatárában négy éve megkezdett kiscsoportos felújítógázásai jelentették a szisztematikusan felépített három nap lehetséges jövőképét. Tehát azt, miként vezethető át 70-100 éves elegyes (ezüst hárs, kocsánytalan tölgy, bükk) állomány felújítási kötelezettség nélkül, többkorú többszintes szálalógázásos erdőbe?

Milyen legyen az optimális kezelési mód a bükk és tölgy javára a rendkívül vitális, de annál értékesebb hárs megtartásával? Valóban megtartható egészséges állapotban a kívánt célátmérőig (45-50 cm) a kocsánytalan tölgy és a bükk? 168, illetve 185 éves bükkös katedrálisaink ugyan vannak, de ezek műszaki értéke már gyakorlatilag jelentéktelen. Az erdőértékelést is figyelembe véve, jelent-e biológiai, illetve ökonómiai szempontból ez a kezelési mód elnyújt?

Az első három kérdésre már alakul a természet válasza. Az utolsóóra viszont határozottan állíthatjuk, hogy a célátmérőt elért egyedek kitermelésével a többéves többszintű állomány ökonómiai értéke magasabb vagyonértéket képvisel. A háromnapos program méltó befejezése volt a sellyei erdészet

Bürös közsgéhatárban álló 120 éves, de 150-180 éves egyedekkel büszkélkedő gyertyános-kocsányos tölgyese. A két erdőrésztlet magába foglaló 12,5 ha-os területen az erdészet 1992-ben kezdett el egy, a hazai gyakorlatban egyedülálló, tölgyes kiscsoportos szálalógázást. Az idős, betegedő tölgyek törvényeszerű kitermelése jelentette a felújítási középpontot, a koronavétel kiegészítve az árnyaló gyertyánokkal pedig a 0,1 ha-os léket vagy csoportot. A csoportok alakja, tájolása további elemzést igényel, mivel ezáltal nyílik lehetőség a fényvel való olyan tudatos játékra, amely lehetővé teszi a magyar kőr, a hárs, a gyertyán felverődését is. Külön ki kell emelnünk ennek a páratlan értékű kocsányos tölgyesnek az egyedenkénti értéknövekedését 80 cm átmérő felett, amely meghaladja a 4000 Ft-ot! Gyakorlatra lefordítva egyetlen fa éves értékbeni gyarapodása fedezi 0,5 ha felújítási terület (kiscsoport) ápolási költségeit!

Ismételten hangsúlyozni kívánom, hogy a *Mecseki Erdészeti Rt.* területén sem üzemi méretek a látottak. Azt viszont bizonyossággal mondhatom, hogy néhány éven belül valamennyi erdészetünk rendelkezik ilyen területekkel.

A szakmai bemutatókat követő plenáris ülésen foglalták össze a látottakat a nemzetközi delegáció tagjai. Tették hozzá kiegészítéseiket, általános tájékoztatójukat *dr. Orosz Sándor*, a Parlament Mezőgazdasági Bizottságának elnöke, *Dauner Márton*, az Erdészeti és Faipari Hivatal elnöke, *Schmotzer András*, az OEE elnöke, *dr. Szili Katalin*, a KTM politikai államtitkár képviselőjében, *dr. Kovács Mátyás*, *dr. Páva Zsolt*, Pécs város polgármestere és *Káldy József*, a Mecseki Erdészeti Rt. vezérigazgatója, a rendezvény házigazdája.

E konferencián elmondottak alapján Európa közelebb került hozzánk!

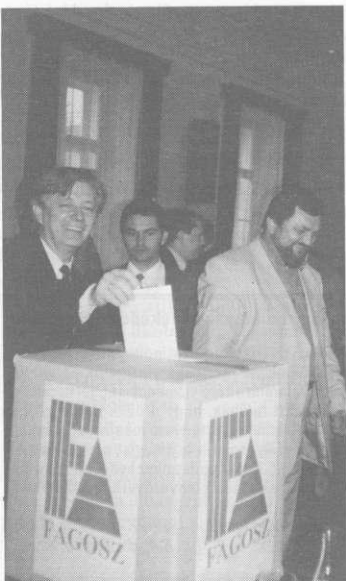
Szavaznak a küldöttek

A Fagazdasági Országos Szövetség tisztújító közgyűlést tartott

A megválasztott új Elnökség:

Cserép János – elnök, ÉSZAKERDŐ Rt., vezérigazgató
 Czebel Sándor – alelnök, magánerdő-tulajdonos
 Sódar Pál – alelnök, KEFAG Rt., vezérigazgató
 Dr. Anda István, ERDÉRT Rt., vezérigazgató
 Balsay Miklós, VADEX Rt., vezérigazgató
 Horváth Ferenc, ZALAERDŐ Rt., termelés vezérig.-helyettes
 Illyés László, UNIC-FAGUS Kft., ügyvezető igazgató
 Dr. Kelemen Miklós Interspan Kft., ügyvezető igazgató
 Kenyeres Pál, Szegedi Furnétermelő Kft., ügyvezető igazgató
 Oláh János, Ligniwood Kft., osztályvezető
 Telegdy Pál, ERDŐSZÖV, elnök
Gratulálunk, és sikeres munkát kívánunk.

Az új elnök: Cserép János

DR. BÁN ISTVÁN – DR. PÉTI MIKLÓS

A hozamszabályozás napjainkban

A klasszikus értelemben vett hozamszabályozás az a tevékenység, melynek során megállapítjuk egy erdőterület több évtizedre vonatkozó, az erdőállomány minőségének és vagyontértékének sérelme nélküli, többé-kevésbé egyenletes mértékű fahasználati hozadékát. Napjainkban kiegészül az erdők többcéltű hasznosításából adódó szolgáltatások tartamos biztosításával, az erdők bonyolult ökológiai rendszerének sérülésmentes megőrzésével. Az elkerendő cél gyakorlati megvalósítása a hozam. Vonatkozási térség alatt akkora területet értünk, amely az alábbi időszak alatt egyenletes hozamot képes elérni.

Társadalmi igény az össznemzeti érdekek megfelelő hozam teljesítése.

A társadalmi igényen belül van lehetőség a helyi érdekek érvényesítésére, amelyet az erdő biológiai sokrétűségéből következő többvariációs megoldásból való választás biztosít. A tulajdonviszonyok átrendeződése és a magántulajdonok erősödése miatt erre egyre nagyobb szükség lesz.

Le kell szögezni, hogy az erdő állapotadatainak vizsgálata – melyet terepi felvételek alapján végzünk – adják az adatbázist a hozam kimunkálásához. Az erdőtervezői terepi munka erdőrésztelenként biztosítja az erdőállapot-információt, megállapítja a vágáskort és az esetleg szükséges fahasználati módját és mértékét. Az információhalmaz a felvételi körülmények és az aktualizálás pontosságával az erdő állapotát és a tervező szándékot jeleníti meg. A terepi felvételeket követő adatfeldolgozásokra végezzük el az erdőrésztelenkénti állapotadatok rendszerezését, összegzését, elemzését, majd a szabályozást.

Rendszerezés

Amennyiben lehetséges, célszerű az erdőterületet – egyszerűbb esetben rendeltetési, bonyolultabb esetben bizonyos gazdálkodási, termőhelyi, faállomány-összetételből adódó okok miatt – üzemszállyokra bontani, s ezekbe az üzemszállyokba sorolni az erdőrésztleteket. A további vizsgálódást üzemszállyonként kell elvégezni, mivel az összes adatok hibás következtetésekre vezethetnek.

Összegzés

A vizsgált erdőterületre kimunkáljuk az állapotadatokat összegző segédleteket (korosztálytábla, vágásérettségi tábla stb.). Az információhalmaz alapján grafikus, statisztika, algoritmizált, matematikai vagy egyéb módszerekkel meghatározzuk, hogy a majdan hozamszabályozandó területen és időintervallumon belül részdíszidőszakonként miként alakul az erdő hozama. A hozam meghatározásából következően a szabályozandó időszakon belül az idő függvényében vizsgált erdőállapot-jellemzők leggyakrabban a hozamterület, a fatömeghozam, ritkán pl. méretes tölgyállománynál a pénzbeli értékhozam, de lehetnek egyéb hozamok is (vadászati, mellékhasználati, közjóléti hozamok). A besorolás alapja ilyenkor általában a jelenlegi kor és a vágásérettségi kor viszonya, de lehetnek más besorolási stratégiák is, mint pl. a méretkorlát. A rövid vágásfordulójú fajok 40 éven belüli ismételt hozambevételét vagy a tervezett vagy modellel előállított,

vagy közvetlenül megadott adatokkal oldjuk meg. Megállapítjuk az egyszerű átlagnövedéket, folyónövedéket, valamint a véghasználati hozamterületet, illetve ha üzemszállyokat alkotunk, akkor munkarészeket is üzemszállyonként kell elkészíteni. Az összegzéskor több évtized adatait vizsgáljuk és különböző algoritmusok segítségével tudjuk modellezni az erdőterületektől függően a tervezett gazdálkodási célt.

Ha erdőállományaink állapota és fafajösszetétele a termőhelynek megfelelő, tehát a távlati erdőkép többé-kevésbé azonos a jelenlegivel, akkor a *dr. Bán I.*-féle modellt használva 40 évre vizsgáljuk az állapotadatokat, szimulálva a fő fafajokra a tájanként változó fokozatos felújítási módokat is. Ha az erdőterület jelenlegi állapota, fafajösszetétele lényegesen eltér a távlati termőhelyt és gazdálkodási céltől, ideális erdőképtől, akkor a *dr. Király L.*-féle szabályozási algoritmusokat használjuk, és mintegy 80-100 évre vizsgáljuk az átalakításhoz szükséges változtatások módjait.

Elemzés

A több évtizedet (40-100 év) áttekintő hozamvizsgálat során kimunkáljuk a hozamlehetőségek alsó és felső határát és a megállapítandó hozadékra vonatkozó alapvető korlátokat. Megvizsgáljuk a hozamok időbeni eloszlásának változási viszonyait. A legkedvezőbb az egyenletes eloszlás, amikor is egy állandó nientén helyezkednek el. A legkedvezőtlenebb, ha fűrészfoghoz hasonlóan, nagyon szóródnak az értékek. Általában az egyes részdíszidőszakon eltérő változási viszonyokat találunk. Ezt követően a hozameloszlás értékeinek nagyságát vizsgáljuk és összehasonlítjuk általános jelzőszámokkal. Ilyen például a véghasználati hozamterületek eloszlásértékeinek összevetése az átlagos hozamterülettel, vagy a véghasználati fatömeg eloszlásértékeinek viszonya az átlagnövedékhez. Az időbeli hozameloszlás változási és értékviszonyai az általános jelzőszámokhoz mutatják a szabályozandó terület hozamgazdagságát és általános hozamviszonyait.

Szabályozás

A kimunkált hozamlehetőségeket és korlátokat összevetjük az erdőterületenkénti tervezések összegző adataival (szabályozás előtti tervtáblázatok). Figyelembe kell vennünk ugyanakkor a használat feltételrendszerét, ami nagytól

A bükk természetes újulatának növekedési feltételei

Dániában széles körű kísérlet sorozatot indítottak két bükkösben. A koronásártort különböző mértékben lazították és eltérő trágyázási dózissal, valamint eltérő vízmennyiséggel kezelték a kísérleti parcellákat. Azt találták, hogy a bükk természetes újulatának növekedésére mind egyik tényező más-más hatással volt, együttes hatásuk befolyásolja a bükkújulat növekedését. Ezért helytelen úton járunk, ha az újulat növekedési jellemzőit vagy csak az egyik, vagy csak a másik tényezővel kapcsolatosan vizsgáljuk.

(*Forest Ecology and Management*, 1995. 72. kötet 251-264. o.
Ref.: dr. Sradfridt István)

szakmai áttekintést követel. A gazdálkodói lehetőség (termelési, felújítási stb.), fajajpolitika (rontott erdő átalakítása, fajajcsere stb.), természet- és környezetvédelem (tájkeptervezés, védelmi funkciók, közjóléti szerep stb.), vadgazdálkodás és sok egyéb szempont mérlegelésével kell alakítani az időbeni hozameloszlást. Az ökológiai, társadalmi és gazdasági célok együttes mérlegelésével megállapítjuk a hozamot úgy, hogy adott esetben az erdőrészeltenkénti tervezést is módosítjuk. Az így megadott fahasználati lehetőség a **hozadék**.

Munkánkat esetenként megkönnyítheti, ha ún. döntési tábla áll rendelkezésünkre, mely a hozamkorlátok és lehetőségek egymáshoz való viszonya alapján tapasztalati értékeket tartalmaz a hozadék mértékének megállapítására. A szabályozáskor ügyelni kell arra, hogy a hozadék a vizsgált (40-100 éves) időszakra ± egyenletes legyen. A rövid vágásfordulójú fajajoknál és mesterséges erdőfelújítást feltételezve, a kiegyenlített tartalékkal és előrehozással célszerű biztosítani.

Hosszú vágásfordulójú fajajoknál fokozatos felújítást és természetközeli erdőgazdálkodást igénylő hegy- és dombvidéki erdőinkben inkább tartalékolással és csak különleges esetben a véghasználatok előrehozásával végezzük a kiegyenlítést. Rendkívül lényeges, hogy szabályozásunk csak akkor ad helyes eredményt, ha az erdőleírás alkalmával a fajajra, tájra, felújításmódra, termőhelyre megfelelő vágáskorokat alkalmazunk.

Fentiekből egyértelműen kitűnik, hogy klasszikus értelemben vett hozamszabályozást csak gazdálkodó egységre végezhetünk. Így történik az jelenleg az erdészetekre és a szabályozható erdőterületek gazdálkodókra. Egy körzetre, térségre, országra elvégezhetjük a hozamvizsgálatot, azonban a hozadék alakulását csak indirekt módon, támogatás-megvonás

rendszerével tudjuk befolyásolni. Így a magánerdő-gazdálkodás erdőtervezésekor a körzetekben a szabályozást a következőképpen lehet célszerűen elvégezni:

a/ elvégezzük a szabályozást és a hozadék megállapítását a szabályozható erdőterülettel rendelkező gazdálkodókra;

b/ elvégezzük az erdőrészeltenkénti tervezést a kis területű magángazdálkodókra, s az erdőrészeltenkénti tervadatokat összegezzük;

c/ kimunkáljuk a térség teljes területére a lehetséges hozam alsó és felső határát, majd ezt a térség szabályozott és „adódó” erdőterületenkénti tervezések hozadékával összevetjük.

Abban az esetben, ha a hozamlehetőség és a fentiek szerint kimunkált hozadék összhangja nem megfelelő, javaslatot tesz a körzeti terv készítője az erdészeti hatóságnak az alkalmazandó támogatásra és esetleges megszorításra, mellyel a hozadék „adódó” hányadát a megvalósításkor a kedvező irányban (±) lehet befolyásolni. Így a térség hozam-hozadék összhangját meg lehet teremteni, a terv végrehajtásakor pl. ha túl sok a terv szerinti tölgy-véghasználat a térségben a tölgy távlati hozamlehetőségeihez viszonyítva, akkor egy magasabb járulékmegállapítás a tölgy tartalékolására ösztönöz. Vagy sok az akác-hozamlehetőség, de alacsony az adódó hozadék, akkor az akác járulékanak körzeti csökkentésével ösztönözni lehet a többfajkitermelésre, akár tervtől eltérő módon is.

A korszerű természetközeli erdőgazdálkodás egyik legsebbe tervezői kihívása a hozamszabályozás. Ennek során az erdőben és az erdővel gazdálkodók, az erdészeti hatóság képviselői és a tervezők együttes munkájával kell megalkotni az erdő, a társadalom és a gazdálkodó ember érdekösszességét.

Nagy érdeklődés előzi meg nemzeti jubileumunk egyik legnagyobb rendezvényét, a NATUR EXPO '96 – Budapesten augusztus 15. és szeptember 8. között tartandó – nemzetközi kiállítást és vásárt, a természetvédelmi tudományos konferenciát és fiesztát.

Legalábbis ezt tudhattuk meg a rendező vállalkozó vezérigazgatója által tartott sajtótájékoztatón, amelyen – az ügy fontosságát hangsúlyozandó – részt vett *Baja Ferenc* környezet- és természetvédelmi miniszter is. Ő is érdekelte az előkészítés haladása. Nemcsak a téma irányítójaként, hanem az ügy iránti személyes elkötelezettség miatt is. Tárcájának keretéből 150 millió forintnyi támogatást nyújtott különböző pályázatok megvalósításához.

A teljes költségvetés összegét másfél milliárdnál magasabb összegben jelezte a vállalkozó vezérigazgató – *Noah M. Steinberg* – az érdeklődés érdekében 32 ország pozitív részvételi szándékáról, ezek közül hatalm már megkötött szerződésről beszámolva. Tovább is folynak a felkérések a jelentkezésre, és minden remény megvan az ügyszőz és alkalomhoz méltó megrendezésre.

A kiállítás tematikája már kialakult: környezetvédelem, természetvédelem, vadgazdálkodás, vadászat, halgazdálkodás, horgászat, ökoturizmus, szabadtéri sportok, szabadidős tevékenységek, egészséges életmód, természetes anyagok, ipari termékmutató és vásár, kapcsolódó rendezvények, nevezési díjas bemutatók, rendezvények. Kiállítók jelentkezését várja a NATUREXPO '96 Rt. (1012 Budapest, Logodi u. 22-24.) a vonatkozó tematikai csoport és négyzetméter-igény megjelölésével.

Az augusztus 26-29-re előirányzott tudományos konferencia témája: a biológiai erőforrások fenntartható hasznosítása, biodiverzitás, vadvédelem és vadgazdálkodás, édesvízi halgazdálkodás, ökoturizmus és természetvédelem. Záróakkordként a „Biológiai erőforrások fenntartható hasznosításának budapesti deklarációja” c. előadást tervezzük a riói és stockholmi konferenciákon elhangzottak továbbfejlesztése céljából. Előadók jelentkezését várja **dr. Hencsey Gusztáv (1011 Budapest, Kende u. 13-17.).**

Jérôme R.

**Nagy teret szentel a
„MUNKAERŐ PIAC” márciusi száma
az erdőtelepítések adta munkaerő
foglalkoztatási lehetőségeknél**

A cikk szerzője, *Horváth László* alapos munkát végzett. A valós helyzetet elemzetei *Schmotzer András* vezérigazgatóval, aki a laikusok számára is érthető példákkal és történelmi visszatekintéssel tárja fel a helyzetet, és mutat rá az ügy fontosságára és sürgősségére.

Dr. Tóth László, a Munkaügyi Minisztérium gazdasági és foglalkoztatási főosztályának vezetője ismerteti, hogy a témára a társadalom és a politika fogadókézsége most nagyobb, mint valaha. Hozzávetőleg félmillió munkanélkülinek és egymillió inaktív keresettel nem rendelkezőnek nyújtana reményt, ha beindulhatna a nagy országfásítási, erdősíntési program, melyre mint ismeretes, termőföld lenne éppen elég.

„Borzasztóan jó lenne, ha a túlélési stratégiák valamilyen közhaszon mentén rendeződnének.”

Az írásban *Herczeg Miklós*, az Erdészeti és Faipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára kifejtette, hogy a szakmai, személyi feltételek megvannak, csak mozgósítani kell őket.

Dr. Tóth László kiemelte, hogy a program előnye, hogy olyan térségekben juttatna munkához embereket, ahol viszonylag magas a munkanélküliség. Elképzelhetőnek tartja, hogy erdőtelepítést közmunka keretében végezzenek.

Schmotzer András a harmincas és az ötvenes évek két nagy fásítási, erdősíntési korszakának sikerére hívta fel a figyelmet és emlékeztetett arra, hogy ma is van egy ezredfordulóig érvényes 150 000 hektárt jelentő erdősíntési *kormányprogram*.

[Ebből bizony gyászosan kevés valósult meg:

<i>Kormányprogram</i>	<i>Terv</i>	<i>Tény</i>
1991	9 000	6 575
1992	11 000	7 173
1993	13 000	3 224
1994	15 000	2 874
1995	16 000	4 178
1996 (terv)	17 000	7 000

Kérdésemre dr. Balázs István az Erdészeti Hivatalból elmondta, hogy érezhetően megnőtt a magántulajdonosok körében is az erdősíntési kedv. (A szerk. megj.)

Mint az OEE elnöke elmondta, egy 20 éves program keretében 7-8 hónapos időszakokra, mintegy 100 ezer munkanélküli foglalkoztatását lehetne megoldani.

Végezetül (gy foglalja össze mondandóját a szerző: „(Tanulság helyett) Eddig jutott a beszélgetés, amikor c sorok írója felvetette, hogy talán érdemes volna az összes érintett bevonásával egy fórumon meghányi-vetni a dolgokat. *Schmotzer András*, úgy is, mint az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, ez iránt teljes készségét nyilvánította. A szakszervezeti vezetők ígérték, hogy minden segítséget meg-

adnak egy fórumon meghányi-vetni a dolgokat. *Schmotzer András*, úgy is, mint az Országos Erdészeti Egyesület elnöke, ez iránt teljes készségét nyilvánította. A szakszervezeti vezetők ígérték, hogy minden segítséget megadnak egy fórum megszervezéséhez és lebonyolításához. *Herczeg Miklós* azért is szívesen lenne részese egy ilyen eszmecsere-nél, mert az példát adhatja a hosszabb távú gondolkodásra, a jövőbe tekintési igényére. *Dr. Tóth László* szerint, ha a fórum létrejönne, újabb foglalkoztatási ötleteket is elindíthatna, márpedig a szakértő kész arra, hogy a jó elképzeléseket támogassa és finanszírozását előmozdítsa.

Ennyi tulajdonképpen a történet, a mese az erdőről, a munkáról és a nyugalomról. Ajánljuk mindazok figyelmébe, akiket nyugtalanít az állálatlanok sokasága, a műveletlenül hagyott földek elvadulása, a természeti környezet pusztulása.”

Meghívó és versenykiírás

**Szeretettel várjuk az erdészeket és családjukat a
VIII. Magyar Erdész Tájfutó Versenyre
1996. június 1-2-án Pannonhalmán**

- Résztvevők:** Erdészeti dolgozók és családtagjaik
Erdészeti tanintézetek tanárai és tanulói
- A verseny rendezői:** Kisalföldi Erdőgazdaság Rt. és
SMAFC Tájfutó Szakszövetség
- A verseny célja:** Az érdeklődő szakembereknek lehetőséget adni ezen erdőben üzhető nagyszerű sportág megismerésére. Eldönteni korosztályonként, ki a legjobb erdész-tájfutó.
- A verseny programja:**
Június 1.: Egyéni verseny 7, 5, 2,5 km-es távokon
Június 2.: Váltóverseny

**A rendezőség a versennyel együtt
gazdag keretprogramot is kínál!**

Nevezési cím: KEFAG Rt. Győr, Corvin u. 9.
Nevezési határidő: 1996. május 2.

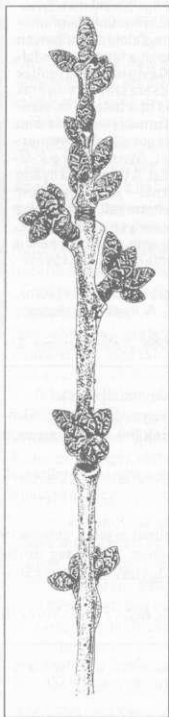
**Európai Erdészek Tájfutó Bajnoksága
1996. augusztus 14-17. Trollebo, Svédország**

- Résztvevők:** Az erdészet és faipar területén dolgozók, nyugdíjasok, tanulók és családtagjaik.
- Program:** *augusztus 14.* Edzés, terepbemutató;
Ünnepélyes megnyitó
augusztus 15. Egyéni verseny; Eredményhirdetés;
Ismerkedési est
augusztus 16. Szakmai kirándulás
augusztus 17. Váltóverseny; Eredményhirdetés;
Záróünnepség
- Résztvételi költségek:** Nevezési díj (szakmai kirándulással) 125 SEK; Ismerkedési est 125 SEK; Szállás (sátorhely) 25 SEK/fő/éj.
- Utazás:** A jelentkezők számától függően személygépkocsikkal vagy autóbusszal.

Bővebb tájékoztatás, jelentkezés:
Urbán Imre, Vadas Jenő Erd. Középiskola,
3232 Mátrafüred, Erdész út 11. Telefon: (371) 320-006.

Az év fája

A madárcseresznye termőhelyi igénye

A madárcseresznye virág- és levélrügyekkel

(Rajz: Szövetes Krisztián)

A termőhelyi igény meghatározását a magyarországi erdészeti termőhelyértékelés kategóriái (Járó, 1964) szerint a következőképpen végezhetjük.

Klimakategória

Súlypontosan fordul elő gyertyános-tölgyes klímaövezetben, egy-egy szál előfordulhat (kevésbé jellemző) a bükkös és cseres-kocsánytalan tölgyes övezetben is, az erdős-sztyepp klímaövezetből hiányzik.

Hidrologiai viszonyok

(csapadékon kívüli vízbevételi lehetőségek)

Általában a „többletvízhatástól független” kategóriában fordul elő, vagyis jellemzően a csapadékvíz mennyiségére támaszkodik. Ez utóbbi szükséges mértéke 650-750 mm/év közötti, ritkán ezen alul vagy felül is előfordul, ilyenkor a talajviszonyoknak, klímának kell számára mutatnia az optimumot. Nagyon ritkán megtaláljuk még a szivárgó vizes hidrologiai kategóriában is, valamint a talaj mélyebb rétegeiben megjelenő, víztorlasztó réteget képező agyagos talajréteg esetén a „változó vízellátottságú” kategóriában is, de ez már semmiképpen sem jellemző rá, inkább a véletlen telepíti meg ilyen helyen.

Talajtípusok vonatkozásában elsődlegesen a barna erdőtalajok fő típusában van, legjobb növekedés az agyaghemosódásos barna erdőtalajon, valamivel gyengébb növekedéssel a barnaföldön találjuk. Helyenként előjöhethet a podzolos és kovárányos barna erdőtalajokon is. Kisebb jelentőségű talajtípus-előfordulás az elterjedési területén belül: barna rendzina, mélyebb ranker talajok.

A talaj fizikai félesége vályog, előfordulási helyén kevés agyagosodás még lehetséges. Homok csak akkor, ha kováránycsíkos vagy rozsdabarna erdőtalaj-típusokon vizsgálódunk. A talajban kevés közettörmelék is lehetséges, elsősorban a szurdokerdők rendzina talajában vagy hordalék talajain.

A termőréteg-mélység tekintetében a középeztől az igen mély termőréteget mindenütt lehetséges. Sekély talajon nem érzi jól magát, csak ideig-óráig tudja magát fenntartani.

A Majer Antal-féle erdőtüpus rendszerben a felszár, üde-félnedves kategória a neki való, száraz vagy vizes kategóriában nem találjuk (*Melica uniflora* ökológiai fajcsoport).

Dr. Szodfridt István

Az év fáját sem kímélte a hótörés

Még valamit a madárcseresznyéről

Az Erdészeti Lapok januári számából megtudtuk, hogy az „Év Fája” mozgalom nemrég megalakult kuratóriuma az 1996. év fájává a madárcseresznyét választotta. A februári számban dr. Bartha Dénes tollából megismertük a madárcseresznye botanikai jellemzését. Barna Tamás és Magyar Lajos közös írásukban ismertették a fajra jellemző tulajdonságokat, de a jellemzés nem tér ki a légszennyezettséggel szemben mutatott ellenállására. Ezért tesztem közzé az e téren szerzett tapasztalatomat.

Az 1950-es években Sajóbáony község határában elterülő erdő-ség mintegy 420 hektárján vegyiművet létesítettek. Az erdő feladata álcázás volt. A gyárnak kisajátított erdő állományát zömében elegyetlen kocsányos tölgyesek, gyertyános tölgyesek, némi szlavon tölgy, kevés akác és nemes nyárasok képezték. A termelőrészelek épületei szétszórta helyezkedtek el a területen. A különböző műanyagokat, szivacsot, lőszert előállító egységek veszélyes hulladékát az épületektől távol létesített, úgynevezett krematóriumban égették

el. A szabadon szálló füst és gáz „illata” sok esetben még Miskolc belvárosában is riadalmat okozott. A gyár beindulását követően mintegy 15 év múlva a területen alig volt található élő akác- és nyáregyed. A pusztulás lassan átterjedt a tölgyesekre is. A kiszáradt fák eltávolítása után ligetessé váltak az állományok. A meglejt kocsánytalan tölgy-újulat egyik évről a másikra eltűnt. Az erdő talaján dús lágyszárú növényzet tütötte fel a fejt. Ezek között a körülmények között megjelent a madárcseresznye, és ellenállva a káros hatásoknak, erőteljesen növekedett.

E tapasztalat alapján nemcsak ültetvényeszerű erdőtelepítésre, hanem fokozott mértékű levegőtisztításnak kitett helyen, épületek, települések, utak mentén való ültetésre is javasolhatom.

Megemlítem, hogy a légszennyezettséggel szemben a kecskefűz (Sahix caprea) is ellenállóknak mutatkozott.

Schalkház Lipót

A vadgyümölcsök megőrzése Északnyugat-Németországban

Iris Wagner és Jochem Kleinschmit (Escherode) a Németországban kipusztulással fenyegetett két erdei gyümölcs – vadalma (*Malus sylvestris*), vadkörte (*Pyrus pyrastor*) – helyzetéről számol be. A szerzők szerint az őshonos vadgyümölcsök ritka előfordulásának okai a következők:

1. A gazdasági érdekelttség hiánya

A múltban a csekély gazdasági érdeklődés tehető felelőssé, hogy mindkét faját eltűnt a mezőgazdaság homlokteréből. Azok a termékek, melyeket ezekből a vadgyümölcsökből előállítottak, nem voltak annyira kelendők, hogy a termelők említésre méltóan törekedtek volna a két faját tartós és hosszú távú fenntartására. A cikk ezen része felsorolja a két vadgyümölcs azon részeit, amit a múltban felhasználtak. Megemlítik például, hogy a vadkörtefa hamuját gombamérgezések ellen használták.

2. Az erdészeti célok megváltozása

A gazdasági érdeklődés hiánya mellett sajnálatos az erdészeti jelentőség fel nem ismerése. „Nincs erdészeti fontossága” (STUMPF, C. 2849), vagy „erdészetiileg egyáltalán nincs jelentősége” (FISCALL, F. 1858), vagy „alárendelt őshonos mellékfajok” (GAYER, K. 1882).

A megőrzési munkák lépései a következők:

1. Felkutatás. A szerzők, mivel az erdőrendezési adatok vagy hiányosak voltak, vagy nem teljesek, kérdőíveket küldtek szét az erdőfajladonosok között (Niedersachsen és Schleswig-Holstein tartományokban), kérve őket az erdeikben lévő vadalma és vadkörte előfordulásuk összeírására.

2. Megtalálás. Vizsgálatuk eredménye: a két tartományban 607 db vadalmát és 319 vadkörte-t találtak.

3. Felismerés. Fontos a vadgyümölcsök és a kultúrváltozatok pontos elkülönítése. A szerzők részletesen elemzik azokat a morfológiai bélyegeket, amelyek ezt lehetővé teszik.

4. Megőrzés.

a/ In-situ intézkedések. A jelenlegi generációk megőrzése. Ezeket az intézkedéseket a vadgyümölcsök megtalálási helyén kell elvégezni:

- az idős példányok szabadállásba kerülésének segítése;
- természetes újulat megjelenésének segítése (kerítés alkalmazása);

A fa szöveti minősége iránt egyre nagyobb igény lép fel. Jó minőségű és vastagabb fában ugyanakkor egyre kevesebb a kinalát. Világszerte fogynak vannak az ilyen adó állományok, és a maradékot jórészt védelem alá helyezik. Indokoltnak látszik ezért, hogy ennek távlati megteremtését megfelelő egyedek terjesztési és rendszeres ágyvesztésével, koronaaalakításával elősegítsük. Ez volt a témája az ausztriai Örtban tartott kutatóállomási tájékoztató megbeszélésnek, melyen száznál többen vettek részt.

Megállapítást nyert ez alkalommal, hogy eddigi, főként mennyiségi, szemléletünket jobban a minőségre kell irányítanunk. Legfontosabb, hogy az erre alkalmas fajoknak a nekik megfelelő termőhelyen álljanak. Megfelelő körülményben tartásuk hasznosítja természetes feltételüket, de a *fenyőgyantás* holt ágai 30-90 évig is továbbronjták a minőséget. A *Jombosok* 3 m alatti ágai – cseresznye és nyárak kivételével – viszonylag hamarabb tisztulnak le. Ezt a fiatalos és sűrűségi korban a koronahibák esetleg javíthatók. Természetes újulatban a törzsek hamarabb tisztulnak fel és jobb minőséget adnak. A mesterséges felújításúak jobban igénylik a zöldnyesést. *Nyessni csak a V-fák erdemesés* csak a 3 cm-nél vékonyabb ágakat. A talvágától nyárgalvasig az idő. Az erősebben „verző” fajfajoknál – *juhár, gyertyán, nyír és éger* – az erősebb lefolyás alatt szételvetni kell. *Dion* csak a szárazat kell nyessni, szemben a *cseresznyével*, melyen csak a zöldet. *Nyáron, lucra* mindkettőt lehet. Nyessés nélkül sem az erdei, sem a *düglász*, sem a *vörösfenyő* nem nevelhető gómszentestől. A *bükknyesés* egyelőre vitatott.

A nyessés azonnali hasznát nem hajt, de mégis érdemesnek látszik, mert a fa minőségű fa érteke fokozottan nő. A nyessési költségek kamatosításának nincsen értelme.

(ÖZ 1996. 2. Ref.: Jérôme R.)

– fiatal példányok védelme (vad elleni védelem, ápolás).

A szerzők megemlítik, hogy a vadkörte egyes helyeken (Alsó-Szászország déli része, Észak-Hessen) leginkább gyökérsarjakat hoz.

b/ Ex-situ intézkedések. Ezen intézkedések során maggyűjtéssel, magtárolással, magtermelő állományok kijelölésével, magplántázások létesítésével kell foglalkozni.

A cikk végén a szerzők felhívják a figyelmet a jelen generáció felelősségére a ritka fajok megőrzése érdekében. A gazdag irodalomjegyzék lehetővé teszi a németországi vadgyümölcskutatókat áttekintést.

(AFZ/der Wald 1995/26. Ref.: Frank Norbert)

A „Tiszafa-barátok” egyesületének alapításáról tavalyi évfolyamunk 146. oldalán olvashattunk. Idén már a 2. összejövetelükről adhatunk hírt. A németországi Göttingen melletti *Plesse* városban tartották meg és a közelben fekvő *Bovenden* szőlőszőlőszőlőterületükön. Bovenden a volt NSZK-nak legnagyobb kiterjedésű meszes termőhelyű bükkös régiója. Itt egyedül a *Lengen-hegyen 7000 példány tiszafa áll*.

Fáját az ősidőkben főleg fegyverkészítésre használták, egy 400 és egy 120 ezer éves lándzsatorodékot őriznek. Fájából készült XIV. századi mintájú szerszámj 1,80 m hosszú, feszítőereje 80 kg, vesszeje 200 m-g elhatal.

A találkozóon új elnököket választottak *T. Schneider* erdőmester személyében. Augusztusban a szlovákiai tiszafások meglátogatását tervezik.

(AFZ ÖW 1996/4. Ref.: Jérôme R.)

Kedves Erdészek!

A munkájuk során Önök minden bizonnyal figyelték meg állati túsorokban vagy a földközeli felig kibukkanva föld alatti gombákat. Mi ezeknek a gombáknak a kutatásával foglalkozunk. Vizsgáljuk kapcsolatukat környezetiükkel, elterjedési térképeket készítettünk országosra és élőhelyi adottságok szerint.

Negyedszázada jelent meg utóhára átfogó munka magyar nyelven ebben a témakörben. Szívesen adunk felvilágosítást a talált és elküldött gombákról, valamint étkezési, hasznosítási értékükről. Célunk egy kiadvány nihamarabb elkészítése és megjelentetése, ami segítséget ad a titokzatos gombák szélesebb körben való megismeréséhez.

Előre is köszönjük segítségüket, közreműködésüket.

Dr. Király István

Lukács Zoltán

Élőtűz Loránd Tudományegyletem

Növényleletleni Tanszék

1055 Budapest, Műzeum krt. 4/A.

1445 Budapest, POB: 330.

Tel./fax: 26-60-240

Az Élet és Tudományban olvastuk

Japán egyik leggyakoribb fajtája a *japán cédrus*: belőle faragják dísztárgyaikat, tállaikat, edényeiket, tálcáikat. A *lakkozott* tárgyak hosszú ideig, olykor hónapokig készülnek. A természetes eredetű lakkot, a *lakkzőmörce* (*Rhus vernicifera*) nedvét igen sok lépésben viszik fel a fára. Minden réteget – miután megszáradt – *hakkóval* simára csiszolnak, a *magnóliafából* égetett *faszén*nel fényesítenek. Végül a tárgyat szintelen lakkal vonják be, s *olajos szarvasagancs*porral simítják egyenletesre. A legkiválóbb faművesek, faragások a Tokiótól délnyugatra levő *Hakomén* dolgoznak. Világhírű termékeik a *tikkos dobozok*. Némelyikbe csak akkor pillanthatunk bele, ha rajta 125(!) lépésben bizonyos részeket és elemeket elmozdítottunk.

(1995/51. évfolyam 10. szám)

DR. MUZSAY ANDRÁS

Babesiosis – Egy kullancs által terjesztett veszélyes kutyabetegség

Tavaszi közeledtével, amint a fagy szorítása enyhül, újjáéled a természet. A jól ismert és kedvelt állat- és növényfajok mellett ismét aktívá válnak a szintén jól ismert, ám kevésbé kedvelt állatok. Az enyhülés és az egyre erősebb napsugár előcsalogatja a vérszívó élősködőket is, amelyek tavasszal újra kezdik a télen befagyasztott kellemetlen tevékenységüket. Ezek a paraziták nemcsak vérszívással károsítják áldozataikat, hanem számos betegséget is terjesztenek. Ebben a cikkben szeretnénk felhívni a figyelmet egy, a *kullancsok által terjesztett betegség, a kutyák babesiosisának veszélyességére*. A kutyák babesiosisa világszerte előforduló betegség, leggyakrabban trópusi és szubtrópusi területeken észlelik. Magyarországon korábban főleg *Somogy, Zala* és *Baranya* megye számított fertőzőtnek, napjainkban azonban számolni kell felbukkanásával hazánk bármely pontján.

Régebben is *elsősorban a vadászkutyák*, ezenkívül a fővárosi és a Balaton mellett nyaraló ebek voltak veszélyeztetettek. Ma már – lakóhelyre és foglalkozásra való tekintet nélkül – bármely négylábú kedvencünk áldozat lehet. A betegség nagyarányú terjedésének oka a fertőzőt kullancsok széturcolása.

A kutyák babesiosisának kórokozója hazánkban a *Babesia canis* nevezetű egyszerű élősködő. A parazitát a kullancsok terjesztik vérszívás útján. Ennek menete a következő: A kifejlett nőstény kullancs (imágó) vért szív a babesiosisos fertőzött kutyából, majd „hízottan” a talajra hullik, ahol petéket rak. A petékből lárvák kelnek ki, majd átalakulnak az ún. nympa alakká, ezekből lesz a később kifejlett kullancs, az imágó. Az egyesült babesiak a kullancs imágójában, a petékben és a nympákban egyaránt fejlődnek és szaporodnak. A nympa alak már fertőzőképes babesiakat hordoz a nyálmirigyjeiben, azonban a legtöbb megbetegedésért az imágó által közvetített babesiak a felelősek.

Kullancsokkal való találkozásra elsősorban a dús aljnövényzetű, erdős-bokros területeken lehet számítani. A vérszívó paraziták a bokrok, illetve az aljnövényzet leveleinek fonákján rejtőzve várnak áldozataik felbukkanására. Észrevétlenül kapaszoknak fel a kutyák szőrzetén és az első néhány órát „tájékozódási sétával” töltik, azaz a gyanútlan bőrön vándorolva keresgélnek a vérszívásra legalkalmasabb pontokat. A legkedvezőbb helyet megtalálva következik a befúródás. A kullancs speciális, erős szájszerzővel átfúrja áldozata bőrt, közben helyileg ható, érzéstelenítő hatású anyagot juttat a bőrébe, így a kutya (adott esetben ember) nem érzékel a „lékeléssel” járó fájdalmat. A befúródó élősködő tehát továbbra is észrevétlenül marad. Az esetek többségében zavartalanul töltik azt az időszakot, amíg olyan méretre híznak, hogy ez az eb gazdájának is feltűnik. Hosszúszőrű és/vagy pigmentált bőrű kutyákon különösen nehéz a még „karcsú” kullancsok felkutatása. A babesiával fertőzött kullancsok – mire lelepleződnek – már beoltották az áldozatba a kórokozókat. A vérszívó élősködők jelentős része tevékenységének teljes időtartama alatt észrevétlenül marad, korábbi jelenlétükre esetenként éppen a babesiosis hívja fel a figyelmet.

A babesiak a vérben élősködő paraziták, a vörös vértestek pusztulását és szétválását okozzák, ennek következményeként súlyos, gyakran halálos kimenetelű betegség alakul ki.

A betegség kifejlődése a következőképpen jellemezhető. A fertőzött kullancs vérszívása után a lappangási idő általában mintegy 10 nap – 3 hét. A babesiak a vörösvértestekbe hatolnak be, ott osztódással szaporodnak, szétrombolják a vörösvérsejteket, majd újakat támadnak meg és a folyamat ismétlődik. A vörös vértestek tömeges pusztulása súlyos vérfogyottságot okoz. A szétesett vörös

vérszettekől kiszabadul és a keringési rendszerbe jut a hemoglobin, a vér természetes színét adó festékszínanyag. A hemoglobin-áradat a szervezet érzékeny, finom szűrőrendszerén, a vesékben akad fenn és azt súlyosan károsítja hevnyeseleifajuláshoz vezet. A tönkretett vesék nem képesek ellátni egyik legfontosabb feladatukat, a szervezet számára mérgező anyagok kiválasztását a vizeletbe. Ennek a súlyos működéskiesésnek – amelynek során a mérgeanyagok felszaporodnak a vérben – veseelégtelenség a neve.

A betegség tünetei a körlefolylás súlyossága szerint (heveny, félheveny, idült) alakulnak. Ritka esetekben az egyéb parazitózisokkal terhelt és/vagy fertőző betegségben szenvedő ebek rendkívül heveny lefolyás mellett, légzés- és keringési elégtelenség, valamint véréralvadási zavarok tünetei kíséretében hullanak el. A heveny kórforma gyakori, ennek során gyengeség, elesettség, láz (42°C-ig), sápadt nyálkahártyák a bevezető tünetek. Jellegzetes a vizelet kávébarna (nem vörös) színe. A folyamat előrehaladtával jelentkezőnek a veseelégtelenség tünetei is, ezen kívül sárgaság, máj- és lépmelegnyobogás. A heveny körlefolylás során esetenként a vörösvérsejt-szétesés, lázas szakaszban azonban inkább a később kialakuló, súlyos veseelégtelenség miatt pusztulnak el a kutyák. Az idült kórfomrára láz, vértógyottság, levertség, kondíciórómlás, sárgaság, májműködési elégtelenség a jellemzők.

Babesiosisban megbetegedett kutyánk gyógyulási esélye elsősorban az időben megkezdett terápián múlik. Minden lelkiismeretes tulajdonos észleli, ha négylábú kedvencére láz, és a látható nyálkahártyái (pl. kötőhártya, szájnálkahártya) sápadtá váltak. Ilyen esetben, illetve ha az ebek kávébarna vizeletet ürítenek, haladéktalanul állatorvoshoz kell fordulni. Napjainkban olyan gyógyszerek állnak rendelkezésre, amelyekkel a babesiak hatékonyan és gyorsan elpusztíthatók (pl. *Oxipiridine injekció, RHONE MÉREUX*), így a betegség a kezdeti szakaszában jól gyógykezelhető. Elhanyagolt, későn felismert esetekben azonban a romló veseműködés következtében, a vérben felhalmozódó mérgeanyagok szintjének emelkedésével egyenes arányban csökkennek a túlélési esélyek.

Összefoglalva: a kellő időben megkezdett gyógyszeres terápia szövődménymentes gyógyulást eredményez, a késlekedés azonban gyakran végzetes következményekkel jár. A legegyszerűbb és legbiztosabb lehetőség, ha négylábú társainkat a kullancscsípéstől védjük meg. Amennyiben a fertőzőt kullancs nem szív vért, a betegség beoltására sincs lehetősége, így gyökerestül irtjuk ki ezt a problémát.

Ezt a célt a legegyszerűbben és leghatékonyabban a **FRONTLINE Spray (RHONE MÉREUX)** segítségével lehet elérni, amely nemcsak riasztja, hanem valóban el is pusztítja a kullancsokat és bolhákat. A **FRONTLINE Spray** hatóanyaga a fipronil a bolhák, kullancsok számára egy rendkívül specifikusan ható, súlyos idegméreg, amely ugyanakkor a kutya, illetve gazdája számára semmiféle veszélyt, kockázatot nem jelent. Egy kezelés 1 hónapig biztosít kullancsmentességet, s egyben több, mint 2 hónap védettséget jelent a bolhákkal szemben is. A **FRONTLINE Spray**-vel kezelt kutyák bőrén és szőre között mozgó parazitákat gyorsan elpusztulnak, a már említett „tájékozódási séta” utolsó útjukká válik. Fontos tudni, hogy valamennyi kullancs még azelőtt bevégzi, mielőtt vért szívna, így a fertőzés lehetősége megszűnik, biztonságban tudhatjuk a babesiosisistól négylábú barátainkat.

Ne bécsezzük le a kullancsokat apró méretük miatt, végzetes betegség hordozói lehetnek.

Szakmai rendezvény a SEFAG Rt. területén!

Beszéljünk őszintén a minőségi vadkarról!

(Szakmai konferencia a kardosfai vadászházban)

Az elmúlt évek talán legjelentősebb – sokszor parázs hangulatú – szakmai vitái az erdei vadkár, vadlétszám, vagyis az „erdő-vad” kapcsolatáról zajlottak. A mai rendelkezések az elpusztuló fácskáik, csemetek arányában lehetővé teszik ugyan a mennyiségi kár objektív számbavételét, de sajnos ezzel szemben a minőségi kárra (elsősorban a hántáskár) vonatkozóan semmiféle felvételi, kártérítési kötelezettség nincs előírva!

E problémákör adta annak a helyszíni bejárással egybekötött szakmai konferenciának a témáját, amelyet a Somogyi EFAG Rt. és az Erdészeti és Faipari Egyetem Fanyag- és Ismeretani Tanszék szerveztek a Zselici Erdészet kardosfai vadászházában. E megbeszélés konkrét apropóját egy hároméves kutatási program lezárása jelentette.

A bevezető előadást tartó dr. Molnár Sándor tanszékvezető egyetemi tanár elmondta, hogy „A csülkősvad okozta károsodás és annak hatása a faanyag minőségére” c. kutatási témában az EFE Faanyag- és Ismeretani, Vadgazdálkodási és Erdővédelmi Tanszékei együttes kutatást folytattak az FM Vadgazdálkodási és Erdészeti Alapjainak támogatásával. A terepi munkához szükséges segítséget a Somogyi EFAG (Zselici) és a Kisalföldi EFAG (Jánossomorjai Erdészet) biztosították. E kutatómunka fontosabb tapasztalatait, eredményeit a következők szerint foglalhatjuk össze:

A csülkősvad (elsősorban a gímszarvas) okozta károsodás Európán kívüli rendkívüli erdőkárokat okozott, különösen a lucfenyvesekben. Feltehetően ezzel is összefüggésben állt egyes országokban a szarvasállomány létszámának drasztikus csökkentése. A hazai körülmények között e problémákör csak az 1980-as években vetődött fel élesebben. Ez két okkal magyarázható: a korábbi időszakban az erdei vadkár kérdését gyakorlatilag nem vizsgálták, a másik ok pedig az volt, hogy a lombos fajok esetében kevésbé voltak ismertek a sebzési reakciók, a mechanikai sérülés okozta fatest-eltváltozások.

A hároméves kutatómunka alapvető célja az volt, hogy objektíven feltárjuk a károsodásoknak a faanyag minőségére gyakorolt hatását. (Lásd EL. 1996. márciusi szám.)

E munkát a két erdészeti kiterítési mintaterületek, laboratóriumi vizsgálatok, fűrészüzemi felmérések és széles körű adatgyűjtés alapján végeztük el. Természetesen részletesen tanulmányoztuk e problémákör hazai és nemzetközi szakirodalmát is.

Az üzemi kísérletek arról győzték meg bennünket, hogy a nemes nyárak esetében az előhasználatok során a károsított törzsek általában eltávolításra kerülnek és a véghasználati faanyagban nem jelentős a belső sérülés. Az ezüstbárs-állományokból kikerülő faanyag fűrészipari feldolgozásakor már lényegesen több károsodást (60% mértékű belső korhadást) tapasztaltunk. Itt a korhasztó gombák fellelése szinte általános volt.

A hároméves megfigyelési időszakban jelentősen csökkent a hántáskár volt megfigyelhető. Ez elsősorban a szarvaslétszám jelentős csökkentésének tudható be. Mindemellett a Bőszenfa 54/B és a Kislak 8/B állományokban kijelölt mintaterületeken 90%-os, a Jánossomorja 5/a. és 6/a szürkenyár-állományokban pedig 60%-os kár volt regisztrálható. A továbbiakban fontos feladatnak tartjuk egységes hántáskár-felvételi lap alkalmazását.

Befejezésül megemlítnék, hogy kutatómunkánkban nem volt célja a hántáskár elleni védekezési módszerek kidolgozása. Tapasztalataink szerint azonban az értékes állományok esetén eredményesen alkalmazható az Avenarius cég Schällstop nevű védőszere, ennek felvitelét azonban korszerűsíteni kell. Hasonló eredmény érhető el helyi kerítések alkalmazásával is. Mindemellett szeretnénk kiemelni azt a tapasztalatot, hogy a vad táplálkozási szokásait is figyelembe vevő elegyítés és faállomány-szerkezet-szabályozás, illetve a vadlétszám kvantitatív határok közötti tartása hozhat csak megnyugtató eredményt.

A terepi bejárásán a jelenlévő 25 fő szakember a helyszínen (Bőszenfa 54/B, Kislak 8/B erdőrezervelet) is meggyőződhetett a hántáskár rendkívüli veszélyességéről. Töröcsik Pál, az Avenarius cég képviselője bemutatta a „Hántásstop” nevű védőszere alkalmazását. E védőszere 6 évre garantált védelmet nyújt a „jávafáknak”. Egy-egy törzs védelme (anyag és felkenési költség) kb. 100 Ft-ba kerül.

A szakmai vita megnyitójaként dr. Spingár Ferenc vadászati felügyelő kiemelte, hogy a fiatal fák védelme megfelelő kerítésekkel megoldott. A kéréghántással szemben azonban ma még tehetetlenek. A hántás következtében fellépő belső korhadások miatt több erdőrezervlet idő előtt le kellett termelni. Az ezüstbár ma a legértékesebb fajok közé tartozik, és így a gyérítéskeblől kikerülő faanyag minősége sem lényegtelen. A védekezés elsősorban a térségi szinten végrehajtott vadlétszám-szabályozással, megfelelő vadtakarmányozással és a faállományok elegyítésével megoldható.

Az Élet és Tudományban olvastuk

Világjáró teknős. Baja-Californiánál gyűrűzték meg 1994-ben azt a cserepes teknőst, amely később Japán partjainál tűnt fel. Legalább 11 000 kilométert úszott, míg átért az óceán túlsó partjára. A Rosita névre keresztelt teknős 1987-ben akadt a halászkórházba, s hét évig egy biológusnál nevelkedett. Amikor kifejtett példánnyá érett, szabadon engedték. A teknős bizonyítékkal szolgált arra, hogy a Japánban született cserepes teknősök Kaliforniába mennek, majd párosodni visszatérnek születési helyükre.

Növény az Antarktiszon. Nemcsak a legegyszerűbb moszatok képesek elviselni a kegyetlen antarktisi éghajlatot, hanem fejlettebb növények is. Japán kutatók egy, a pázsitfűfélékhez tartozó növényt találtak antarktisi kutatóállomásuk közelében a vastag jégréteg alól kibúvó sziklán. A húsz centi magas növény a februári nyárban – fagyponthoz közeli hőmérsékleten – virágzott. Nem kizárt, hogy megjelenése a Föld felmelegedésének jele.

(1996. 10. szám)

Major László erdészeti főmérnök a kutatómunkához kapcsolódóan négy korosztályban 989 ha elegyes ezüsthárs-állományt vizsgált meg. Az 1-10 éves korosztályban 1%-os, 12-20 éves korosztályban 21%-os, 21-30 éves korosztályban 61%-os, 31-40 éves korosztályban pedig 17%-os volt a kár mértéke. A 989 ha vizsgált területből 84 ha-on olyan mértékű a károsítás, hogy ezen állományokat nem célszerű tovább fenntartani.

Walterné dr. Illés Valéria egyetemi adjunktus két kérdést húzott alá:

– A hántáskár felvételét – a kutatás során kidolgozott felvételi lap alkalmazásával – *kötelezően elő kell írni!*

– A védekezésnél ne a kémiai védelezetek irányába menjünk, hanem a biológiai irányba (lédús takarmányok, hántófák stb.).

Csontos István vezérigazgató-helyettes (Kisalföldi EFAG) élesen kifogásolta, hogy a most született jogi szabályozás is csak a kipusztult egyedeket ismeri el kárnak! A minőségi vadkárral nem foglalkozik. Sajnálatos probléma esetükben, hogy a János-somorjai Erdészetről az erdő- és a vadgazdálkodás felügyelete külön kézikönyvben van. Így az erdő és a vad összhangja nem teremthető meg.

Vajai László FM-főosztályvezető szerint a mai problémák 20 éves múltra tekintenek vissza. A bemutatott kutatási programot is azért támogatták, mert a *minőségi vadkár területén szeretnének előrelépni*. Ma azonban még a hántást és egyéb minőségi károkat nem tudják jogilag is egzakt módon definiálni. Az új vadászati törvény várhatóan közeljövőben elfogadásra kerül és ez már a földtulajdonhoz köti a vadászati jogot. A végrehajtási utasításban mód lesz a minőségi kár kérdésével is foglalkozni. A jövőbeni szabályozásnál valószínűleg minimális vadlétszámot fognak meghatározni a gímszarvas esetében.

Nádas József erdőfelügyelőségi igazgató kiemelte az elegyes állományok létesítésének fontosságát. A hántáskárok és az erdei-fenyőnél tapasztalt hókárok is arra utalnak, hogy az elegyetlen

„monokultúrák” rendkívül sérülékenyek. A kerítések létesítését célszerű jobban megfontolni. Ez a biztonság, de különösen a vadgazdálkodás szempontjából hátrányai is vannak.

Wisnyovszky Károly FM-osztályvezető szerint „egy rókának egy bőre van” és a lajta-hansági részeken két bőrt akarnak lehúzni... Az állami gazdasági vadászterület és az erdészet közötti viták is mutatják, hogy rendkívül fontos a gímszarvas esetében az erdő- és vadgazdálkodás egy kézben történő felügyelete. Nagy viták vannak igazgatási szinten a vadgazdálkodás rendeltetésű erdők létesítéséről. Mekkora területük legyen, milyenek legyenek a szakmai követelmények?!

Dr. Kőhalmi Tamás tanszékvezető egyetemi tanár kiemelte, hogy a kutatómunkára szándékosan választották a két legfrekvenciáltabb erdészetet, ahol hasonlóak a problémák. Ő is igen fontosnak tartja a szakszerű elegyítést és az erdő vadeltartó képességével összhangban lévő vadállomány-szabályozást. A kutatómunka tapasztalataiból kiemelte, hogy a „Villafranca” szürke nyárat és az ezüst hársat más tájakon is célszerű lenne „csalífa”-ként elegyíteni.

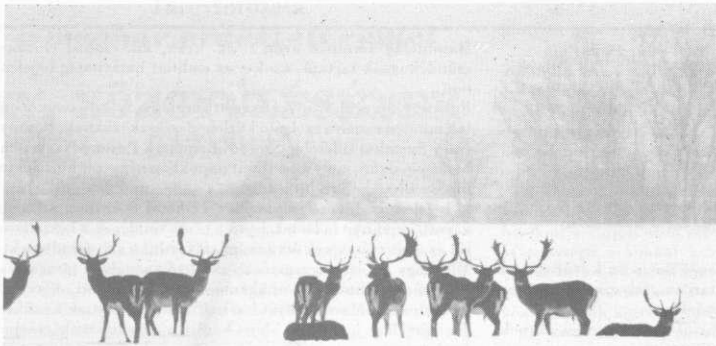
Pintér Ottó vezérigazgató-helyettes a szakmai konferencia házigazdjaként elmondta, hogy szívesen adtak a kutatómunkához segítséget. Úgy ítélte meg, hogy e szakmai területnek – a minőségi vadkár témakörének – e kutatás csak egy szűk részére tudott választ adni.

Fontos a munka további folytatása abban az irányban, hogy jobban feltárjuk a szarvashántás okait és a lehetséges védekezési módokat. Gyakorlati erdészeti szempontból fontos feladatnak ítélte meg a vadgazdálkodási követelményeket is figyelembe vevő elegyes állományok kialakítását.

Befejezésül megemlítjük, hogy az erdő- és vadgazdálkodás mai jogszabályozási helyzetében rendkívül aktuális szakmai megbeszélés hasznosan járult hozzá az egyetemi oktatás, kutatás és a gyakorlat kapcsolatainak elmélyítéséhez is.

A dámok árvíz után

Gyula térségében a Körösök magas vízállása a legnagyobb felfordulást a dámok életében hozta.

A szükségtározók feltöltése dámok százait kényszerítette megszokott tartózkodási helyeik elhagyására,

mozgásukat pedig a magas hó, illetve a hó tetején kialakult jeges réteg tovább nehezítette. Az átmeneti vadászati tilalom ugyan bizonyos mennyűvást jelenthetett számukra, de az eredeti tartózkodási helyek, illetve vándorlási útvonalak még nem állhattak helyre.

A Gyula környéki dámok migrációja a DALERD Rt. erdei, a Gyulavári VT., illetve a román határszéli területek között jól megfigyelhető, melynek külön érdekessége, hogy barcogáskor viszont leginkább a DALERD Rt. erdeit részesítik előnyben.

*Szöveg és fotó:
dr. Czerny Károly*

BARANGOLÁS A MÚLTBAN

Erdőgazdálkodásunk első nagy sorsfordulója I. rész

Magyarországnak – benne erdőgazdálkodásunknak – sorsdöntő éve volt az 1920. Lélegzetelállító ezt az Erdészeti Lapok LIX. évfolyamának lapjain újraélni. Többszörösen jubileumi évünkben megkíséréljük ezt a pokoljárást. Lapunk egymást követő két számában kivonatosan közöljük az emlékezést ébresztő, legfontosabb részeket.

Az összevont 1-2. füzetben még csupán nehéz sejtéssel, de mégis reménykedve kapunk hírt a győző hatalmak egyik képviselőjének nálunk tett látogatásáról:

„Franchet d'Espèrey tábornok, (...) az ántánt keleti hadseregének főparancsnoka, f. é. január hó 5-én a déli órákban Graziani tábornokkal, a budapesti francia katonai misszió vezetőjével megtekintette a mezőgazdasági múzeumot, ahol *Lipthay Béla báró és Paikert Alajos* múzeumi igazgatón és múzeumi titkáron kívül a földművelésügyi miniszterium részéről *Dubravsky Róbert* államtitkár, *Viczján Ede* osztálytanácsos és *de Pottere Gevrad* főerdőtanácsos fogadták.

A vendég meleg érdeklődéssel tekintette végig a múzeumnak osztályait és kiválóan érdeklődött a különböző térképek iránt, melyek hazánk gazdasági igazgatását és statisztikáját ábrázolják. Ezen térképek kapcsán önként kínálkozott az eszmecsere az új országghatárok következtében elfoglalt sajnálatos helyzetünkre vonatkozólag s így figyelmet fel lehetett hívni azon szétválaszthatatlan kapcsolatra, mely hazánk hegyvidéke és az ország belsejét elfoglaló sík mezőgazdasági területek között a befelé siető vizek és folyók révén a természet által adva van és elengedhetetlenül az egységes gazdasági igazgatást és kezelést követeli. Belátván ennek szükségét, a tábornok érdeklődött aziránt, vajjon az ántánt békebizottsága rendelkezik-e az

e tárgyra vonatkozó összes adatokkal, mivel nyilvánvaló, hogy az újonnan keletkező államokkal való gazdasági kapcsolat azonnal intézményesen biztosítandó, hogy a békemű azon törekvése elérhető legyen, miszerint minden állam mentől jobban boldogulhasson.(?)”

Ötvenkét oldallal hátrébb már haljós sejtésként olvashatjuk a „Különlélek” rovathán:

„A béketárgyalás folytatására megbízottaink ismét Párisba utaztak, magukkal víve válaszungkat a velünk közzölt békefelteletlekre.”

Sejtve, hogy a keserű pohár nekünk sem múlhat el – Kaán Károly mélyen elemző tanulmányban foglalja össze a záruló korszak erdőgazdasági politikáját és von le belőle tanulságot a 3-4. füzetben:

»EDDIGI ERDŐGAZDASÁGI POLITIKÁNK

A gazdasági politika, mely a százéves és ennél is nagyobb termelési fordulókra alapított erdőgazdálkodás irányítására hivatott, nem lehet öletszerű. Gondos körültekintéssel kell az évszázados tapasztalatok nyomán haladnia, hogy útja a gazdasági czélok irányát kövesse, és az ország közgazdasági haladásával is lépést tartson. Azonban az így irányított erdőgazdasági politika is csak olyan országokban tudott jelentősebb gazdasági eredményeket elérni, ahol erősebb politikai hullámverések vagy gazdasági megrázkódtatások nem zavarták meg a fejlődés irányát és menetét.

Az akkori kormányok különben helyes és okos törvényekkel is közrehatottak az erdők állományának konzerválása és pusztításuk megakadályozása érdekében. „Az erdők pusztításának megakadályozásáról” szóló 1790. évi LVII. t.-cz.-nek, mely az erdők megóvását a közhatalomra bízta, majd „az erdők fenntartásáról” szóló 1807. évi XXI. t.-cz.-nek, mely tulajdonképpen az elsőnek kiegészítése és részletezése, mindenesetre jelentős volt a hatása.

Ma is érvényben levő erdőtörvényünknek, az 1879. évi XXXI. t.-cziknek indokolásában az azt előterjesztő kormány maga is elismeri, hogy „az 1790/91., 1807., 1836. és 1840-iki törvények teljes tanúságot tesznek arról, hogy az akkori kor a maga és a jövő nemzedék érdekeit felfogva az erdőtulajdont megóvni s az, erdőpusztítást meggátolni igyekezett”.

Meghívás

a
magyar erdészeti egyeslet 1865-dik évben
tartandó XV-dik

KÖZGYŰLÉSÉHEZ.

A magyar erdészeti egyeslet igazgatósága Bazin sz. k. városában a XV. közgyűlésének tartását elhatározta, folyó évi szeptember 17., 18., 19. és 20-kát e czéllra kitűzve.

Az egyeslet szabályainak 10. § szerint ezen főgyűlékezetenek ügyvezetésével megbízotván, az ahíroott szerencsés minden t. cz. egyeslet tagot az erdészet és vadászat minden barátait szívesen megkérni, hogy a közügynek előmozdítására minél nagyobb számmal a gyűlékezetenben résztvevni méltóztassanak, ebeli határozatokat pedig szeptember 1. napjáig az ügyvezetőnek tudtul adni szíveskedjenek azért hogy az alul írott a t. cz. résztvevő tagoknak illetelmés ellátásáról és kényelméről ideje korán intézkedhessék.

Hasonlólag kéretnek azon t. cz. urak, kik szabad előadást szándékoznak tartani, azokat az említett határnapig bejelenteni.

Együttal könyöbb irányzás végett említetik, hogy a esomponatok minden e czéllra szolgáló közlekedési eszközöknek, Posony, Nagy-Szombat (illetőleg Szered) honnan a Posony-Nagyszombati vaspályán, mely az említett napokban négyszer közlekedni fog, az illető helyre juthatni.

A bejelentési hivatal szeptember 17-kétől 8 órákor a Bazini városánál nyitva leend, hová a t. cz. vendégek a beszállásolás és a részvételyegyek átvitele miatt fordulni szíveskedjenek. Minthogy a közép igazgatóság az illető vaspályák igazgatóságaihoz a szállítási ár csökkentéséért folyamodott, kévetnek azon urak, kik a vaspályát használni szándékoznak a szükséges igazolási jegyekért ideje korán a posonyi titkársághoz fordulni.

Számos látogatásokat és a szellem s szívemelő erdészeti és vadászati élvezetteljes napokat remélvén, az erdő- és az erdészeti élet tisztelőjének, szívából fakadó „Eljert.”

Mador, 1865 évi Július 3-kán.

Zemlicska V.,

erdőmester és a magyar erdészeti-egyeslet XV-dik közgyűlésének ügyvezetője.

A törvényes rendelkezések és az azok végrehajtására hivatott szervezetek zögezei a legodaadóbb törekvések mellett sem tudták megakadályozni az erdőpusztítást és nem tudták megteremteni az erdőgazdálkodás *általános* rendjét Magyarországon. Nem tudták kellő mértékben a kopárók és vízmosások keletkezésének útját állani. Nem volt elég crejük ahhoz, hogy a meglévőök beépítését és befásítását az annyira kívánatos tervszerű gyorsasággal biztosítsák.

Mindezt nem emberek, de az elmúlt idők közállapotait, intézményeit és törvényhozását okoljuk! Ezeknek köszönhető az a sajnálatos megállapításunk, hogy az okszerű erdőgazdálkodás a *kellő általánosságban* mind a mai napig nem tudott polgárjogot szerezni Magyarországon!

Magánbirtokosaink közül többen még csak tudatára sem jöttek annak, hogy az erdőben is lehet, sőt észszerű tartamos és belterjes gazdaságot űzni. Hogy az erdőt nemcsak kihasználni, de jövedelmezen használni is lehet. Hogy erdőgazdálkodás belterjesen folyhat anélkül, hogy az erdőt csak részben is tarra vágódnak.

Nálunk nem egy helyütt még az üzemtervszerű erdőhasználat sem jutott tovább, mint hogy kijelöljük az esedékes állományokat s termelő vállalatoknak lábon eladják a tarolásra kijelölt erdőrészt. Tehát „kihasználják” aránylagos területen az erdőt. Annak többi része pedig használatlanul, érintetlenül, parlagon áll anélkül, hogy benne gazdaságot űznének.

Kedvező ilyen viszonylatnál még az az eset, ha csak annyit használnak, amennyit az üzemterv előír, s ha valamiképpen beütitik s megóvják az erdőt az emberek és állatok károsításai és a tűz pusztításai elől.

Milyen gyakori, hogy nem tartják be az előírások anynyait, hogy egyáltalán nem, vagy nem megfelelően fásítják be a levágott területeket, hogy a vágás földjét és a fiatalost, de még az öreg erdőt sem védik, nem óvják a károsítások elől.

Szóval nem egy helyütt még a törvényes felügyelet alatt álló, úgynevezett korlátozott forgalmú erdőbirtokon sem felel meg az erdőnek a használata és védelme a törvényszerű követelményeknek; annál kevésbé űznek azokban olyan eljárásokat, amelyek az okszerű erdőgazdálkodásnak megfelelőek.

A hibázományi és egyházi erdőbirtokok legtöbbször ugyanis mind a mai napig nem végeztek olyan beruházási munkákat, amelyek azok

belterjességét fokozzák! Azon a kevés helyen pedig, ahol beruháztak, azt korántsem olyan arányokban tették, amint a gazdasági okszerűség azt megkívánata.

Mindez teljes, sőt fokozott mértékben áll a volt úrbéresek erdejére, a községi és közbirtokossági erdőkre is. A fennebb elég részletesen vázolt körülmények ugyanis sem időt, sem módot nem nyújtanak a mai állami adminisztrációnak, hogy más értékesítési eljárásokat alkalmazzon és ezzel is okszerűbb irányba terelje ezeknek az erdőbirtokoknak a gazdasági ügyeit. Ellátásukat különben még súlyosabbá teszi az a körülmény is, hogy a számarányban is eléglen alacsonyabbá teszi az erdőbirtokosságok és úrbéresek, községek és közbirtokosságok éltében tengődik, amiért jelentékeny részben kifogásolható anyag is, szemben az egyházi erdőbirtokok számban és viszonylag jóval nagyobb és javarészt teljesen megfelelően javadalmazott s a szolgálathoz elegendő alkalmas altszűz személyzetével.

A községi, közbirtokossági és úrbéresek erdők ezért korántsem részesülnek a megkívánt védelemben, ami pusztulásuk egyik magyarázatát is adja!

Külön kategóriába ugyan, de a kifogásolható gazdasági rend szempontjából ide sorakoznak nagyobb részt azoknak a városoknak az erdei is, amelyek törvényes alapon maguk gondoskodnak erdőnyonyok ellátásáról.

Fel kell e helyütt még említenünk azt is, hogy amíg manapság annyira kultiválják az erdők szertelen tarra-vágását Magyarországon, addig, mint fennebb vázoltuk, a múlt század legelejéről származó törvények az erdők természetes felújítását rendelkezéssel el és ezzel az erdők tarra-vágását tilalmazták. Ámde üzemtervek, megfelelő gazdasági berendezések és az erdészeti szolgálat kellő organizációja nélkül nem lehetett gazdasági rend, s így hovatovább anarchia következett be az erdők használata körül.

Az 1879. évi várva-várt erdőtüvény akkor az erdőpusztítás megakadályozására és a gazdasági rend megteremtésére volt hivatva.

Mint látjuk, a törvény 17. §-a bizonyos kategóriák közé tartozó birtokokon tényleg meg is szüntette az anarchiát, sőt teremtett azok bizonyos, ha nem is mindenütt kielégítő gazdasági rendet. Nem biztosította azonban ezeken a gazdasági fejlődés feltételeit, amint nem akadályozta meg az erdőpusztítást azokon a birtokkategóriákon, amelyek a törvény 17. §-a alá nem tartoznak.

Tárgysorozata

a magyar erdészeti egylet

XY. KÖZGYÜLÉSÉNEK BAZINBAN.

Vasárnapon Szeptember 17-kén este 5 órakor összejövetel a fürdőépületben.

Hétfőn Szeptember 18-kán reggel 9 órakor megnyitása a közgyűlésnek, a felállított témákának fejtegetése.

Délután 3 órakor közös ebéd.

Kedden Szeptember 19-kén reggel 6 órakor a bazini város – és a méltóságos gróf Pálffy János erdbei való kirándulás.

Szerdán Szeptember 20-kán reggel 9 órakor a tárgyalások bezárása, és az egylet elnökének a szabályok szerinti megválasztása, jelentéstétel az egylet ügyeinek vezetéséről, és bezárása a közgyűlésnek.

Csütörtökön Szeptember 21-kén reggel 6 órakor kirándulás a modor városi erdőbe a fenyő erdők megismerésére, és az itt szokásban lévő kezelés megítélése végett. Este 5 órakor búcsúünnepély a bazini fürdőben.

Tételek, melyek tárgyalás alá vétetnek.

1. Minő befolyással bírnak a vegyészgyárak kigizőülései a környék növényzetére és különösen a fa növényre.

2. Melyek a Szálos fenyő erdő kezelésnek helybeli feltételei a kezelésnek, és mily módonosításai szüntethető meg a fenyő erdők baladó fogyásának.

3. Mely a legelőnyösebb eladási módora az erdei terményeknek: az eladás szabad közből vagy az eladás árlejtés útján s az utóbbi esetben mily eljárás ajándulható hogy a legelőnyösebb és biztos eredmény előressék.

4. Határkövekkal árkokkal vagy más szembezőkő határjelekkel körülvett erdők vajon bekerített területeknek tekintendők-e? s vajjon azu sőrülések melyek bizonyos szélességű és mélységű árkokkal körülvett erdőkben végrehajthatnak, érdemelnek e fokozott büntetést.

5. Mily észleleteket és tapasztalatokat szeresztünk eddig a községi erdők kezelése körül.

6. Közlések és tapasztalások az erdőültetés és gazdálzat körül: nevezetesen értekezletek kímélet- és különféle kezelési módokról, főképp kipusztult tisztásokon és más sovány földterületeken; a faanyagok gyűjtéséről eltéréséről a magoknak tartáságról, csiraképeségéről; erdőknek kezeléséről és jövedelméről a mellékhasználatok betudásával, különös tekintetbe véve a cserháját, a gubacsot, a lúzalásit és etetési lombot; időjárásai viszonyokról és erdőkről általában.

Az erdőtervényvel nyert az erdők tarvágas törvényes formát Magyarországon.

A térszakozás és annak variációi hazánkban nagyra nevelték a tarvágas rendszert, amelynek súlyos következményei a 17. § alá tartozó birtokokon lépten-nyomon jelentkeztek. Ezt a rendszert azután az 1898. évi XIX. t.-cz. előírásai a volt úrbéres erdőbirtokaira, a közbirtokossági és községi erdőkre nézve csak megerősítették, mert a szolgálati rend az intenzívebb és gazdaságosabb eljárások biztosítását a legtöbb esetben egyenesen kizárta.

Annak idején maga a kir. kincstár is behódolt a tarvágas rendszernek s hatalmas birtokain egy ideig területszerinti eladásnál 10-15 évre egyszerre és előre értékesítette a tarvágasra szánt s a jelzett időre esedékes fatermést.

I-e kell szögeznünk különben, hogy ez a tarvágas rendszer Európa egyik nemzetének erdőgazdaságában sem jutott olyan alta-

lános érvényre, mint Magyarországon. A faállományok területszerinti, tövön való értékesítése pedig szintén nálunk nyert legelterjedtebb alkalmazást Európában.

A tarvágas rendszernek a változó kezdetleges eladási móddal, a terület szerinti lábon történő értékesítéssel kapcsolatos kialakulása eredményezte azután, hogy az ország faterve, tisztelretelmítő esetek kivételével, szinte gyarmatszerű hasznosításban javarészt nagy vállalatok monopóliuma lett. A kincstár közel 3 millió kat. hold erdőbirtok 10 év következetes munkájával a házilagos gazdálkodást vezette be.

Az adott viszonyok között ezért sem a gazdasági eljárások, sem az ezek kapcsán kialakult fakereskedelem a legtöbb helyütt kellő mértékig nem állott, mert nem állhatott az ország jól felgöngyölt gazdasági fejlődésének szolgálatában. »

(Folytatjuk)

Kaán Károly: A nemzeti erdővagyon közgazdasági jelentősége (EL. 1920.)

...Évszázados országos tapasztalatok s a tudományos kutatások eredményeként megállapítható, hogy a *nemzetgazdálkodási érdekeknek az az erdőgazdálkodás felel meg a legjobban, mely az erdőtalaj jókárban tartása, sőt fokozatos és célúdatos javítása s az erdő faállománya állagának, nemcsak minden időre való fenntartása, de mennyiség- és minőségbeli emelése mellett az erdői a köz- és magángazdasági érdekek javára minél hasznosabbá s egyben jövedelmezőbbé tenni tudja.*

Ezeknek a feltételeknek a biztosítása azonban megköveteli azt, hogy az erdőt belterjes gazdasági üzemre alkalmassá tegyék.

Az erdőt is úgy, mint más közgazdasági ágat, okserű beruházásokkal lehet jövedelmezőbbé tennünk. A beruházások nyújtanak módot a belterjesebb gazdasági eljárások alkalmazásához.

Ahhoz pedig, hogy az erdőben okserű gazdaságot űzhessünk, első feltétel, hogy azt hozzáférhetővé tegyék, hogy minden időben használható s marandandó értékű szállító eszközökkel feltárjuk. Az erdőfeltárás ugyanis utat nyit az okserű gazdasági tevékenységhez, az erdőgazdálkodás belterjességének fokozásához, s jövedelmezőségnek olyan emeléséhez, mely a tulajdonos anyagi érdekeit is kielégítheti. Módot nyújt emellett azoknak a gazdasági eljárásoknak az üzéséhez, amelyek a közjónak az erdőhöz fűzött követelményeit biztosítani képesek.

Köziismeretű, hogy az erdők fáiinak állományában azok koronáinak egymásba

érese után a fapéldányok között a letért éppen olyan küzdelem fejlődik ki, mint az emberek társadalmában. A magból kikelés idejétől gyengébb példányokat elnyomják az erősebbek, s a létért való tusaiban nemcsak a gyengébbek mennek tönkre, de kifáradnak és megfelelő fejlődésükben hátráltnak vannak az erősebbek is, ha az ember közbe nem lép.

Hogy az erdőgazda az individuális evolúció érvényesülését elősegítse és annak hasznát lássa, oda törekszik ezért, hogy minden fapéldányt akkor szedjen ki, amikor betöltötte szerepét az erdő fáiinak állományában. Oda törekszik, hogy a kezdetben hosszúsági növekedésben egymással versengő fapéldányok közül a mellé és alászorult, tehát elmaradott egyedeket kiszedje, mielőtt azok tönkremenének és minekutána azok az erősebbeket a növekedésben hajtó és azok oldalágait megtisztító szerepüket betöltötték.

Azután pedig, ha az ágtalan és hengeres törzsek elérték a kívánt magasságot, gondos megválasztással oly arányban szedik ki a gyengébbeket, hogy ezzel a gyérítő eljárással a fák koronáinak kifejlődését fokozzák és egyben a világosságba hozott fapéldányok törzsének tömegbeli gyarapodását elősegítik (Mastung der Bäume). Ez a rendszer a német erdőgazdaságban a többtermelés céljának szolgálatában is nagy eredményeket a mienkénél átlag silányabb talajon hektáronként kétszer akkora fatermést biztosított. Különböző változatban ugyanis nagy tökélyre vitték a németek ezt az irányzatot, mely

a termelés fokozása mellett a közjónak az erdőhöz fűzött követelményeit is teljes mértékben kielégíteni képes; sőt az eljárás következményeképpen legtöbb esetben az erdő sikeres felújítását is biztosítja.

Az ilyen használatok során ugyanis az érett korú erdő lombátörának nagyon is óvatos megszakítása bizonyos mérsékelt világosságot bocsát a talajra s ezzel til-tul az erdő alatelepedését vonja maga után. A lombátort azután az égtáj felé való hajlás figyelembe tartása mellett fokozatosan és oly mértékig szakítja meg az erdőgazda, amilyen világosságot az a fafaj kíván meg, amelyikre az erdőt részben vagy egészben felújítani kívánja.

Nem itt a helye annak, hogy az ilyen eljárásokkal kapcsolatos azokat a felújítási és erdőhasználati módokat ismeretesen, amelyekkel a természet törvényeinek követése mellett a legegészségesebb és szokatlanul nagy fatömegű erdőállományokat javarészt költség nélkül nyílik mód telepíteni és felnevelni; s amelyekkel az erdő fokozatos, úgyszólván állandó használat mellett a többtermelésnek és a jövedelem fokozásának problémáját a németek oly szép sikerrel oldották meg.

Kiegészítésül azonban az elmondottaknak, reá kell még arra is mutatnom, hogy az ebben a rendszerben űzött erdőgazdaság az erdőtalaj jókárban tartását biztosítja s az erdő faállománya állagának nemcsak minden időre való fenntartását, de mennyiség- és minőségbeli emelését segíti elő s ezzel az erdői a köz- és magángazdasági érdekek javára hasznossá és jövedelmezővé tudja tenni. Előfeltétele azonban, hogy az erdőbirtokot szállító eszközökkel hálózunk be, az a gazdasági ellátás szolgálatára hozzáférhetővé tegyék; amittől ilyen előnyök mellett az erdőbirtokos nem is vonakodhatik...

A Magyarok Világszövetsége – a MTESZ közös millecentenáriumi megemlékezése június 13 – 18.

Jeles évfordulók sajátos egybeesése indokolja a világban szétszórta, magyar sorsközösséget vállaló és a magyarságért cselekedni kész személyeket és a hazai reálértelmiségét összefogó két szervezetnek közös megnyilatkozását. Kárpát-medencei honalapításunk 1100., az első magyarországi iskola alapításának 1000., az 1956-os magyar forradalom 40., az információs forradalom 50. évfordulója köszönt ránk idén.

Ez utóbbit a világszerte nagy jelentőségű magyar holdkísértet jelenti, amit részünkről *Bay Zoltán és Neumann János* munkássága fémjelez számos más magyar és magyar származású tudós közreműködésével. Örölközünk megemlékezni a közös Világkongresszus és Tudóstalálkozó.

Az ünnepségek részben Ópusztaszeren, részben Budapesten történnek, a Tudóstalálkozó a MTESZ Kossuth téri székházában. A tárgyalás célja nemzeti stratégia kialakítása, amellyel elérhetjük, hogy a harmadik évezred sikeres nemzeti között legyünk.

A Magyarok IV. Világkongresszusa és Tudóstalálkozója Tudományos tanácskozás a magyarságtudatról és a nemzeti stratégiáról Ópusztaszer – Budapest 1996. június 13-18.

A Magyarok Világszövetsége pártoktól és kormányoktól független társadalmi szervezet, 1938-ban alakult, székhelye Budapest.

Tagjai, tagszervezetei a világ ötven országában mintegy egymillióan dolgoznak, működnek. A szervezet alapvető célja a nemzeti

tudat megtartása és erősítése, a magyar-magyar és a magyarsággal együtt élő népekkel való kapcsolatok fejlesztése. A Világszövetség feladatának tekinti a magyarság érdekvédelmét, a magyar nyelv és az egyetemes magyar kultúra ápolását. *Különös felelősséget vállal az ország határain túl – őshonos, illetve szórványban vagy emigrációban – élő, mintegy ötmillió magyar népességéért.*

Sorsdöntő időkben élünk, amelyben válságokkal küszködő országunk Európai Unióhoz való csatlakozása, az elszakított területeken élő nemzetiségek léte, jövője, a világban szétszórta diaszpóra magyarság megmaradása és nyelvüket veszített, de magukat magyar származásúnak valló honfitársaink köztudásának erősítése egyaránt feladat és nagy erőpróba lesz mindannyiunk számára.

A Magyarok Világszövetsége – melynek célja, hogy összefogja és tevékenységével szolgálja a magát magyarnak valló, a magyar sorsközösséget vállaló és a magyarságért cselekedni kész személyeket és szervezeteket – közösen a tudósok, mérnökök, közgazdák szervezeteit összefogó Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségével a sors e nemes kihívásával szembeállva, „Magyarságtudat és nemzeti stratégia” címmel a jövő évezredre készülvén megrendezi a Magyarok IV. Világkongresszusát és Tudóstalálkozóját.

Tisztelettel kérjük magyar testvéreinket, hogy most függessenek fel minden egymás elleni hadakozást, pörökoldást és törekedjenek az együttműködésre sokat szenvedett hazánk, szétszórta és létében fenyegetett nemzetünk biztatóbb jövője, a világtalálkozók sikere érdekében.

Budapest, 1996. január

Havass Miklós
a Műszaki és Természettudományi
Egyesületek Szövetségének
elnöke

Csoóri Sándor
a Magyarok
Világszövetségének
elnöke

Schmotzer András
az OEE elnöke
Budapest, Fő utca 68. 1027
Tisztelt Elnök Főtitkár Úr!

Egyetemi tanári kinevezésem alkalmából jókívánásaitokat nagyon köszönöm. Munkámmal remélem továbbra is szolgálhatok a magyar erdőgazdálkodás ügyét.
Sopron, 1996. március 18.

Dr. Koszta Miklós
egyetemi tanár
tanszékvezető

A hat évvel ezelőtt egész Nyugat-Európa erdeit érviharkár felszámolása lassan befejeződik, és számos hasznos tanulságot szolgáltat. Ezeket vette számba a németországi Hessen tartományi erdészeti egyesület tavalyi közgyűlése.

Térségük élőfa-állományának 10-50%-a fekvett akkor a földön és vált felújításra. Három évet adtak maguknak ehhez, de a tapasztalat az volt, hogy a sietség felesleges. A csak részben sérült állományok tisztázása feleslegesnek bizonyult; részben jó alkalmat adott az egy évvel korábban természetközeli állományalakításra vonatkozó rendelet megjelenése előtt is gyakorolt elegendőre törekvés gyorsabb megvalósítására. A szaporítóanyag előállítás terén is megfontolt volt a helyén. A feltérő útulat, a közben végzett erdőterítés a közelítést, járatást meglegelőn jól bírta. A kevesebb mesterséges talán még többet is jelentett volna. Csak az özet kellett jobban levdászni.

Ez alkalommal is bebizonyosodott, hogy az állomány állókönysége az alkotó faegyedektől függ. Ezt kell időben szabályozással, erdőneveléssel elősegíteni. A károsodás mértéke fajajonként erősen változó (luc-erdeifenyő-bükk-tölgy), de függ a talaj állapotától, valamint attól is, hogy az utolsó gyérítéstől számítva milyen messze éri. Minél erősebb volt a belenyúlás, annál nagyobb a károsodás. Általános a megállapítás, hogy az 1990 tavaszi katasztrófát jórészt erdőművelési hiányosságoknak tudhatjuk be.

(AFZ DW 1995. 2. Ref.: Jérôme R.)

SYLVESTER LAJOS

Történelmi szélverésben

Millicentenáriumi meditáció a múlt évi székelyföldi erdőkárok kapcsán

Az orkán

A múlt év novemberének hatodikáról hetedikére virradó éjszakáján páratlan erejű, orkányszerű szélvihar tombolt a Keleti-Kárpátokban. A Hargita megyei erdőségeken közel tízezer hektáron tombolt, másfél millió köbméternél több a hőtörésszerű fa, a háromszéki erdőkben (ma Kovászna megye) a kárt 1,6 millió köbméterre becsülték. A szélöntéses fa mennyisége a két megyében az ország évi fakitermelésének mintegy húsz százalékát teszi ki. Az észak-déleleti irányú és az óránként százkilométeres sebességet jóval meghaladó vihar a hegyoldalak széliránynak kitett lejtőit tarolta le. A szélárnyékban lévő oldalak jelentősebb pusztulás nélkül véstelték át a vihart. Kivételt képeznek azok a hegyoldalak, hegyhátak, ahová a gerincek nyergein bebúvó és alábukó vihar okozott tetemes károkat. Az egyetlen fenyvesek mellett a tarvágások révén függőleges, támasztóág nélküli „fafal” képződik, az orkán ezeknek ütközve százszázalékosan tarolt, a hegygerinceken a szó szoros értelmében beretvált, tanúfákat sem hagyott. Ahol a százados fák szélárnyékos szakadékokra zuhantak, diabolikus összevisszaságban tördelték maguk alá a fákat, ahol az egyirányú szél söpört végig a szélverésnek kitett hegyoldalon, egymás mellé fektetve többnyire gyökereitől szakították ki a fákat.

A széltörés okai a szokásosak: vastag és nedves hóréteg képződött a fák koronáján, a fenyő felszíni gyökérzetén nem fagyott a talaj. A pusztítást megsokszorozták az ötvenes évekkel kezdődő monolit fenyőtelepítések az egész térségben, a lombhullatók övezetében is. (Még a Gyergyói-medencében is találkozunk nyíres, nyáras, bikkes stb. erdőnevekkel, amelyek az egykori vegyes erdők utalnak.)

A kártétel felmérését, a faanyag megmentését, értékesítését a helyi erdészetek szakemberei végzik egymást érő mi-

nisztériumi inspekciónak közepette. Csakban is, Háromszéken is harminc kilométernél hosszabb új utat kell építeni, rendszerint járhatatlan helyeken, amelyeket a széltörés és a nagy hó miatt meg sem lehet közelíteni. Külön gond a majdani erdőtelepítés. A jelenlegi csemétekerterek a normális állapotokra rendezkedtek be, s a tavasszal elültetendő magból három év múltán lesz kiültetendő csemete. A kidöntött fa értékesítése is a kezdeti stádiumnál tart; a papírformaságok intézésénél. A háromszéki széltöréses fa kitermelésére 63, többnyire magán-cégekkel kötött szerződést a ROMSILVA. Az eladott összefamennyiség eme áttekintés frásának pillanatában 1 435 000 köbméter.

'96 januárjában sommásan ez volt a helyzet. A kormányzati szervek, a szakminisztérium és a helyi erdészeti kirendeltségek is eddig az időpontig a kár felszámolásával, az újraterelítési gondolatával foglalkoztak. Az erdőkárok következményeinek regisztrálására, a környezetvédelemben, turizmusban, gyógyüdültetésben a régiók infrastruktúrájában bekövetkezett „széltörés” felmérésére, az okozott károk elhárítására sem elegendő idő, sem megfelelő anyagi eszköz nincs, holott ezek az ártalmak sokrétűbbek, a gazdasági, társadalmi életre zuhanó következményeik bonyolultan szerteágazóak. Az erdőkárok következményeinek felmérését és elhárítását súlyosbítják és elodázzák a decemberi árvizek áldozatául esett települések, az úthálózat rekonstrukciója. A földek termőképességének visszaállítása százmilliárdokkal fogalmazható meg.

Kovácsnai katasztrófa

Háromszéken a legnagyobb erdőkárokat Kovászna és Komandó térsége szenvedte. Kovászna európai hírvé gyógyüdülő, turisztikai központ. A széltörés előtt is aggasztó helyzetbe került az „ezer borvív városa” – valójában háromszéznél több ásványforrás, borvízkút található itt –, a nem létező vagy rossz minőségű és elhanyagolt csatornahálózat, az ipartelepítés miatt megfertőződtek és fogyasztásra alkalmatlanná váltak az ásványvizek. A borvív – Székelyföldön ez az általános megnevezése – használatát és forgalmazását le kellett tiltani.

Erre az állapotra tört rá a novemberi szélvihar. Ez a legnagyobb pusztítást a környéken éppen a gyógyüdülőknek helyet adó Tündérvölgyben és az ebbe torkolló Hankó völgyében végezte. A város fölötti csodálatos szépségű Kopac hegyet, a Miskével, Siklóhegygel, a Kétággal és Hankóval együtt teljesen letarolta. A kár nem csak gazdasági és esztétikai. Kovásznát gyógyvizei, gázkiömlései, a táj vonzó szépsége mellett páratlan értékű levegőjéért is ezrek keresték fel. Évtizedek óta szakemberek mérik, kutadják az úgynevezett „kék levegő”, „gyógyilevegő” sorsának alakulását. Gyila Sándor fizikus idézzük a helyi lapból (Háromszék):

A szélszaggatta siklópálya

Fotó: Sylvester Zoltán

„A tündérvölgyi „kék levegőt” tíz éve figyelem műszerekkel, nap mint nap, folyamatosan. Kék levegőről akkor beszélnek a légkörfizikusok, ha a levegőcseán alján lebegő parányi részecskék mérete a kék (és ibolya, ultraiibolya) fény hullámhossz-tartományába esik, tehát kb. egymilliomodnyi (!) milliméteres. A légköri vízgőzöknek – amelyeket utolérhetetlen módon csakis tülelvelű erdők képesek „kipreparálni” – alapvető szerepük van a „gyógyilevegő” kialakításában. (...)

Tízévi munka – melyben nyolc esztendőn keresztül a kórház udvarán felszerelt professzionális meteorológiai állomás, de a kézdívsárhelyi és a lakócaietői kollektíva is besegített – percek alatt megsemmisült, éppúgy, mint a völgyet meghatározó erdők egyik oldala. Több száz hektárnyi erdő, az elmúlt száz esztendő türelmes, lassú növekménye, Háromszék egyik legszebb, leggondozottabb és rezervációként védett fenyvese a meredek, agyagos hegyoldalra szakad.

„Fél tüdővel” vajon fennmarad-e a Tündérvölgy klímájának páratlan értékű mechanizmusa?”

Természetesen hivatalos közegek „mérésleltre” intik a szakmai vagy publicisztikai „hözöngést”. A költségvetés-kiegészítési igények lefaragásáért, a település(ek) hírnek-nevének, presztízsének mentéséért, hisz az általános gazdasági leromlás miatt amúgy is megcsappant az Európán túl, Tel-Avivig kisugárzó érdeklődés a fürdőváros szolgáltatásai iránt.

Keserédes állapot Komandón

Komandó Kovásznától keletre, a Kárpátok ezer méter fölötti magasságában tulajdonképpen a múlt századi és század eleji hatalmas erdőirtásoknak köszönheti a létét. A Keleti-Kárpátokban egyetlen olyan település, amely a nagyméretű erdőkitermelések után is él, a fakitermelésre, -feldolgozásra és szállításra összeverbuvált lakosság az erdők fogytával is helyben maradt. Ezt pedig a települést Kovásznával összekötő keskeny vágányú iparvasútnak köszönheti. Ipartörténeti becsét emeli, hogy tulajdonképpen ez Háromszék legelső, személyszállításra is alkalmas vasútja.

A történelmi visszapillantást megszakítva jegyezzük meg, hogy az ötvenes években a hernyótalpas gondolkozás mindjárt az ország lóállományának a fel-

számolása és traktorokkal való helyettesítése után az iparvasútra is kihúzta a cinkust. „Nem gazdaságos”, „távol kerültek tőle a kitermelésre alkalmas erdők” (holott nyolcvan-száz év alatt újra mellénőttek). Az ipartörténeti értékekre is érzéketlen, sőt ezeket szándékosan pusztító, romboló mohóság az egykori 92 kilométeres összhosszúságú erdei vasúthálózatból máig mindössze a Kovászna-Komandó közötti tizenkilenc kilométeres pályaszakaszt hagyta meg. Biztonsági állapot a pályafenntartás és a kocsik kiöregedése miatt annyira megromlott, hogy személyszállításra már évtizedek óta alkalmatlan. Az erdőkatasztrófa előtt a maradék pályaszakaszt és a siklót is meg akarták szüntetni. Az elkeseredésük miatt is élesnyelvű (és érdesnyelvű) komandóiak azt mondják: pusztulnia kell, mert a tehergépkocsi szállítással könnyebb fát lopni, mint a vasúttal. Hogy ez mennyire megfigyelésekre és tapasztalatokra alapult, azt most nem firtatjuk.

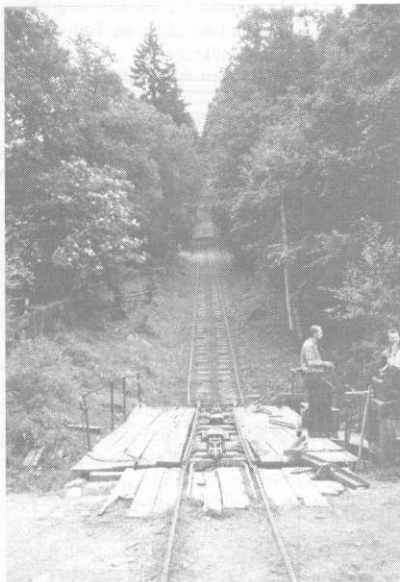
A széltörések, hőtörések súlyosan megrongálták ezt az ipartörténeti csodát is.

A kovászna-komandói erdőpusztítások most újra ajzzák a helybéliek képzeletét: hátha a több száz ezer köbméter fa leszállítása, a fűrészáru mozgatása – Komandón deszkagyár működik – visszahívja a kisvasút színes napjait, amikor füttyük után különböztették meg a kismozdonyokat, Úristennek becézték az *Urestein* márkáját, *Füttyül az Úristen!* – mókáztak egymással s játszottak az idegennel.

Komandón a kár haszonnal vegyült más vonatkozásban is. Az utóbbi évtizedekben csak a gombászásra, a málnászásra, eprészésre fanyalodott százak számára – jellemző, hogy ilyen körülmények között sem volt jelentős elvándorlás – a széltörés nyomainak eltakarítása munkaalkalmat, kereseti forrást jelent.

A komandói sikló nyáron

Fotó: dr. Szikra Dezső

Favágó – fatetemek között

Fotó: Sylvester Zoltán

Köszöntjük az 50 éves „Élet és Tudomány”-t

Bizonyára vannak olvasóink között olyanok, akiknek könyvespolcán hiánytalanul ott van az ötven éve először megjelent népszerű hetilap valamennyi példánya. És ez nagy dolog, mert ötven év nemcsak az olvasó, hanem egy lap életében is tekintélyes kornak számít. A jubileumi évforduló alkalmából kerestem fel *Herczeg János* főszerkesztőt.

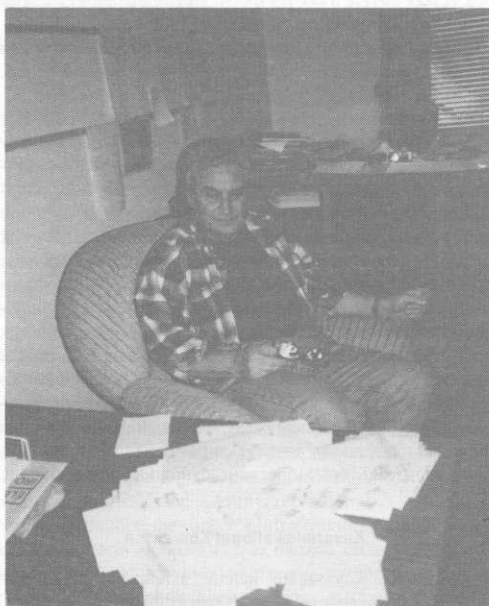
Mint elmondotta, a lap célja nem sokat változott az eltelt ötven év alatt. Tudományos ismeretterjesztés a fő feladata mindazon olvasók körében, akiket középszintű végzettségük fogékonnyá tesz a tudományban elért eredmények vagy a művészetek iránt. Olyan gondolkodásmódot sugall, mely a műveltséghez elengedhetlenné teszi a tudományos ismereteken alapuló szemléletet.

A szerkesztési filozófia a *hírből* indul ki, az írásokban megjelennek a mindennapok történései, természetesen a hetilap adottságait figyelembe véve. Ilyenek az egy hasábján közölt humán, illetve természettudományos rövid hírek, melyek előbb-utóbb visszaköszönnek a hosszabb írásokban. Ismerve olvasóik anyagi lehetőségeit, igyekezik minél több külföldi neves lapból szemlélni. Fontos az írások aktualitása. *Mint Herczeg János elmondta, sajnálatos, hogy sok kutató nem fogadja el a kutatási eredmények népszerűsített formában való közlésének lehetőségét. Pedig hosszú távon jól járna a kutató is, mert minél inkább a köztudatban van egy téma, annál nagyobb az esély, mondjuk egy költségvetés tárgyalásakor, előnyös helyzetet teremteni. Mindenképpen szemléletváltásra van szükség ezen a téren.*

A tudományos kutatást fontosnak tartó országokban már rájöttek erre. Szükséges a bizalom a szerkesztők iránt. Természetesen ahhoz, hogy ez a bizalom kölcsönösen meglegyen az újságíró és a tudós között, hiteles lapszerkesztést kell követni.

A látogatás eredményeként született meg az a megállapodás, amelyet a két szerkesztőség kötött.

Bizonyára mindkét lapnak hasznára válik a színvonalas írások, hírek cseréje, mely elsősorban az olvasók érdekeit szolgálja. Jó lenne, ha a lehetőséggel erdészeti szakíróink is élnének.

Herczeg János főszerkesztő a napi postával

(A Pilis Parkerdő Rt. budapesti erdészete kijelölte az a közel hat hektáros területet, melynek felújítási munkáira az „Élet és Tudomány” Szerkesztősége vállalt védnökséget.)

Megállapodás

Az *Élet és Tudomány* és az Erdészeti Lapok szerkesztőségei megállapodtak abban, hogy segítik egymás munkáját. Így naprakészebb információk juthatnak el a szerkesztőségekre és változatosabbak lehetnek a tematikus számok is.

E megállapodással lehetőség nyílik arra, hogy az *Élet és Tudomány*ban évi nyolc-tíz erdészeti témájú frás jelenhessen meg. Az Erdészeti Lapok olvasói ugyanakkor a természettudományok témaköréből válogatott írásokkal lehetnek gazdagabbak.

Kérjük szerzőinket segítsenek, hogy ez az együttműködés mindkét lap olvasóinak hasznára váljon.

Pápai Gábor
főszerkesztő
„Erdészeti Lapok”

Herczeg János
főszerkesztő
„Élet és Tudomány”

Dr. Szikra Dezső
főtűkár
Országos Erdészeti Egyesület

Pályázat

Az Országos Erdészeti Egyesület pályázatot hirdet
„Játék erdőn-mezőn”
címmel

Korhatár nélkül pályázhatnak mindazok, akik ismernek olyan játékokat, amelyek különösebb technikai eszközök segítségével nélkülözhetők a természetben található anyagokból (fűből, fából, fakéregből, termésekből, virágból stb.).

A pályázó írja le, hogy hogyan készül a játékszer, és hogyan szokás használni. A játékszerrel kapcsolatban megtörtént vagy kitalált történetek, érdekességek, mulatságos események leírását külön kategóriában díjazzuk.

A legjobbak között erdei környezetben eltölthető pihenési lehetőséget, könyvjutalmakat sorsolunk ki és ezeket a pályázatokat közzéteesszük az „Erdészeti Lapok”-ban.

Beküldési határidő: 1996. szeptember 30.

Cím: Erdészeti Lapok Szerkesztősége

1027 Budapest, Fő u. 68. IV. em. 424.

A pályázó tüntesse fel a pontos lakcímét és életkorát.

Régió tanácskozás

A Pest, Fejér, Komárom-Esztergom megyék és Budapest régióban működő helyi csoportok elnökei és titkárai részvételével régió tanácskozást tartottak az HM Budapesti Erdőgazdaság Sütői Erdészeténél.

A résztvevők tájékoztatót hallgattak meg *Perl József* erdészeti igazgatótól az erdőművelési, fahasználati és vadászati munkáikról és eredményeiről, a minőségi fejlődésről, és megtekintették a tovább bővülő Neszmei Arborétumot is, ahol *Fesztory Tamás* erdészeti főmérnök ismertette a fatermelési szempontból is értékelhető eredményeket.

A most feltöltés alatt álló kb. 900 ha-os új dzsinosz kert megtekintése után a fehér asztalnál folytatódott a tanácskozás.

Keresztes György vezérigazgató-helyettes köszöntőjét követően *Pálhalmi János* számolt be a helyi csoportműködéséről, munkájáról, az egyesületi élet változatosságáról.

A résztvevők kölcsönösen tájékoztatták egymást a csoportjaik által *Bedő Albert*, illetve *Kaán Károly* kitüntésekre javasolt kollégák munkájáról, majd az OEE elnökségének tevékenységét értékelték, amelyben kritikusan vetődött fel a tagdíjak, illetve a vándorgyűlések egyre növekvő költsége, amelyet támogatás nélkül ma már nehezen tudnak a tagtársak, különösen a nyugdíjasok megfizetni.

Fesztory Tamás ismertetője

A szakmában tapasztalható egzisztenciális „átrendezőzés” miatt ajánlott lenne kívánni még a tagdíjat nem fizető kollégák újbóli visszakapcsolódásait, amelyben a Magán és Tírszen Erdészeti Szakosztálynak egyre növekvő szerepe lehet, hiszen *Dr. Balázs István* szakosztályi titkár szerint a taglétszámuk örvendetesen növekedik.

Kép és szöveg: dr. Czerny Károly

A nyíri erdészháznál

rendezt március 15-i ünnepség alkalmából a Szabadságharc Alapítvány emlékérmét kapta *dr. Fírbas Oszkár, dr. Horváth László* és *Wentzely Dénes*.

A Természet, mint oly sokszor, most is kegyes volt az erdészekhez. A már zarándokhelyé vált nyíri erdészháznál ragyogó napfény köszöntötte a márciusi idusára gyülekezőket. Nemcsak a környék településeinek számos lakója jelent meg, hanem jónéhányan érkeztek az ország távoli részéből. A *Szulyovszky László* és felesége, *Ágnes asszony* által immár több mint

húsz éve elkezdett emléktárgyak gyűjtéséből ragyogó múzeum lett itt a nyíri erdő közepén. Egyébként is jó helyre sikeredett a kiállítás, hiszen az erdészházat körülvevő alföldi tölgyes már éppúgy „múzeumi emléktárgy” lett, mint a szabadságharc relikviái.

S hogy a gyűjteménynek immár országos a híre, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy az országos megemlékezések sorozatában sugárzott televíziós műsort itt, az erdészházban vették fel. Az esemény újabb bizonyítéka volt annak, hogy az erdészek jó hírét nem csak kizárólag szakmai eredményekkel lehet ország-világ tudtára adni.

Balról jobbra: dr. Horváth László, Fírbas Oszkár, Szulyovszky László, Wentzely Dénes

Az erdő szószólója

Bizonyára valamennyi olvasó előtt ismert *Kovács Jenő* neve. Ha nem, hát bogarássza át a rádióműsort, s ott a *Kopogtató* szerkesztőjeként megtalálhatja. Az Erdőkerülő hírességeket idestova tíz éve szólaltatja meg. Aki figyelemmel kíséri e műsort, észlelheti, hogy itt nem feltétlenül komoly szakmai kérdésekről folyik a vita, hanem különböző foglalkozású emberek tájékoztatják fel az erdő szeretetéből táplálkozó lelkiállapotukat, természet- és emberszeretetüket. Ám a lényeg az, hogy a műsorral szombat reggelenként majd fél órán keresztül az erdő gyönyörűségét, olykor keserves helyzetét hallhatja az ország nyilvánossága.

Kovács Jenő, aki az *Ember az Erdőért Alapítvány* kiűntetettje, otthonában fogadott. Elmondta, hogy erdőszeretete – mint annyi másnál – gyermekkori barangolásaira, szarkafészek-rabló kalandjaira vezethető vissza. A Borsod megyei *Mucsyonyban* született, innen indult kalandos élete, melyben a testi-lelki kínok gyógyírjaként mindig megtalálta az erdőt. A *helyőpapi* kis erdő, melyben a továbbszolgálás katona édesapja – aki a negyvenes években *Rozsnyóra* vitte a családot – a gombaszedés tudományával ismertette, a jászberényi akácerdőket, melyeknek fájával főzték a birkapörköltet, mind-mind egy-egy erősítő kapocs lett közte és a természet között. Most is összefut szívében a gyermekkori emlékeze, ha arra gondol, hogy békacombant adtak cukorkáért, és az akkortájt még tiszta vízfolyásban fogott rákokat izzított kővön sütögettek. Ám az igazi élmény, az igazi erdővel a Bükkfensíkon ismerkedett, mikor iskolája Mezőkövesdre költözött. A töbörlyuggatta *Nagymező, Hosszúrét, Zsidórért...*

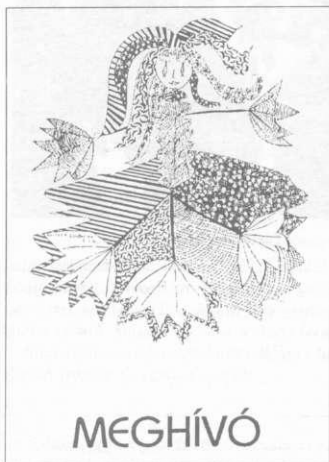
Később színi pályára keveredett, majd a sikertelen próbálkozás után a Rádióhoz került, ahol 1970-től a *Falurádió* munkatársa. És itt, ebben a műhelyben készíti mindazokat a műsorokat, melyekből nem hiányozhat az erdő, a természet iránti aggódó szeretet.

Kívánunk Kovács Jenőnek még sok-sok színvonalas műsort, sok-sok erdőszerető riport-alanyt.

Kovács Jenő riportert

Ismét erdei iskolát avattunk

Örvendetesen szaporodnak a hírek az erdészek által létrehozott erdei iskolák avatásáról. Az elmúlt évben Szia-
gyon* és Debrecenben, s most két hason-
ló céllal működő épület ünnepélyes
bemutatásáról számolhatunk be. Mind-
kettő a *Mecsek Rt.* épületmentő elgon-
dolásának köszönhetően. Amennyire
szokatlan volt március közepén a *Sas-
réthez* vezető úton a havazásban elakadni,
oly örvedetes volt a látvány az egy-
kori uradalmi épületben kialakított tan-
és szemléltető termék látványa. Igaz, itt
még csak később indul meg az oktatás,

A sasréti iskola

* Tévesen Szilágy jelent meg az E.L. februári számában.

de már nyugodt lelkiismerettel szemlél-
hette *Dauner Márton*, az Erdészeti Hi-
vatal elnöke, hogy jó kezekbe adta a
tárca a támogatást. *Könyves Kálmán*, a
szigetvári erdészet igazgatója részlete-
sen beszélt az elképzelésekről, mutatta
be a teljesen elkészült, berendezésre vá-
ró termeket.

Kora délután az árpádtetői erdészet-
nél gyülekezett a meghívottak népes se-
rege, akik között ott volt *dr. Páva Zsolt*,
Pécs város polgármestere, *Káldy József*
vezérigazgató, és *Roland Migende* úr,
az észak-rajna-vestfáliai térség „Ifjúság
az erdőért” mozgalom igazgatója is.
Nyomatékosan tette jelenlétét két támo-
gató csekk átadásával. A „Magyaror-
szági ifjúság neveléséért” Alapítvány
nevében 1000, a Német-Magyar Társa-
ság nevében 500 márkát adományozott
az erdei iskolák felszereltségének bőví-
téséhez.

Eliismerően szólt a kidolgozott mun-
katervről, és *Adorján Rita* tanárnőt egy-
hetes tanulmányútra hívta meg Német-
országba.

Adorján Rita állította össze a tanren-
det, és gondoskodott a felszerelések be-
szerzéséről, a termék barátságossá tétel-
éről. Nagy-nagy lelkesedéssel beszélt
terveiről, s mindezt látva nem kételked-
hetünk abban, hogy jó kezekbe került
mindkét létesítmény. Sok sikert kíván-
unk.

Adorján Rita bemutatja az iskolát

EMLÉKLAP

MECSKEI ERDÉSZETI RT
TERMÉSZETISMERETI KÖZPONT

1996. MÁRCIUS 13-14. MÉRŐNYTÁSA ALKALMAIBÓL

Roland Migende átadja a jelképes csekket

Erdei Művelődési Ház Debrecenben

Az elmúlt év őszén új végvára létesült az erdei művelődésnek. A természetseretők új otthona 1995 októberében nyitotta meg kapuit. Létesítésének célja a felnövő ifjúság természetseretetének megalapozása, az élővilág megismerése és az ifjúság környezeti kultúrájának fejlesztése. Az épület négy év alatt, közjóléti beruházás keretében pályázaton elnyert kormányzati és részben a Nyírerdő Rt. pénzeszközeiből valósult meg. Ez a Nagyerdőben felépült ház a város tanulóifjúságának erdei gyakorlati oktatását teszi lehetővé.

Az Erdeti Művelődési Házában működik a Diószegi Sámuel Regionális Környezet- és Természetvédelmi Oktatóközpont. Egész évben szakmai programot kínál mindazok számára, akik fontosnak tartják természeti környezetünk állapotának megismerését, szeretik természeti környezetüket, és szeretik az erdőt, a híres Nagyerdőt, amely évszázadokon át védőn ölelte körül Debrecent, a civis várost.

Az Erdeti Művelődési Ház otthont ad az OEE Debreceni Csoport rendezvényeinek, a nyugdíjas erdész klubnak, és más erdészeti szervezeteknek.

Az oktatóközpont fenntartását és működtetését közös összefogással Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata, a Nyírerdő Rt. és a Hortobágy Nemzeti Park Igazgatósága vállalta. A befogadó, az otthont adó természeti háttér pedig a híres, majdnem fél évszázada védett debreceni Nagyerdő. Az oktatóközpont ugyanis a Nyírerdő Rt. Kartács utcai székházának az erdő felé eső épületszárnyában található.

Az alapítást megelőzte egy – az egész megye területére kiterjedő – felmérés. Kérdőívvel fordultak a megye valamennyi oktatási intézményének vezetőjéhez, hogy meggyőződjenek arról, várják-e, s ha igen, milyen területen várják a tanárok és az óvodai pedagógusok a környezeti nevelésben nyújtandó segítséget.

Az ünnepélyes megnyitót alkalmat adott az országos bemutatkozásra is, mert a megnyitó ünnepségen jelen lehettek a Körlánc Országos Konferenciájának a résztvevői is. A programok folyamatosak, és természetesen a legkisebb korosztállyal indultak. Ez érthető is, hiszen mindenki által ismert követelmény az, hogy a természet megszerettségét már a legifjabb életkorban el kell

kezdeni. Folyamatos odafigyeléssel, az életkor sajátosságainak megfelelő, egymásra épülő ismeretekkel pedig környezetünkért, természeti értékeinkért tenni tudó és tenni akaró, új nemzedéket nevelhetünk fel.

A kapcsolatteremtés természetesen vonatkozik azokra a felnőttekre – legyenek ők óvónők, tanítók, tanárok, nyugdíjas erdészek vagy különböző intézmények szakemberei –, akik már eddig is sokat tettek a régióban környezetünk javításáért, és természeti értékeinek fenntartásáért és népszerűsítéséért.

Az alkalmazott oktatási forma a tanórán kívüli nevelés lehetőségeivel is él. Különböző korosztályok részére szakköröket, túrákat, terepgyakorlatokat, megfigyelő sétákat, felderítő útirajzatokat szerveznek. Emellett rendeznek kiállításokat, tárlatokat, gyakorlati bemutatókat, vetélkedőket és nyári táborokat. A természet szépségét, gazdagságát, változékonyágát figyelik. Ennek a célkitűzésnek egyik legcélravezetőbb megoldása a tansövény, melyet az erdész szakemberek segítségével valósítanak meg.

*Dr. Csapóné Tábori Hajnalka
az oktatóközpont vezetője*

Felhívás!

Ebben az évben is megrendezzük a vigántpetendi fagaragó tábor. Felhívjuk mindazok figyelmét, akik – bármely megadott témában – olyan színvonalas alkotást szeretnének faragatni, mint amilyen a képen látható, vegyék fel a kapcsolatot az Erdészeti Lapok Szerkesztőségével.

Keresztelő Szt. János

*Faragta:
Blénessy Ignác
Gyergyoszentmiklós*

*Fotó:
Bús Gabriella*

A pilisi szalonkázók március elején közel harminc centis hóban, de igen nagy lelkesedéssel tartották évadnyitójukat.

Ispán-hegyen dr. Szapáry Zoltán (Zotyí bácsi) emlékkövénel gyűlt össze majd száz érdeklődő.

A szalonkázók nevében Sánta Antal mondott köszöntőt, majd megelégedve a bizalmat, leányaival zenés verssel köszöntötték a tavaszt.

Ám úgy látszik, Zotyí bácsi másként intézkedett, mert az alkonyatig ott maradtak hiába várták a madarat.

PÁPAI GÁBOR – ORMOS BALÁZS

Tanulmányút Kanadában

5. rész

Powell River felé haladva *Dobozy Tamás* erdőmérnök egy gyors folyású kristálytiszta pataknál tartott előadást Kanada nemzeti kincseről, a lazacról. A téma aktualitását az adta, hogy a lazacivás vége felé voltunk. Megtudtuk, hogy e fenséges húsú hal öt fajtát fogyasztják. Ezek közül a legnagyobb termetű faj eléri az 55 kilót is, míg a legkisebb méretű faj is 2-3 kilóra fejlődik.

Nagy ország, nagy hal, mondtuk a patak partján, ahol a horgászokat hozta izgalomba a villámgyorsan tovasuhanó szürke halcsapat látványa. De bármilyen gazdag is a víz halban, itt is megvannak a tilalmi idők éppúgy, mint hazánkban. Megtekintettünk egy területet, ahol *vörösesger-* (*Alnus rubra*) állomány áll hajdan. E faj fontos

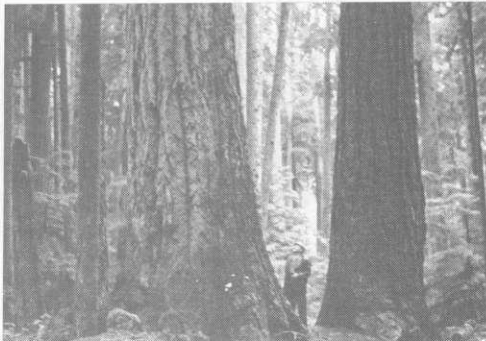
450 éves duglászfenő az 1986-os
Vancouveri Világkiállításon
Fotó: dr. Szemerédy Miklós

szerpet játszott az őslakó indiánok életében. Kérgének festékanyaga – a főzési technológiától függően – a feketétől a bíborig különböző árnyalatokban adta a festéket. A fát, a bőrt, a gyapjút mind-mind ezzel a festékkel festették. Belső kambiumrétegét megették. Mivel kevés kátrányanyagot tartalmaz, a fája húsok füstölésére kiváló. Faragáshoz is elsőrangú anyag, így ha faedényeket látunk e tájon, az többnyire vörös égerből készül.

Thuja plicata 800 éves törzse

Fotó: dr. Szemerédy Miklós

Látogatásunk emlékére vendéglátóink egy méretes vöröstölgy-suhángot ültettek el *Schmotzer András* elnökünkkel. Reménykedjünk, hogy megered, és hogy még lesz olyan szerencsés hazánkfia, aki árnyékában heverészhet.

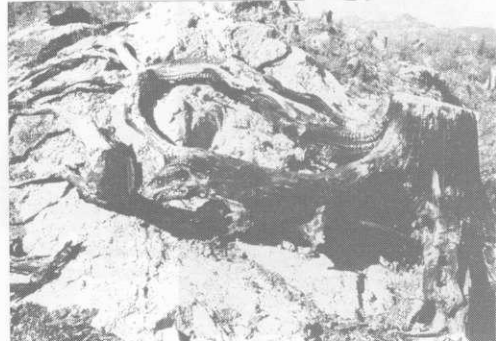
A helybéli vállalkozás évi 3 millió köbméter faanyagot termel. Mielőtt behajóztunk a komphajóba, amely Vancouver szigetére vitt, megtekintettük a Powell Riverben működő évi másfél millió köbméter faanyagot feldolgozó üzemet. Csinos üzemi kalauzunk nagyon szigorúan letetett velünk mindenféle fényképezőgépet és videomasinát. Állítalak ipari képek komoly kárt okoztak a cégnek. Hát letettünk mindent. Cserébe kaptunk fűldugókat és steril légzőmaszkot, ha túl poros helyen járva az érzékenyebbek fulladnának. Magas nyomású vízzel kérgezik a beérkező faanyagot, melyek között volt közel két méter átmérőjű is. Az üzemlátogatás végétével visszakaptuk készülékeinket és ismét az ősi kun szokásra hivatkozva egy puszinál forróbb cuppanóssal köszöntük meg a kísérő hölgy fáradozását.

George Vancouver 1872-ben járt erre, amikor Észak-Amerika partjait térképezte, és lépett partra a szigeten. Rövid hajóút után mi is partot értünk a harmad magyarországnyi (32 000 km²) földön. Igaz, elsőként a spanyol *Perez*, majd *Cook* kapitány tapodta botanikusával, *David Douglas*-szal a szigetet, de jó volt a nyomukban járnunk. (*Douglas* hozta Európába azt a fenyőfajtát, melyet róla neveztek el.)

Megtekintettünk egy osztrigát és egyéb kagylókat feldolgozó telepet. Szívfaesáró látvány volt a hófehér kagylóhéjakból tornyosuló hegy és az üzemből a futószalag mellett dolgozó indiánok látványa. Emléklül ettettünk egy-egy kagylót – hamutartónak –, és továbbindultunk erdészszemnek kedvesebb látvány felé. A Mac Millan parkban megkaptuk. 800 éves *duglász-fenyők* között fényképezhetünk kedvtünk. Nem volt ritka a 70-80 méter magas, 3 méter vastag törzs sem. Kanadában a legidősebb egyed 1300 éves. De volt itt *Pseudotsuga mensiensis*, *Tsuga heterophylla*, *Picea sitchensis* is. Ez utóbbi faj kifejezetten a tengerparton él. Találtak 93 méter magas, 5 méter átmérőjű egyedeket is.

Belső kérgét nyugtatónak, fiatal rügyeit vitaminpótlónak fogyasztják. Megpuhított gyantája a csónakkészítésnél hasznosítható.

A tűz fekete törzse

Gyökereiből – a vastagságtól függően – dobozt, kosarat, kalapot, köteleket, horgászszinórt készítenek.

A faóriások között sétálva újra és újra a Természet csodálatos nagyszerűsége kerített hatalmába. Ám nem tarthatott sokáig e lelki töltődés, mert a program szerinti rakodó megtekintése már a realitást sugallta. Egy olyan felső rakodót láttunk, ahová a vágásterületről „ámslesztve” szállítják a rönköket. Napi 2000-2500 köbmétert osztályoznak a víztől mindig csillogó betonon. Eleinte nem tudtuk, hogy miért vizes minden, de amikor befutott az első szállítmány és meglehetősen sajtóságotan terheltek le, mindent megértettünk. A hozzávetőleg 100 köbméternyi rakományt – a rakoncák kibiztosítása után – egy markológéppel egyszerűen letolta a platóról. (A begördüléstől a távozásig mindössze három és fél percet töltött a teherautó a rakodón.) Ennek az egyszerűre való leterhelésnek hatalmas porfelhő lett a következménye. Nos, ezt a port kötötte meg az örökösen nedves betonfelület. A munka – a hazaihoz képest – itt is hihetetlenül szervezettelment.

Már-már úgy tűnt, hogy úgy hagyjuk ott Brit Columbiát, hogy nem látunk fakitermelést. De aztán elindult velünk az autóbussz egy igen jó minőségű feltaróúton a rengetegbe. Az út jobb és bal oldalán letarolt területek látványa fogadott. A tarvágst követő vágástakarításához használt tűz bizzar alakzatokat hagyott hátra. De a felújult, felújított területeken jól kivehető volt a mesterségesen telepített csemete (1000 db/ha). Mivel az autóbussz nem tudott megbirkózni az utolsó kilométerek emelkedőjével, gyalogosan folytattuk utunkat a műszak vége felé járó kitermelő brigád felé. Helikopterek húztak el felettünk, amelyek a favágókért jöttek. Ők hat és fél órát dolgoznak, de nyolc órát számolnak el nekik. Megérdemlik. Sajnos döntést nem láthattunk, de a csőrös közelítést megszemlélhettük. A szöges bakancsban dolgozó erdei munkások vörös védősisakja, melynek nyaki részén jó arasznyi szövetszerű kiegészítő van, nyilván megakadályozza, hogy a gallér mögé a nyakba pottyanjon valami, és a csuklós fülvédő éppen úgy hozzá tartozik a felszereléshez, mint az adó-vevő készülék.

Mint említettük, nekünk szerencsénk volt, hiszen ragyogó időben jártuk a környéket. Ám, ha belegondolunk, hogy az évi 4000 milliméter csapadéknak valamikor le kell hullania, s közben dolgozni is kell, az már nem lehet gyerekjáték. Rövidpályás közelítéssel 300 méterről tudnak vonszolni. Az öt fő személyzetből kettő a ráakasztó, kettő a lenti leszedő és egy fő a gépkezelő.

A tartomány fővárosa, *Viktória* felé vittük utunkat. Mivel egy mellékúton haladtunk nyugodtabb erdőségeken keresztül, volt alkal-

munk fekete medvével találkozni. Láthatóan nem sokat törődött az autóbusszal. (Talán, ha tudta volna, hogy nagyon messziről jöttünk.) Sisteregtek a fényképezőgépek.

A *Nitinat*-tó igazi kuriózum. Nemcsak az évszázados fák övezte partjával, hanem mert az egyetlen olyan édesvízi tó, melyre az ár-apály hatással van. Kiváló szelvízszonya vonzza a széllovasokat. Partján a kidőlt törzsek szanaszét hevernek. Tehetik, mert biztonságban vannak. Ugyanis senki nem nyúlhat hozzájuk. A tűzfát is máshonnan hozzák ide a kempingező turisták.

Duncan nevű kisvárosban erdészeti múzeumot tekinthetünk meg. Afféle skanzenszerű bemutatóhely volt. Itt láthattunk a harmincas években készített filmet az akkori fakitermelésről. Hát... nem mindennapi látvány volt. *Horváth Sándor* – szintén '56-os magyar erdőmérnök – vendégei voltunk egy kisvendéglőben. A bőkezű mecénás helybéli építési vállalkozó. Hálánk jeléül emlékeztetőül elénekelünk néhány selmeci, soproni nótát. A szigeten töltött utolsó napot a Csendes-óceán megtekintésével kezdtük. Itt a tengerparton található az az emléktábla, mely hirdeti annak a magyar fiatalembernek a hőstettét, aki múltbábal futotta végig a Transz-Kanada autópálya 7000 kilométerét, óriási presztízt szerezve a magyarságnak.

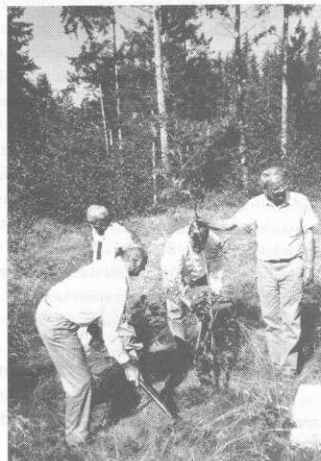
Emlékfa-ültetés

Fotó: dr. Szikra Dezső

Az időjárás kezdett elromlani. Felhős, szeles időben hajóztunk vissza Vancouverbe.

Az utolsó napon mindenki oda ment, ahova akart. Izgalmas volt a kínai negyed, irigylésre méltó a hatalmas akvárium, tanulságos az egyetemváros, és akinek nem volt még elég a hatalmas fákból álló erdő látványa, hát kísérték a Stanley Parkba, ahol tovább gyönyörködhetett.

(Folytatjuk)

Erdőfelújítás Kanadában

Fotó: dr. Szikra Dezső

A Nitinat-tónál

Fotó: dr. Szikra Dezső

Cui prodest?

Kinek az érdeke? – mármint az erdészeti oktatás! Azaz az erdészeti szakemberek különböző szinteken történő magas színvonalú képzése? – Valószínűsíthető, hogy mindazok számára igen fontos érdek, akiknek érdekük van és a vele való gazdálkodást igen racionálisan akarják végezni vagy végeztetni.

Ha ez ilyen egyszerűen igaz, akkor mindennek rendben kell lenni. Hazánk erdeinek mintegy 60%-át az állam, a többit különféle csoportok és egyének birtokolják. Ők megtesznek mindent, hogy kiváló szakemberekké történjék az erdők kezelése. (Szándékosan nem tettem kérdőjelet a mondat végére!) Felmérik, megtervezik a szükséges szakemberek minőségét és mennyiségét. Megszervezik az oktatási hálózatot, az intézményi kereteket. Azon belül és kívül az alap- és továbbképzéseket. Gondoskodnak a fenntartásról és a folyamat végén szabadulól szakember értelmes foglalkoztatásáról. (Sokba kerül a képzése, de megéri.) Mindezt teszik azért, mert ők is tudják, hogy a legjobb befektetés az oktatás. (Nyugat magyarájainak nevezett frék is azt mondják: „az erdőgazdaság legfőbb kitérésí pontja az oktatásban és továbbképzésben rejlik.” (E. L. február, 53. oldal.) Csak hát!...?)

A következőkben a tisztelt olvasót arról szeretném tájékoztatni, hogy logikusnak és egyszerűnek tűnő dolgainkat miként lehet kellőképpen összekuszálni! A napi hírekben minduntalan halunk az oktatásügyről. Ha akarnánk, akkor sem tudnánk magunkat kivonni a változások, hatások, problémák, gondok, jogszabályok alól. Legyen példa egy középfokú erdészeti oktatási intézmény. Irányítják őt az MKM-ból az oktatási törvényen és azok rendeletein keresztül. A MŰM felelős a szakképzésért. Agrárágazatban az FM. Ott a Tudományszervezési és Oktatási Főosztály. Az Erdészeti Hivatal sajnos nem. Az előbbi főosztály jobbekeze az ASZI (Agrárszakoktatási Intézet). Ő felel a szakmai követelmények, tantervek, tankönyvek stb. megteremtéséért. Természetesen valamennyi FM szakmáért.

Harminchárom fős apparátusában nincs főhivatású erdész szakember, csak egy szaktanácsadó. Érdekes, hogy az oktatás szakmai felügyeletét a fenntartó kérheti az OKI-tól (Országos Közoktatási Iroda). Ez van most a ROK, illetve a TOK helyett (Regionális, illetve Területi Oktatási Központ). Itt még a látóhatáron sincs erdész szakember.

Az iskolát valamilyen önkormányzat – városi vagy megyei – tartja fent. Kap állami normatívát különböző feladatokra, oktatásra is. Az önkormányzatnak más feladatai is vannak, több intézményre készít költségvetést. Kevesbé érdeke fenntartani egy területi vagy országos beiskolázású szakképző intézményt, következésképpen minimális költségvetést biztosítani számára. A működést garantálja csak. Az iskola pedig megpróbál mindent, hogy az infláció ellenére színvonalát tartsa, illetve fejlessze. Ehhez segítséget kap a Szakképzési Alapból. Több módon. MŰM központi keretből, Megyei Munkaügyi Központtól (pályázatok) és a gazdálkodó szervezetektől. Nekik kötelező befizetni, de szabadon dönthetnek arról, hogy hova és kinek. Ebből újra aránytalanságok keletkeznek. Gond, hogy ezt az „állami vállalatok”, ma részvénytársaságok megteszik, de a magánerdő-tulaj-

donosok nem! A 40% erdői birtokló – szakembert alkalmazó – nem vesz részt a finanszírozásban. A *teherviselés nem egyenletes*. A fenntartási gond óriási. A direkt beavatkozások az önkormányzat részéről önkényesek és csak az anyagiakra vonatkoznak. A szakmai szempontok háttérbe szorulnak. Az iskolák teljesen önmagukra maradtak. Ágazati fejlesztésre épülő koncepció nincs. Így az iskola rákényszerül, hogy olyasmit is csináljon, ami nem az ő dolga: tőle idegen szakmát tanítson vagy csökkentse a képzési létszámot. Egyedi harcot vív! Sokszor a kívülről tapasztalható érdektelenség nagyobb elkeseredettséget okoz, mint a megalázó közalkalmazotti bér. Ezért is, azért is mennék el a mérnökstanárok, a jó szakoktatók a versenyszférába? Keveseket érdekel, hogy milyen erőfeszítések árán érnek el tanulók kiváló eredményt. Tisztelet a kivételnek. Erdőgazdaságaink segítenek, ahol tudnak. Talán okosabban, szervezettebben is tehetnek.

Érdekeinket valamikor az OEE Oktatási Bizottságán keresztül valamilyen formában képviselhettük. Kár, hogy már nincs! Van azonban FAGOSZ. Hatását nem lehet még értékelni.

Ugyancsak a bizonytalanságot növelni egyelőre az Agrárkamara. A szakképzési törvény jelentős szerepet szán neki a gyakorlati képzésben, vizsgáztatásban. Itt van az új OKJ (Országos Képzési Jegyzék). Bevezetése – a pillanatnyi helyzet – 1998-ban lesz kötelező. Csak a 16. életévet betöltött, tankötelezettséget teljesített tanuló fogható szakképzésre.

A felnőttképzés – ma iskolarendszeren kívüli képzés – a föld alól előkerült oktatási bt.-k és kft.-k szakmai vadászterülete. Holott az iskoláknak kellene képző- és továbbképző központoknak lenni. Hamis állítás az, hogy ezek mind a piac – ilyen vagy olyan – törvényei szerint alakulnak. Csak helyszűke miatt nem folytatható a rengeteg probléma taglalása, illetve a megoldásra való utalás. Felismerve ennek az ügynek a jelentőségét, ezért határozta az idei Szakma Kiváló Tanulója verseny rendezői (FM Tudományszervezési és Oktatási Főosztály – ASZI – Erdészeti Hivatal), hogy ez alkalommal egy széles körű *Oktatási Fórumra* is sor kerül. Tekintettel arra, hogy ebben az évben milicentenáriumi ünnepségsorozat is van, aktuális lesz az erdészeti oktatás elmúlt 100 évéről, jelenéről és jövőjéről beszélni!

A verseny és tanácskozás helyre Ásotthalom, a Budó Albert Erdőgazdasági Szakmunkásképző Intézetben lesz 1996. május 15-17-én.

május 15. szerda	május 16. csütörtök	május 17. péntek
08.00 Megnyitó	08.00-17.00-ig Gyakorlati verseny	08.00-12.00 Szóbeli vizsga
09.00 Írásbeli vizsga	közben	13.30 Eredményhirdetés
14.00 Üpusztaszer	14.00-17.00-ig Oktatási fórum	
	18.00-tól Baráti beszélgetés	

Valamennyi olvasót, aki az erdészeti oktatásért aggódik, vagy jobbításáért felelősséget érez, *tisztelettel és szeretettel várunk* a verseny idején – különösen a csütörtöki napon, a FÓRUM-ra. Ebben a gyorsan változó időben nem szabad késlekedni! Cui prodest? Hát nem a miénk?

Fröhlich András

Erdőgazdák könyve (Mezőgazda Kiadó)

Szerk.: Pápai Gábor

A tartalom áttekintése után úgy tűnik, hogy az erdőgazdálkodás majd minden ágát átfogó, inkább tájékoztató könyv, mintsem elmélyült szakmai részletekkel teltett „tudományos” mű készült elsősorban az erdő, erdőgazdálkodást nem ismerők tájékoztatására.

Három nagyohr részre tagolódik. Bevezetőben az erdőről, termőhelyéről, növényzetéről kapunk áttekintő képet, ezt követik az erdőgazdálkodással, majd az erdőgazdasági vállalkozásokkal összefüggő fejezetek. A szerkesztőn kívül összesen 23 szerző vállalt egy-egy fejezetet, szakmai részletet.

Ha a könyv elsődlegesen az avatlatlanokat célozza meg tájékoztató igényű, akkor jó szolgálatot tesz, főleg azok a fejezetek sikerültek jól, amelyekkel szerzük a tájékozatlan és az erdészeti ügyintézős, hivatali ötvöztők világával most ismerkedők számára készítették. Rádásul ezen fejezetek (az erdőfelügyelet, erdészeti kapcsolatok jogi ismeretek, vállalkozás stb.) szerzői érdeklődik, hogy az új erdőbirtokosok körében gyakran megfordulnak, tudják, mi kell nekik, és ezzel a szemlélettel adtak képet vállalt szakterükről.

Ezzel szemben a szorosan vett szakmai fejezetek egyike-másika igenesek felületes összeállítású. Úgy tűnik, a szerzők nem mindig tudták eldönteni, hogy melyebb szakmai ismereteket kell-e közölnük könnyen érthető megfogalmazásban, vagy a részletek pontosságának és az összefüggések bemutatásának mellőzésével nagyvonalú áttekintést közneadniok. Mindkét változathól bőven találunk a könyvben. Ennek ellenére úgy vélem: a jól megoldott fejezetek is érmeik annyit, hogy érdemesnek tartjuk a könyv megvásárlását, tanulmányozását. Mivel feltehetően lesz igény a második kiadásra is, a javítás lehetősége érdekében kell rámutatnom egy-egy pontosságára.

Mindjárt az elején célszerű lett volna leírni az erdő fogalmát, ökoszisztéma jellegét, élő és élettelen tényezők bonyolult kapcsolatát benne. Ugyanitt az erdő hármas funkcióját is meg kellene írni. Ha ez nem tesszük, érthetetlen lesz az erdőtulajdonos számára, miért kötjük meg kezét a fakitermelés terén, miért ragaszkodunk ahhoz, hogy záros határidőn belül pénzünk az erdő felújítására is felhasználja és új erdőt teremtsen a régi helyén.

Bántóan leegyszerűsített a termőhelyi anyag a könyvben. Nem csak az ezzel foglalkozó fejezet ilyen (a termőhelyi tényezők közül a hidrológiai tényezőkről szinte nincs itt szó!), még inkább azokban a fejezetekben fogatékos, amelyek termőhelyi alap nélküli pipabagot sem érnek. Példaként említem az „Ültetvényes fatermesztés” fejezetet. Ebben a szerző az ültetvényes fajok termőhelyi igényét kívánja bemutatni [az akác számára pl. „homok és vályog és a nem túl kötött agyag”-ot tartja alkalmasnak (282. o.)]. Ha ez elég, akkor miért építjük bele az üzembetervbe a genetikai talajtípust, klíma és hidro-

lógiai kategóriákat?]. *Nem egészen értem, miért naradt el az egész könyvből a pépszerű bemutatása.* Különösen a „fakitermelésből” hiányzik. Igaz, az újonnan erdőhöz jutottaknak nem mindig van pénzük gépek vásárlására, de azért a motorfűrészekről legalább szólni kellett volna. Mert a kézi fűrészek és fejszék már túlléptünk. Még a magánerdőkben is.

Szoklatlan a „természetszerű erdőgazdálkodás” fejezet is. Tudom, hogy telkes és felkészült erdőgazdák sem mindig tudják ezt vállalni, de azért a leirtaknál többet kellett volna róla szólni. A fejezet vége pedig kimondottan lebeszéli az erre nem vállalkozókat. A hatvanas években sokat bujkáltam a Vend-videk kispárcellákra tegott magán-erdőiben. Ültetett csemétét idig láttam, annál inkább természetes újulatot. A fakitermelés pedig kispárcsúzi szálalással valóult meg. Hát ez annyira lehetetlen lenne mára? Persze, tudom, ez az ország legszűkebb erdős tája és nem azonos a száraz dunántúli dombokkal, még kevésbé az alfölddel. De talán ne vessük el a gondolatot teljes egészében, tartasuk életben ou, ahol még vannak esélyek rá. Persze csak akkor, ha ezzel a termőhelyi alapokat is megjelöljük. E nélkül yleleg pusztába kiáltott szó a hangzatosas!

A sok gonosz kritika után hadd említsek egy mintaszerűen kidolgozott fejezetet. Az „erdőérték-számítás”-ról szóolt. Szerzője tömören és rövidlen, mégis érthetően és használható módon készítette el frását. Csak az tud így írni, aki nagyon érti szakterületet!

Pontosak és szakmailag jók a fajajokat, erdei károsítókat, erdőártásokat bemutató fejezetek. Némi kiegészítés azért itt is ajánlats tenni. A természetes erdőártásokon kívül a kultúrerdő-típusok is megérdemelték volna ekkora terjedelmet, végtére is sok ilyen került magánbirtokba. A fajajismertető pontos és alapos munka. Kár, hogy fróját természetvédő szemlelete néhol túlzásokra ragadtatta. Az akác fájáról például azt mondja, hogy csak tűzfának jó, holott páratlan népszerűségét éppen annak köszönheti, hogy fája mindenre jó, ami a tanyavilágban fából készül. Nem is beszélve a nektárfáról. Az erdővédelmi fejezet elejéről hiányoltam annak a korábban egyedüli gyógyszernek tartott igazság megfogalmazását, hogy az erdőkárosítók elleni védelem ott kezdődik, hogy megfelelő fajati a megfelelő termőhelyre és egyeys természetes erdőt tartunk fenn.

A könyv végén praktikus tanácsok, kiváló eligazítások kaptak helyet. Címeik, jogszabályok jegyzéke zárja a sokoldalt könyvet. Összegeve azt mondatjuk: a felsorolt hiányosságok ellenére is hasznos könyv született, minden bizonylan értékes ismeretekkel szolgál az új erdőbirtokosok számára. Elsősorban nekik ajánljuk. Továbbá az olyan tanítványaink diákjainak, akiknek az erdőgazdálkodásról enciklopédikus ismeretekkel kell rendelkezniük.

Dr. Szodfridt István

Ha kárpótolat lennék...

...Jada – jada – jada..., akkor az eddig elszenvetend, különféle káram meg nagyobb lennének, azaz. erről keseregvén, kárvallottunk mondhatnám magam.

Nem úgy, akik korábban elszenvetend káraitak különféle értékű erdővel vetetük össze. Az erdővel kárméréseltettek. Különösen nem azok, akik eszmei hányadoktól, társulási kénszertől függetlenül, valóságos, két- vagy háromdimenziós erdőbirtokkal, önálló erdőgazdálkodóként rendelkeznek.

A kezök közlök most egy aktuális erdészeti alapismeret-gyűjteményt vehetnek a kezükbe. Érzésem szerint, a korábbi, dr. Tompa Károly szerkesztette, több kiadást megért könyv méltó, várhatóan népszerű utódját forgathatják az érdeklődök **Erdőgazdák** könyve címmel. Szakképzett érdeklődők is!

Tény, hogy elég borsos áron. Igaz, a tartalom is bővült, főleg a gyakorlatot segítő anyagokkal. A szerkesztés elve logikus, az újdonságokra, „törvénytűlso” elemekre több energiát fordít.

Nyilván megoszlanak a vélemények az igényektől függően.

Magam is hallottam olyan, egyébként megfontolandó elképzelést, amely pl. valamely határozóhoz hasonlóan állította volna össze a könyv gyakorlatot érintő részét. Pl.: Önmek x hektár y éves, vágásérett, dombvidéki erdeje van, elegetlen kocsánytalan tölgyes.

a/ a terület 50%-át el nem erő.

b/ a terület 50%-át meghaladó többéves újulat található az anyállomány alatt.

Javasolt teendők

a/ esetben,

b/ esetben stb.

A lényegre törő álláspont, gondolom, érthető, ha valakinek kevés az ideje a könyv teljes áttanulmányozására.

Magam inkább az igényesebb megjelölést várom el mind a leírás, mind a tartalmat illetően. Előbbire példa: a tudományos nevek hiányossága, vagy a „vad” szó, mint gyűjtőnév helyett a „vadak” használata.

A tartalomról hiányolom pl. az erdőgazda legfontosabb kézi eszközeinek a képet, leírását. Hasznosnak tartanám pl. az ország (tájegységek) jellemző talajtípus-térképének megjelölését: egyáltalán, több ábra, kép bemutatását.

Az aktualitásokról: sajnos, már jó ideje megváltozott pl. a Budapesti Földfelügyelőség címe.

A vélt és valós hibáival együtt hasznos alap ez a könyv a gyorsan változó erdőgazdálkodási viszonyok között az eligazodás segítésében.

Apátóczy István

ROVATLEVELETŐ: DR. SZIKRA DEZSŐ

téles időjárási körülmények. A pilisszentkereszti szálláshelyről indulva a résztvevők a gyönyörű, havas képet mutató Pilis különböző erdőrészeit látogatták meg *Zambó Péter*, *Mizik András* és munkatársaik szakszerű vezetésével.

A Pilismaróti Erdészeti LKT-s hosszútávú és egységirakománys fakitermelésétől kiindulva végigkövették a faanyag útját a hosszútávú szállításon át a Lencsési Fafeldolgozó Erdészeti Röntkéri osztályozásáig, illetve exportértékesítésre való felkészítéséig.

Az első nap programja Pilisszentkereszten zárult *Zambó Péter*nek az erdőgazdaság fahasznosításáról, *Schandl Lajos*nak az egységirakománys technológiáról és *Kóhalmi József*nek a faanyag értékesítéséről tartott igen érdekes előadásával. Az ezekről, majd a szakszlaty 1996. évi tevékenységéről tartott baráti eszmecsere hozzászólottak: *Ormos Balázs*, *dr. Rumpf János*, *Garamszegi István*, *Varga József*, *Zambó Péter*, *Kóhalmi József*, *Román József*, *Firbás Nándor*, *Bogdán József*, *Kronecker József* és *Gólya János*. A szakszlaty az EFE Műszaki Oktatási Bizottságába *Bogdán József*et, az OEE puszta szeri Vándorgyűlésére *dr. Rumpf János*t delegálta. A második napon a lepecsei Fűrésztűz megtekintése szerepelt a programban *Kóhalmi József* vezetésével, majd a visegrádi palota megtekintését követően ebéddel zárult a szakszlatyrendezvény, amelyen jelenlével megtisztelte a résztvevőket *Dobó István* vezérigazgató is.

2.

Az Erdőhasználati Szakszlaty idei második rendezvényét Sopronban tartotta március 7-én az Erdőművelési Szakszlatyallal közösen. „A kíméletes fakitermelés mint a természetközeli erdőgazdálkodás gyakorlati példája (Roth-féle szálalóvágás)” címmel.

A rendkívül nagy érdeklődéssel kísért program (69 résztvevő) a hidegvízvölgyi Roth emlékmű megkoszorúzásával kezdődött. A TAEG Rt. ebben az évben, a kedvező hőviszonyokat kihasználva az EFE Erdőműveléstani Tanszékének közreműködésével szakmatörténeti eseménynek tekinthető szálalóvágást végez a dr. Roth Gyula professzor által létesített hidegvízvölgyi szálalóvágásos erdőben. Ennek a munkának a bemutatása volt a szakszlatyrendezvény célja.

Ormos Balázs vezérigazgató bevezető szavai után *dr. Kolozsár József* professzor tartott tájékoztatót a szálalóvágás múltjáról, a jelenlegi beavatkozások és az egész kutatási feladat céljairól. Azt követően *Roth Mathaeus* ismertette a folyó munkákat, majd *dr. Takács László* imponáló szakértő lelkesedéssel vezette végig a résztvevőket a szálalóvágással érintett területen. Külön kiemelendő az a kíméletes, gondos munkavégzés, amelyet a TAEG Rt. saját fakitermelő brigádja és egy vállalkozó munkaesapata folytat szakmánknak ebben a templomban.

A Roth-féle elveknek megfelelő, kívánatos állapotot – *dr. Takács László* elmondása szerint – fokozatosan szeretnék elérni.

A bejárást követően jól esett a terepen elfogyasztott „hamuban sült” főlías kolbász és hús, amellyel a TAEG Rt. vendégelte meg a résztvevőket.

Az ebédet követő eszmecsere *Ormos Balázs* és *Varga Béla* tájékoztatták a megjelenteket időszerű szakmai problémákról, végül *Gólya János* ismertette az idei szakszlatyprogramot, amely a korábbiakhoz képest az 1996. október 9-10-én tartandó AUSTROFOMA meglátogatásával bővül.

Gólya János

A Kiskunsági Erdészeti és Faipari Részvénytársaság és az OEE Kiskunsági Csoportja közös rendezésében 1996. február 17-én ERDÉSZBÁLT tartottak Kecelen.

Az Általános Nevelési és Művelődési Központ nagytermében megrendezett bálon több mint háromszázan vettek részt. A résztvevők kétharmada az államerdészet aktív, illetve nyugállományú dolgozóinak köréből, egyharmada a térségben tevékenykedő magánerdő-gazdálkodók köréből tevődött össze.

A bál jó alkalmat adott az erdészettel, az erdővel foglalkozók számára ahhoz, hogy régi szakmai kapcsolatok, barátságok újraéledjenek, fehér asztal mellett sző essen szakmánk jelenéről, jövőjéről.

A jó hangulatú este a Keceli Néptánc Egyesület táncosainak színvonalas, közel felórás műsorával kezdődött, melyet az erdőszaggyománynak megfelelő vacsora követett. A temperamentumos kollégáknak, valamint a kellemes zenének köszönhetően a táncparkett egész éjjel szinte folyamatosan megett táncosokkal.

A rendezvény merlegett megvona elmondható, szükség van ilyen és hasonló rendezvényekre, hiszen a mindennapos gondok között egy kis kikapcsolódás, lazítás mindannyiunknak jár.

Szabó Tibor erdőmérnök

Az OEE Erdét csoportjánál március 18-án *Dauner Márton*, az EH elnöke – az „Erdőgazdálkodás időszerű kérdéseiről” címmel tartott sikeres előadást. Az előadást élénk eszmecsere követte. A kérdések és véleménykifejtések elsősorban a kitermelt fatérfogat minél ésszerűbb hasznosítására irányultak. A faértékesítés esélyegyenlőséget nyújtó módszerének az árveréses módszert tartották a csoport tagjai. Több vélemény hangzott el az erdőtelepítés szakmai és társadalmi hátterével kapcsolatban is.

Váradi Géza

A honalapítás 1100. évfordulójának tiszteletére erdőszbált rendeztek Pécsen 1996. február 3-án a Szliven Étteremben.

A bált vadaskürtös műsor nyitotta meg. A rendező néhány szóban megemlékezett hazánk ezen nevezetes történelmi eseményéről. A táncrendet mindenki kézhez kapta, így a hölgyek aláírás is kérhettek a táncosaitól. Az egyes táncok kezdetét és végét kürtöző jelelte. Hölgyválaszok táncoltak a legtöbben.

Az étlapon szarvas- és vaddisznó-ételek szerepeltek. A tombola is az alkalomhoz illő volt.

Főnyeremények: szarvasgyöngyfog medál, erdőszgyűrű, rókaprém, ezüst kutya diófából faragott kutyafő, ezüst ló fához kötve, kacor, díszes bőrtokban, özbőr és két fő részére jegy a jövő évi bálra.

Továbbá értékes ezüstékszerek, faragások, fa- és egyéb medálók, fülbevalók, mecsekai fa- és kőzetgyűjtemény a hagyományos tárgyak mellett.

Nagy sikere volt a kézzel festett térképnek, amely a letelepítő magyar törzsek szálláshelyét ábrázolta, és amit a bál végén a közkívánatra kiarsoltak.

Minden résztvevő egy bőrből készült névjegy- és telefonkártya-tartót kapott, amelyen 896-1996. Mecsek felirat nyomata olvasható egy tölgylevél alakban.

Tóth Aladár

Az OEE helyi csoportja, a Kaposvári Erdőfelügyelőség és az FM ERSZ Kaposvári Erdőtervezési Iroda aktív részvételével „Körzeti erdőtervezés, erdőgazdálkodás, erdőfelügyelet” tárgy körben – elsősorban az új erdőtulajdonosok részére – került sor a rendezvény szervezésére.

Sörnyei Sándor, az erdőfelügyelőség osztályvezetője indította a szakmai programot, ismertette a kapcsolódó aktuális erdőfelügyeleti

teendőket és problémákat, amelyek a tulajdonváltással együtt járnak.

Ezt követően dr. Kozma Ferenc, az FM ERSZ Kaposvári Erdőtervezési Iroda igazgatója ismertette az új körzetenkénti erdőrendezés lényegét és funkcióit, rámutatva, hogy a körzeti erdőterv – amely itt a barsói körzetben került először kivitelezésre – miniszteriális jóváhagyással zárul. Ezt követően kerül sor külön-külön az erdőgazdálkodók részére – a körzet részeként – az erdőgazdálkodási üzemtervek elkészítésére, amelyeket az illetékes erdőfelügyelőség hagy jóvá. Ez minden bizonnyal tértítés ellenében történik majd. Reményét fejezte ki, hogy sok függőben lévő kérdésre ad majd választ az új erdőtervről.

A témakört igen élénk érdeklődés és vita kísérte a jelenlevő mintegy 40 fő részéről, akik közül az alábbiak értékes hozzászólásokkal egészítették ki az elhangzottakat: *Keserői József, Takács Ferenc, András József, Sümegh Nándor, Hajdú István, Vincze Lajos, Biczák György, Major Attila.*

Kozma Ferenc

A Gépesítési Szakosztály 1996. február 22-én Kaposváron, az ERDŐGÉP Kft.-nél tartott ülést.

A résztvevő 18 fő szakosztálytag és 15 fő vendég a következő témákkal foglalkozott:

– az ERDŐGÉP Kft. erdészeti gépfejlesztő-, gyártó- és javító tevékenysége (Sásdy Ottó ügyvezető igazgató);

– a cseh tehergépkocsi-gyártókat (AVIA, LIAZ, TATRA) képviselő Eurotrade Kft. bemutatkozása (Pirinyi Béla ügyvezető, Masek József TATRA gyári képviselő);

– a bábolnai BIO WOOD Kft. bemutatkozása (Balogh József ügyvezető igazgató);

– a szakosztály 1996. április 15-17-e közötti szlovéniai tanulmányútjának véglegesítése (Káldy József);

– tájékoztató az 1996. május 8-12-e között Oberhofban (Thüringia) rendezendő „Erdészeti technika a természetközeli erdőgazdálkodás számára” című KWF konferenciáról (dr. Horváth Béla);

– tájékoztató a BPG-600 típusú pásztakészítő gép fejlesztésével és üzemeltetésével kapcsolatos, a Mecseki Erdészeti Rt.-nél elért eddigi eredményekről (Káldy József);

– tájékoztató a román gyártmányú TAF-657 típusú közelítő traktor műszaki paramétereiről és beszerezhetőségéről (dr. Horváth Béla);

– a Gépesítési Szakosztály küldöttének megválasztása az OEE 1996. évi vándorgyűlésére (küldött: dr. Walter Ferenc);

– kintünetési javaslatok megfogalmazása.

A szakosztályülés fő napirendi pontja az Erdőgép Kft. tevékenységével való ismerkedés volt, melyhez üzemlátogatás is kapcsolódott. A kft. az erdészeti gépeket érintően fejlesztő-, gyártó-, javító-karbantartó és kereskedelmi tevékenységet folytat. Főbb tevékenységi körei:

– tehergépkocsik és hidraulikus daruk összeépítése az igények szerinti variációkban;

– mezőgazdasági traktorok és hidraulikus daruk összeépítése az igények szerinti variációkban;

– tehergépkocsik rakoncás felépítményének tervezése, gyártása; – általános rendeltetésű erdészeti markolókanál (E-050 típus) tervezése, gyártása;

– erdőművelési gépek (EFE-1 pásztakészítő eke, ZÚZÓ-1 száruzó, láncos pásztakészítő eke, VÁGTA vágástakarító, VNT-14 nehéz tárcsa) gyártása (az erdőművelési gépek közül az EFE-1 saját tervezésű, a többi gyártási jogát pedig az Erdőgép Kft. megvette a szentendrei Erdészeti Gépgyártó Vállalat jogutódjától, a Diaz Kft.-től);

– a szlovák ESSEI daruk forgalmazásának magyarországi képviselete.

A szakosztályülésen elhangzottak (a témákhoz hozzászólott: Rákos József, dr. Mátrabérci Sándor, Végvári András, Kereszturi László, Haraszti György), és a látottak alapján elismerés illeti az Erdőgép Kft.-t, amely az elmúlt időszak nehéz viszonyai közt is talpon maradvra eredményesen járul hozzá az erdőgazdasági gépésítés fejlesztéséhez.

*Dr. Horváth Béla
szakosztály-titkár*

Szatmári Jenő 1945-ben született Dunapatajon

Az általános iskola elvégzése után 1960-61-ben Doromlón (Fajszt mellett) volt erdészgyakornok. 1965-ben végezte el Szegeden az Erdészeti Technikumot. Azóta a Dunaártéri – majd Gemenci – erdőgazdaság Panduri Erdészeténél dolgozott mint kerületvezető erdész.

Kezdetben az ártéren, majd homokra került, s különösen sokat tett Csátalja kerületben a homoki erdőért, egyre növekvő szakértelemmel, ambícióval, szeretettel.

Szűkebb családján (fia ma az ő kerületében ker. vez. erdész) és a munkáját, személyét dicséror sok szép akác, szürke nyár, feketefenyő fiatalosokon kívül, már csak egy kopjafa hirdeti: itt is VOLT az erdőgazdaságnak, az erdészek közösségének egy kiváló képességű, szorgalmas erdésze, sokunk barátja, a legjobb barátom.

Volt, mert bár rövid élete során sokat tett az erdőért, de a kórral szemben, mely megtámadta szervezetét, már nem tudott mit tenni. Temetésén sokan kísérték hamvait végső nyughelyére, köztük kollégái, volt osztálytársai, tanárai.

Hiányát még most is ugyanúgy érezzük.

Ezért e megkészt mementó.

*Varga Rudolf
erdész*

E havi számunk szerzői

Bán István	FM-ERSZ	Budapest
Bús Mária	erdőfelügyelőség	Veszprém
Czerny Károly	erdőmérnök	Ráczeke
Csapóné Tábori Hajnalna	tanár	Debrecen
Frólich András	szakiskola	Ásotthalom
Jérôme René	erdőmérnök	Budapest
Király Pál	erdőmérnök	Budapest
Muzsay András	állatorvos	Budapest
Ormos Balázs	TÁEG Rt.	Sopron
Papp Tivadar	MEFAG Rt.	Pécs
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Péti Miklós	FMERSZ	Veszprém
Schalkház Lipót	erdész	Miskolc
Sylvester Lajos	újságíró	Sepsiszentgyörgy

A lapban aláírás nélkül megjelenő fotókat Pápai Gábor készítette.

Cikkeink a szerzők személyes véleményét tükrözik, amely nem feltétlenül azonos a szerkesztőség véleményével.

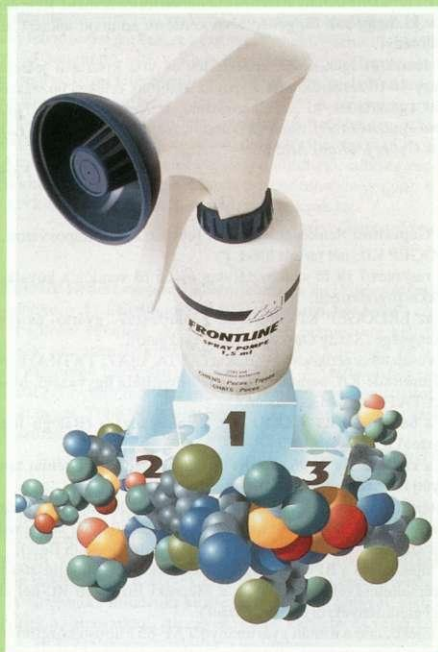
A felkérés nélkül beküldött kéziratokat és fotókat a szerkesztőség lehetőség szerint gondozza és közli.

Kérjük a szerzőket, hogy pontos lakcímküket és a személyi számukat is megadni szíveskedjenek.

FRONTLINE

A BOLHÁK ÉS KULLANCSOK ELLEN

- ... egy olyan készítmény, amelyik egyaránt hatékony a bolhák és kullancsok ellen
- ... egy olyan készítmény, amelyik csak az élősködőkre hat és kedvencünkre veszélytelen
- ... egy olyan készítmény, amely tartós – bolhák ellen 2,5 hónapos, – kullancsok ellen 1 hónapos védelmet nyújt
- ... egy olyan készítmény, amellyel kölyköket is nyugodtan kezelhetünk
- ... egy olyan készítmény, amely szükségtelessé teszi a környezet fertőtlenítését

A FRONTLINE hatóanyaga, a gerincesekre teljesen ártalmatlan fipronil, a bolhák, kullancsok és egyéb ízeltlábú élősködők számára súlyos kontaktméreg. A külső élősködőket azelőtt pusztítja el, hogy megcsípné kedvencünket. Ez a hatás az eddig használt inszekticid szereknél lényegesen tartósabb és tökéletesebb, amennyiben a készítmény használati utasítását (a teljes testfelület kezelését) és az adagolást (3-6 ml/kg) pontosan betartjuk.

Keresse az állatorvosánál és az állatgyógyszereket forgalmazó gyógyszertárakban!

Információ: Rhone-Poulenc Hungaria Kft.
Budapest, I., Pálya u. 9.
Tel.: 201-5599

Gyártja:

RM
RHÔNE MÉRIEUX